Aprobat
prin hotărîrea Comisiei Electorale Centrale
nr. 572 din 18 noiembrie 2016

RAPORT

cu privire la rezultatele alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 30 octombrie 2016

CUPRINS:

Introducere ……**3**
Capitolul 1. Elaborarea şi ajustarea cadrului normativ ……..**4**
Capitolul 2. Desemnarea candidaților și înregistrarea grupurilor de inițiativă pentru susținerea candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova ……**6**
Capitolul 3. Verificarea listelor de subscripție și înregistrarea candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova …….....**10**
Capitolul 4. Constituirea circumscripţiilor electorale, secţiilor de votare şi organelor electorale ierarhic inferioare……..**16**
Capitolul 5. Susţinerea financiară a grupurilor de inițiativă și a campaniilor electorale ……**18**
Capitolul 6. Informarea şi educaţia electorală a alegătorilor …….....**21**
Capitolul 7. Instruirea funcţionarilor electorali și a altor subiecți implicați în procesul electoral...**23**
Capitolul 8. Registrul de Stat al Alegătorilor. Listele electorale ……**35**
Capitolul 9. Asigurarea informaţională a procesului electoral ……...**38**
Capitolul 10. Buletinul de vot ……**43**
Capitolul 11. Ziua votării. Votarea în străinătate ……...**44**
Capitolul 12. Votul alegătorilor cu domiciliul în stînga Nistrului ……..**50**
Capitolul 13. Accesibilitatea procesului electoral pentru persoanele cu dizabilităţi ……**52**
Capitolul 14. Monitorizarea alegerilor …….....**53**
Capitolul 15. Reflectarea activităţii CEC şi a campaniei electorale în mass-media ……...**54**
Capitolul 16. Examinarea contestaţiilor ……**56**
Capitolul 17. Numărarea voturilor și totalizarea rezultatelor alegerilor ……**62**

INTRODUCERE

Prin Hotărîrea nr. 55 din 1 aprilie 2016, Parlamentul Republicii Moldova a stabilit data de 30 octombrie 2016 pentru desfăşurarea alegerii Preşedintelui Republicii Moldova.

Întru executarea hotărîrii Parlamentului, precum şi în conformitate cu art. 18, 22 şi art. 26 din Codul electoral nr. 1381-XIII din 21 noiembrie 1997, Comisia Electorală Centrală (abreviat – CEC) a aprobat, prin hotărîrea nr. 119 din 23 august 2016, Programul calendaristic pentru realizarea acţiunilor de organizare şi desfăşurare a alegerilor pentru funcţia de Preşedinte al Republicii Moldova din data de 30 octombrie 2016 (în continuare – Programul calendaristic)[1]. Programul calendaristic a fost remis pentru informare şi realizare partidelor politice reprezentate în Parlament, instanţelor judecătoreşti, consiliilor locale de nivelul al doilea, precum şi organelor electorale după constituirea acestora. Nivelul de realizare a acţiunilor din program a fost monitorizat în decursul întregii perioade electorale care a început pe 31 august 2016.

În această perioadă Comisia Electorală Centrală s-a întrunit în 36 şedinţe, dintre care 22 ordinare şi 14 extraordinare. În cadrul acestora au fost adoptate 425 hotărîri, dintre care 302 se referă nemijlocit la organizarea şi desfăşurarea alegerilor prezidenţiale, tematica cărora este prezentată în Figura 1.

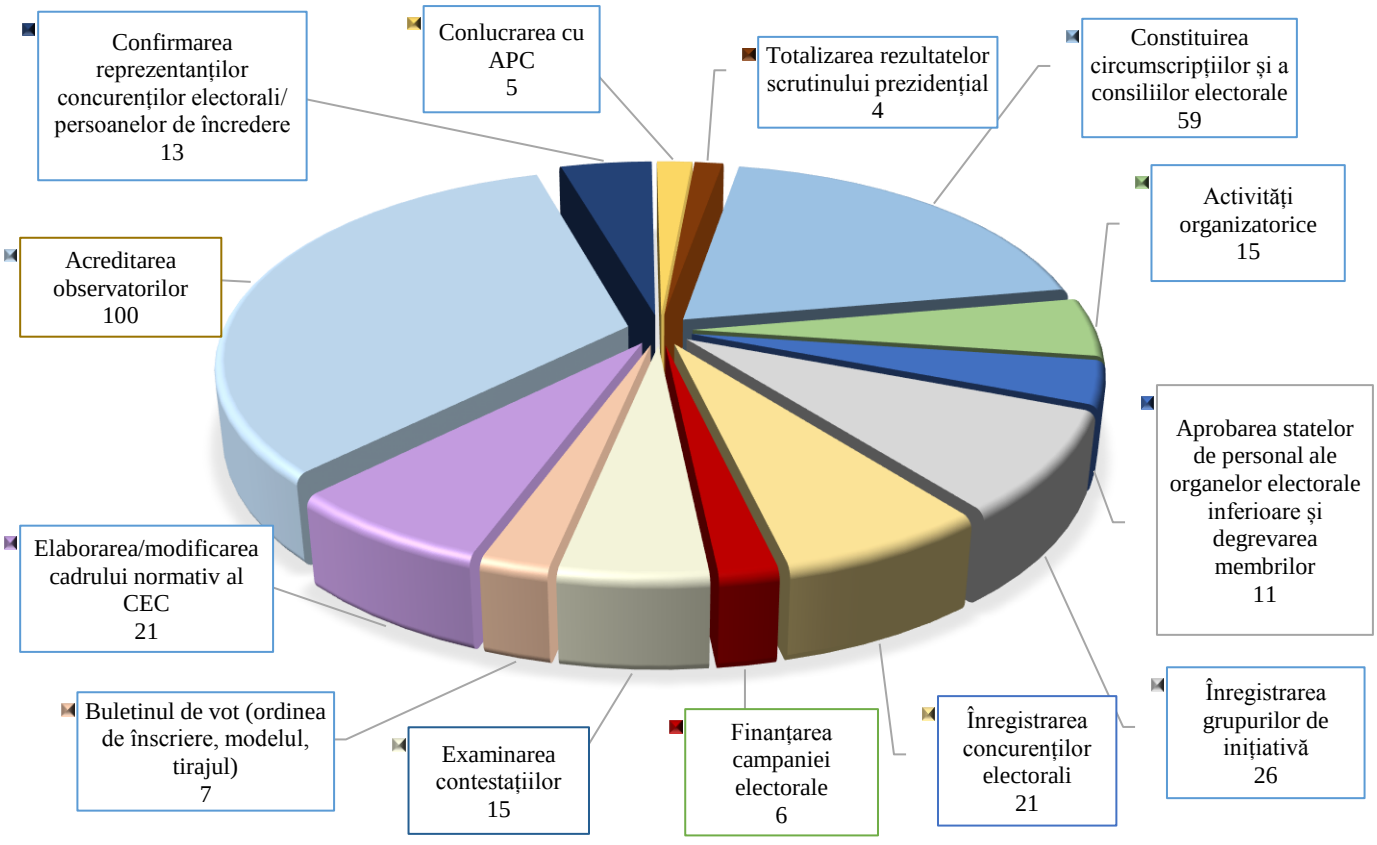

Figura 1. *Tematica hotărîrilor CEC referitoare la organizarea scrutinului prezidențial din 30 octombrie 2016*

[1] http://www.cec.md/index.php?pag=news&id=1001&rid=17279&l=ro

CAPITOLUL 1. ELABORAREA ŞI AJUSTAREA CADRULUI NORMATIV

În vederea corelării cadrului normativ cu prevederile Codului electoral, revigorate prin Hotărîrea nr. 4 din 4 martie 2016 a Curții Constituționale, ulterior modificate prin Legea nr. 147 din 15 iulie 2016, precum și în temeiul art. 22 alin. (1) lit. c) din Codul electoral, Comisia Electorală Centrală a elaborat şi modificat mai multe acte cu caracter normativ, după cum urmează:

ACTE NORMATIVE ELABORATE		
Nr.	**Denumirea actului normativ**	**Obiectul de reglementare**
1.	Regulamentul privind particularitățile de desemnare și înregistrare a candidaților la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova (HCEC nr. 113 din 18 august 2016)	Regulamentul stabilește condițiile de desemnare a candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova, modalitatea de constituire și înregistrare a grupurilor de inițiativă pentru susținerea candidaților la funcția respectivă, procedura de întocmire, prezentare și verificare a documentelor și listelor de subscripție în vederea înregistrării concurenților electorali la alegerile prezidențiale
2.	Regulamentul pentru finanțarea grupurilor de inițiativă (HCEC nr. 114 din 18 august 2016)	Regulamentul stabilește condițiile și modul de susținere financiară a grupurilor de inițiativă, precum și procedura de prezentare la CEC a rapoartelor privind fluxul mijloacelor bănești aferente activității acestora
3.	Regulamentul privind reflectarea campaniei electorale la alegerile prezidențiale din 30 octombrie 2016 în mijloacele de informare în masă din Republica Moldova (HCEC nr. 181 din 6 septembrie 2016)	Regulamentul are ca scop asigurarea reflectării echitabile, echilibrate şi imparţiale a campaniei electorale la alegerile prezidențiale de către radiodifuzori, promovarea libertăţii de exprimare şi pluralismului politic, stabilirea unor norme obligatorii pentru aplicarea acestor principii de către radiodifuzori, pe de o parte, şi concurenţi electorali, pe de altă parte
4.	Instrucțiunea cu privire la particularitățile înregistrării blocurilor electorale pentru alegerile prezidențiale (HCEC nr. 116 din 18 august 2016)	Instrucțiunea stabilește modalitatea de constituire și înregistrare, precum și documentația în baza căreia pot fi înregistrate blocurile electorale
ACTE NORMATIVE DATE ÎNTR-O NOUĂ REDACȚIE		
1.	Instrucțiunea privind particularitățile evidenței contabile a cheltuielilor pentru organizarea și desfășurarea alegerilor (HCEC nr. 148 din 30 august 2016)	Instrucțiunea stabilește modul de utilizare a mijloacelor financiare distribuite organelor electorale inferioare, evidenţa contabilă şi dările de seamă privind executarea devizului de cheltuieli în perioada electorală, inclusiv drepturile, obligațiile și răspunderea contabilului- șef
2.	Instrucțiunea privind modul de împachetare, sigilare şi transmitere a documentelor şi materialelor electorale de la alegerile parlamentare, prezidențiale şi referendumul republican (HCEC nr. 322 din 30 septembrie 2016)	Prin instrucțiune au fost stabilite cerinţele de bază privind împachetarea şi sigilarea documentelor şi materialelor electorale de la alegerile parlamentare, prezidențiale şi referendumul republican întocmite de organele electorale ierarhic inferioare, precum şi modalitatea de transmitere a documentelor electorale
3.	Instrucțiunea privind modul de utilizare a ștampilelor electorale la alegeri și referendumuri (HCEC nr. 335 din 4 octombrie 2016)	Scopul instrucțiunii este asigurarea unui cadru unitar de aplicare a prevederilor Codului electoral ce vizează ștampilele electorale, stabilirea tipurilor și caracteristicilor ștampilelor electorale, reglementarea modului de utilizare, de transmitere către organele electorale și de restituire a ștampilelor electorale, precum și de nimicire a acestora

În vederea uniformizării și detalierii procedurilor electorale, Comisia Electorală Centrală a modificat și completat 12 regulamente și o instrucțiune, după cum urmează:

Ce au ca obiect activitatea organelor electorale și altor subiecți implicați în alegeri

- Regulamentul privind activitatea consiliului electoral de circumscripție, aprobat prin hotărîrea Comisiei Electorale Centrale nr. 2688 din 7 octombrie 2014
- Regulamentul cu privire la activitatea birourilor electorale ale secțiilor de votare, aprobat prin hotărîrea Comisiei Electorale Centrale nr. 2689 din 7 octombrie 2014
- Regulamentul privind statutul observatorilor și procedura de acreditare a acestora, aprobat prin hotărîrea Comisiei Electorale Centrale nr. 332 din 24 octombrie 2006
- Regulamentul cu privire la activitatea persoanelor de încredere ale concurenților electorali, aprobat prin hotărîrea Comisiei Electorale Centrale nr. 382 din 12 decembrie 2006
- Regulamentul cu privire la activitatea grupului de inițiativă pentru desfășurarea referendumului republican, aprobat prin hotărîrea Comisiei Electorale Centrale nr. 4315 din 20 noiembrie 2015
- Regulamentul cu privire la activitatea reprezentanților cu drept de vot consultativ ai concurenților electorali aprobat prin hotărîrea Comisiei Electorale Centrale nr. 383 din 12 decembrie 2006

Ce au ca obiect reglementarea procedurilor electorale

- Regulamentul privind înregistrarea prealabilă, aprobat prin hotărîrea Comisiei Electorale Centrale nr. 2547 din 21 mai 2014
- Regulamentul privind procedura de examinare și soluționare a contestațiilor de către organele electorale în perioada electorală, aprobat prin hotărîrea Comisiei Electorale Centrale nr. 3353 din 20 iulie 2010
- Regulamentul cu privire la votarea cetățenilor Republicii Moldova aflați peste hotarele țării, aprobat prin hotărîrea Comisiei Electorale Centrale nr. 3375 din 27 iulie 2010
- Regulamentul privind finanțarea campaniilor electorale, aprobat prin hotărîrea Comisiei Electorale Centrale nr. 3352 din 4 mai 2015
- Regulamentul privind modul de întocmire, autentificare, prezentare și verificare a listelor de subscripție, aprobat prin hotărîrea Comisiei Electorale Centrale nr. 2682 din 1 octombrie 2014
- Regulamentul privind întocmirea, administrarea, difuzarea și actualizarea listelor electorale, aprobat prin hotărîrea Comisiei Electorale Centrale nr. 2674 din 25 septembrie 2014
- Instrucțiunea cu privire la procedura de vot cu urna de vot mobilă, aprobată prin hotărîrea Comisiei Electorale Centrale nr. 3391 din 30 iulie 2010

CAPITOLUL 2. DESEMNAREA CANDIDAȚILOR ȘI ÎNREGISTRAREA GRUPURILOR DE INIȚIATIVĂ PENTRU SUSȚINEREA CANDIDAȚILOR LA FUNCȚIA DE PREȘEDINTE AL REPUBLICII MOLDOVA

Procedura de desemnare a candidaților și înregistrarea grupurilor de inițiativă pentru susținerea candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova este reglementată de Codul electoral în capitolul 6 „Desemnarea și înregistrarea candidaților" din Titlul II „Dispoziții comune" și în Titlul IV „Alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova" (prevederi speciale).

În vederea asigurării aplicării uniforme a legislației electorale, Comisia Electorală Centrală a aprobat, prin hotărîrea nr. 113 din 18 august 2016, Regulamentul privind particularitățile de desemnare și înregistrare a candidaților la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova[2], care stabilește condițiile de desemnare a candidaților, modalitatea de constituire și înregistrare a grupurilor de inițiativă pentru susținerea candidaților, procedura de întocmire, prezentare şi verificare a documentelor și listelor de subscripție în vederea înregistrării concurenților electorali la alegerile prezidențiale.

În temeiul prevederilor art. 18, 26 alin. (1) lit. d), 41 alin. (2) lit. a) din Codul electoral, Comisia Electorală Centrală a dat publicităţii Lista partidelor şi altor organizaţii social-politice[3], în baza informației prezentate de Ministerul Justiției conform situației din 24 august 2016, care, potrivit statutelor, au dreptul să susțină candidați la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 30 octombrie 2016 (în total 45 partide politice şi alte organizaţii social-politice).

În condițiile art. 41 alin. (2) lit. b) din Codul electoral și în vederea stabilirii unor proceduri uniformizate de înregistrare a blocurilor electorale, Comisia Electorală Centrală a aprobat, prin hotărîrea nr. 116 din 18 august 2016, Instrucţiunea cu privire la particularităţile înregistrării blocurilor electorale pentru alegerile prezidențiale[4]. La acest scrutin nu au fost depuse cereri de constituire a blocurilor electorale.

Potrivit art. 103 din Codul electoral și pct. 22 din Programul calendaristic, perioada de depunere a documentelor în vederea înregistrării grupurilor de inițiativă pentru susținerea candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova a început la 31 august și s-a încheiat la 9 septembrie curent.

La art. 103 alin. (1) al Codului electoral se stabilește că, în cazul în care iniţiativa de a susține candidaţi la funcţia de Președinte al Republicii Moldova vine de la cetăţeni, se constituie un grup de iniţiativă pentru susținerea candidatului din cel puţin 25 de persoane și cel mult 100 de persoane cu drept de vot. Grupul de inițiativă se constituie în urma unei adunări, la care se susține candidatul la funcția de Președinte al Republicii Moldova, se alege conducătorul grupului și se aprobă lista membrilor grupului de inițiativă, cu indicarea datelor de identitate ale acestora. Grupul de iniţiativă poate susține doar un singur candidat la funcția de Președinte al Republicii Moldova. Membrii unui grup de iniţiativă nu pot fi în acelaşi timp membri ai altui grup de iniţiativă. În cazul partidelor politice și blocurilor electorale, grupul de inițiativă se constituie în aceleași condiții.

Prin hotărîrea nr. 122 din 23 august 2016, CEC a stabilit locul și timpul primirii documentelor necesare pentru înregistrarea grupurilor de inițiativă și candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova[5].

În scopul recepționării și verificării documentelor prezentate pentru înregistrarea grupurilor de inițiativă și candidaților, prin dispoziția președintelui CEC nr. 29-a din 30 august 2016, a fost constituită o comisie formată din 9 grupuri de lucru în componența cărora au fost incluși funcționari ai Aparatului Comisiei, fiecare grup fiind condus, respectiv, de cîte un membru al Comisiei Electorale Centrale[6].

---

[2] http://www.cec.md/files/files/anexa113regulament_8854466.pdf
[3] http://www.cec.md/index.php?pag=news&id=1001&rid=17357&l=ro
[4] http://www.cec.md/files/files/anexa116instructiuneablelectoraleprezidentialeaprobata_9577182.pdf
[5] http://www.cec.md/index.php?pag=news&id=1001&rid=17283&l=ro
[6] http://www.cec.md/files/files/dispozitia29-a_8141581.pdf

Potrivit pct. 12 din Regulamentul privind particularitățile de desemnare și înregistrare a candidaților la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, pentru înregistrarea grupului de inițiativă, candidatul depune la Comisie demersul (cererea de înregistrare) în formă scrisă[7] cu următoarele acte anexate:

a) procesul-verbal al ședinței adunării cetățenilor/organului central al solicitanților colectivi privind susținerea/desemnarea candidatului la funcția de Președinte al Republicii Moldova;

b) lista, în original și în copie, a cetățenilor care au participat la adunarea de constituire a grupului de inițiativă /a membrilor organului central al solicitanților colectivi care, potrivit statutelor lor, au competența de a desemna candidatul la funcția de Președinte al Republicii Moldova. Lista prezentată va conține numele, prenumele si semnăturile participanților;

c) lista membrilor grupului de inițiativă, în limba de stat, inclusiv versiunea electronică a listei care nu conține rubrica „Semnătura";

d) declarația candidatului privind consimțământul său de a fi susținut în calitate de candidat la funcția de Președinte al Republicii Moldova, conținînd și declarația pe propria răspundere privind întrunirea condițiilor constituționale referitoare la domicilierea pe teritoriul Republicii Moldova și posedarea limbii de stat[8];

e) copia de pe actul de identitate al candidatului, cu fișa de însoțire (ambele părți – recto și verso);

f) demersul în formă scrisă al conducătorului grupului de inițiativă privind desemnarea persoanei responsabile de finanțele activității grupului de inițiativă (trezorierul), după caz;

g) statutul și certificatul de înregistrare la Ministerul Justiției (originalul și copia), în cazul partidelor și altor organizații social-politice.

În vederea asigurării respectării condițiilor speciale pentru candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova stabilite de art. 99 din Codul electoral, candidații au depus, odată cu setul de documente pentru înregistrarea grupurilor de inițiativă, declarația pe propria răspundere privind întrunirea condițiilor constituționale de a candida – condiția referitoare la vîrstă (candidatul trebuie să fi împlinit, pînă în ziua alegerilor, vîrsta de 40 de ani), condiția privind domicilierea (a locuit și/sau locuiește permanent pe teritoriul Republicii Moldova nu mai puțin de 10 ani) și condiția de a poseda limba de stat.

Toți cei 24 candidați au scris personal declarația, la sediul CEC, ulterior acestea au fost plasate pe pagina web oficială a Comisiei[9].

În calitate de membri ai grupurilor de inițiativă pentru colectarea semnăturilor în vederea susținerii candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova au fost înregistrate în total 1528 persoane. În cadrul acestor 24 grupuri de inițiativă înregistrate, 10 candidați au fost desemnați de partide și alte organizații social-politice, iar 14 candidați de către cetățeni. În 3 cazuri, candidații desemnați au fost aleși în calitate de conducători ai grupurilor de inițiativă. Sub aspectul repartiției pe sexe, din cei 24 de candidați desemnați, 7 sînt femei și 17 bărbați, iar grupurile de inițiativă au fost conduse de 2 femei și 22 bărbați. Din cele 24 grupuri de inițiativă înregistrate, doar 16 au prezentat spre verificare listele de subscripție cu semnături ale susținătorilor candidaților pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova. Sub aspectul repartiției pe sexe, au depus documentele pentru a fi înregistrați în calitate de concurenți electorali 10 bărbați și 6 femei, din totalul de 16 candidați.

În termenul stabilit pentru depunerea documentelor în vederea înregistrării grupurilor de inițiativă, Comisia Electorală Centrală a recepționat cereri de înregistrare din partea a 24 de solicitanți, conform datelor prezentate în tabelul de mai jos:

---

[7] Conform modelului din anexa nr. 3 la Regulamentul privind particularitățile de desemnare și înregistrare a candidaților la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, aprobat prin HCEC nr. 113 din 18 august 2016

[8] Conform modelului din anexa nr. 4 la Regulamentul citat

[9] http://www.cec.md/index.php?pag=page&id=1891&l=ro

Nr. d/o	Numele, prenumele solicitantului / subiectul care l-a desemnat	Conducătorul grupului de inițiativă	Numărul membrilor grupului de inițiativă înregistrați	Nr. și data recepționării documentelor	Rezultatele verificării, nr. și data HCEC
1	Dumitru CIUBAȘENCO, Partidul Politic „Partidul Nostru”	Mihail Bușuleac	100	CEC-7/614 din 31.08.2016	HCEC nr. 151 din 02.09.2016
2	Andrei NĂSTASE, Partidul Politic „Platforma Demnitate și Adevăr”	Alexandru Slusari	100	CEC-7/615 din 31.08.2016	HCEC nr. 152 din 02.09.2016
3	Mihai GHIMPU, Partidul Liberal	Valeriu Munteanu	100	CEC-7/615 din 31.08.2016	HCEC nr. 153 din 02.09.2016
4	Maia SANDU, Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”	Igor Grosu	99	CEC-7/617 din 31.08.2016	HCEC nr. 154 din 02.09.2016
5	Iurie LEANCĂ, Partidul Politic „Partidul Popular European din Moldova”	Ruslan Codreanu	100	CEC-7/618 din 31.08.2016	HCEC nr. 155 din 02.09.2016
6	Igor DODON, Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”	Vlad Batrîncea	100	CEC-7/619 din 31.08.2016	HCEC nr. 156 din 02.09.2016
7	Mihai CORJ, candidat susținut de adunarea cetățenilor	Mihai Corj	72	CEC-7/623 din 01.09.2016	HCEC nr. 157 din 02.09.2016
8	Marian LUPU, Partidul Democrat din Moldova	Eugeniu Nichiforciuc	100	CEC-7/625 din 01.09.2016	HCEC nr. 158 din 02.09.2016
9	Artur CROITOR, candidat susținut de adunarea cetățenilor	Artur Croitor	27	CEC-7/629 din 01.09.2016	HCEC nr. 159 din 02.09.2016
10	Ion DRON, candidat susținut de adunarea cetățenilor	Dumitru Pascari	46	CEC-7/651 din 02.09.2016	HCEC nr. 175 din 04.09.2016
11	Valeriu GHILEȚCHI, candidat susținut de adunarea cetățenilor	Stanislav Ghileţchi	100	CEC-7/661 din 02.09.2016	HCEC nr. 176 din 04.09.2016
12	Ana GUȚU, Partidul Politic „DREAPTA”	Maxim Guțu	37	CEC-7/675 din 02.09.2016	HCEC nr. 177 din 04.09.2016
13	Oleg BREGA, candidat susținut de adunarea cetățenilor	Tudor Pînzari	30	CEC-7/676 din 02.09.2016	HCEC nr. 178 din 04.09.2016

14	Roman MIHĂEȘ, candidat susținut de adunarea cetățenilor	Călin Vieru	27	CEC-7/690 din 03.09.2016	HCEC nr. 179 din 04.09.2016
15	Vitalia PAVLICENCO, candidat susținut de adunarea cetățenilor	Ion Calmîc	100	CEC-7/723 din 05.09.2016	HCEC nr. 180 din 06.09.2016
16	Ilie ROTARU, candidat susținut de adunarea cetățenilor	Iulia Rotaru	30	CEC-7/710 din 05.09.2016	HCEC nr. 185 din 06.09.2016
17	Vadim BRÎNZAN, candidat susținut de adunarea cetățenilor	Ștefan Gligor	29	CEC-7/806 din 08.09.2016	HCEC nr. 226 din 10.09.2016
18	Inna POPENCO, Mișcarea Social-politică „Ravnopravie”	Pavel Verejanu	100	CEC-7/826 din 08.09.2016	HCEC nr. 227 din 10.09.2016
19	Silvia RADU, candidat susținut de adunarea cetățenilor	Mihail Bagas	31	CEC-7/829 din 08.09.2016	HCEC nr. 228 din 10.09.2016
20	Mihail GARBUZ, Partidul Politic „Patrioții Moldovei”	Ivan Guci	38	CEC-7/835 din 08.09.2016	HCEC nr. 229 din 10.09.2016
21	Anatol PLUGARU, candidat susținut de adunarea cetățenilor	Alexandru Arseni	45	CEC-7/837 din 08.09.2016	HCEC nr. 230 din 10.09.2016
22	Vasile TARLEV, candidat susținut de adunarea cetățenilor	Evghenie Beico	30	CEC-7/851 din 09.09.2016	HCEC nr. 231 din 10.09.2016
23	Maia LAGUTA, candidat susținut de adunarea cetățenilor	Ruslan Orugialiev	62	CEC-7/854 din 09.09.2016	HCEC nr. 232 din 10.09.2016
24	Geta SAVIȚCAIA, candidat susținut de adunarea cetățenilor	Geta Savițcaia	25	CEC-7/860 din 09.09.2016	HCEC nr. 233 din 10.09.2016

CAPITOLUL 3. VERIFICAREA LISTELOR DE SUBSCRIPȚIE ȘI ÎNREGISTRAREA CANDIDAȚILOR LA FUNCȚIA DE PREȘEDINTE AL REPUBLICII MOLDOVA

Potrivit pct. 2 din hotărîrea Comisiei nr. 122 din 23 august 2016, primirea documentelor, depuse de solicitanţi în vederea înregistrării în calitate de candidaţi la funcţia de Preşedinte al Republicii Moldova, s-a efectuat după încheierea activității grupului de inițiativă de colectare a semnăturilor și pînă la data de 29 septembrie 2016. Recepționarea și examinarea documentelor a fost asigurată de către aceeași comisie instituită prin dispoziția președintelui CEC nr. 29-a din 30 august 2016, corespunzător repartizării către cele 9 grupuri de lucru din componența acesteia.

În termenul stabilit și în conformitate cu prevederile capitolului IV „Depunerea documentelor pentru înregistrare în calitate de concurenți electorali" din Regulamentul privind particularitățile de desemnare și înregistrare a candidaților la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, capitolului 6 „Desemnarea şi înregistrarea candidaţilor" și articolelor 99-102 din Codul electoral, au fost depuse la Comisie 16 dosare pentru înregistrarea candidaţilor la funcţia de Preşedinte al Republicii Moldova, dintre care 9 dosare din partea candidaților susținuți de partide şi alte organizaţii social-politice și 7 dosare din partea candidaților desemnați de adunări ale cetățenilor.

Astfel, fiecare pretendent la funcția de Președinte al Republicii Moldova urma să prezinte Comisiei Electorale Centrale pentru verificare și înregistrare în calitate de concurent electoral demersul (cererea de înregistrare)[10] în formă scrisă cu următoarele acte anexate:

a) listele de subscripție numerotare și sistematizare cu respectarea prevederilor art. 102 din Codul electoral;

b) datele biografice ale candidatului;

c) declaraţia candidatului privind consimţămîntul său de a candida la alegerile pentru funcţia de Preşedinte al Republicii Moldova, conţinînd şi declaraţia pe propria răspundere despre lipsa interdicţiilor legale/judecătoreşti de a candida;

d) declaraţia candidatului privind averea imobiliară şi mobilă, depunerile bancare, hîrtiile de valoare, sumele primite ca moştenire şi veniturile din ultimii 2 ani precedenţi anului în care se efectuează alegerile, precum şi sursele acestor venituri, inclusiv veniturile din fondurile de investiţii, sub formă de dobîndă, din darea în arendă a proprietăţii etc.;

e) certificatul de sănătate al candidatului pentru funcţia de Preşedinte al Republicii Moldova, eliberat de instituţia medicală la care acesta se află în evidenţă;

f) declaraţia despre suspendarea, pe durata campaniei electorale, a funcţiilor ocupate anterior – pentru persoanele care cad sub incidenţa art. 13 alin. (3) din Codul electoral;

g) la dorința candidatului, simbolul electoral în variantă electronică şi pe hîrtie;

h) copia de pe actul de identitate al candidatului, cu fişa de însoţire (ambele părţi – recto şi verso).

Declaraţiile candidaților privind averea imobiliară și mobilă, depunerile bancare, hîrtiile de valoare, sumele primite ca moştenire şi veniturile pentru perioada 1 ianuarie 2014 – 31 decembrie 2015, precum şi sursele acestor venituri, inclusiv veniturile din fondurile de investiţii, sub formă de dobîndă, din darea în arendă a proprietăţii au fost depuse de toți pretendenții la funcția de Președinte al Republicii Moldova, fiind plasate pentru informare pe pagina web a Comisiei[11].

Cît privește declarațiile de suspendare, pe durata campaniei electorale, a funcţiilor ocupate anterior – pentru persoanele care cad sub incidența art. 13 alin. (3) din Codul electoral, Comisia precizează că, potrivit documentelor prezentate, niciunul dintre candidați nu deținea la momentul depunerii dosarului funcții care să cadă sub incidența acestor prevederi legale și declarații în acest sens nu au fost depuse.

---

[10] Conform modelului din anexa nr. 6 la Regulamentul privind particularitățile de desemnare și înregistrare a candidaților la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, aprobat prin HCEC nr. 113 din 18 august 2016.

[11] http://www.cec.md/index.php?pag=page&id=1894&l=ro

Cît privește condițiile de întocmire a listelor de subscripție, precizăm că potrivit art. 102 alin. (1) din Codul electoral, pentru a fi înregistraţi de Comisia Electorală Centrală, toţi candidaţii la funcţia de Preşedinte al Republicii Moldova depun liste de subscripţie, care conţin semnăturile a cel puţin 15000 și nu mai mult de 25000 de alegători din cel puţin jumătate din numărul unităţilor administrativ-teritoriale de nivelul doi ale Republicii Moldova. Se consideră conforme cu alin. (1) articolului citat, unităţile administrativ-teritoriale de nivelul doi ale Republicii Moldova în care au fost colectate nu mai puţin de 600 de semnături.

Procedura de examinare a documentelor și de verificare a listelor de subscripție prezentate de candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova s-a desfășurat în conformitate cu cerințele stabilite de Regulamentul privind modul de întocmire, autentificare, prezentare și verificare a listelor de subscripție, aprobat de Comisia Electorală Centrală prin hotărîrea nr. 2682 din 1 octombrie 2014, cu modificările ulterioare[12] și Regulamentul privind particularitățile de desemnare și înregistrare a candidaților la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, precum și în corespundere cu art. 43, 44, 101 și 102 din Codul electoral.

La etapa de recepționare și verificare cantitativă a numărului de liste de subscripție prezentate de candidații la alegerile prezidențiale din 30 octombrie 2016, Comisia Electorală Centrală a stabilit, în baza actelor de predare-recepționare, următoarele date:

Nr. d/o	Numele, prenumele candidatului	Informații privind listele de subscripție:				
		eliberate grupului de inițiativă (exemplare)	prezentate de grupul de inițiativă spre verificare	restituite, fără a fi supuse verificării	formulare care nu au fost completate	formulare care nu au fost restituite
1.	Dumitru CIUBAŞENCO	1000	**890**	68	30	12
2.	Andrei NĂSTASE	1000	**888**	85	13	14
3.	Mihai GHIMPU	1000	**870**	64	66	0
4.	Maia SANDU	1000	**918**	40	0	42
5.	Iurie LEANCĂ	1000	**825**	93	57	25
6.	Igor DODON	1000	**862**	109	29	0
7.	Marian LUPU	1000	**877**	123	0	0
8.	Ion DRON	1000	**630**	0	40	330
9.	Valeriu GHILEȚCHI	1000	**803**	41	54	102
10.	Ana GUȚU	1000	**722**	120	20	138
11.	Roman MIHĂEȘ	1000	**567**	0	0	433
12.	Vitalia PAVLICENCO	1000	**624**	15	84	277
13.	Inna POPENCO	1000	**930**	22	7	41
14.	Silvia RADU	1000	**630**	0	186	184
15.	Vasile TARLEV	1000	**576**	84	16	324
16.	Maia LAGUTA	1000	**655**	0	300	45

[12] http://www.cec.md/files/files/Legi/tabel_regulamente/Regulam_%20privind%20modul%20de%20%C3%AEntocmire%2C%20autentificare%2C%20prezentare%20%C8%99i%20verificare%20a%20listelor%20de%20subscrip%C8%9Bie.pdf

În urma examinării documentelor şi verificării autenticităţii datelor din listele de subscripţie prezentate de cei 16 candidaţi pentru funcţia de Preşedinte al Republicii Moldova, Comisia Electorală Centrală a înregistrat în calitate de concurenţi electorali următorii 12 candidaţi:

Nr. d/o	Numele, prenumele candidatului	Informaţii privind rezultatele verificării listelor de subscripţie:						Hotărîrea Comisiei Electorale Centrale
		Numărul UAT* de nivelul II		Semnăturile susţinătorilor candidaţilor:				
		din care au fost colectate semnăturile susţinătorilor	care corespund cerinţelor art. 102 alin. (2) din Codul electoral**	declarate la prezentare	constatate la procesare/ supuse verificării	declarate drept valabile şi autentice	declarate drept nule şi neavenite	
1.	Marian LUPU	29	**19**	25499	16541	15157	1384	HCEC nr. 236 din 10.09.2016
2.	Mihai GHIMPU	28	**18**	25000	24975	19110	5865	HCEC nr. 245 din 13.09.2016
3.	Iurie LEANCĂ	21	**18**	20363	20458	17078	3380	HCEC nr. 255 din 16.09.2016
4.	Andrei NĂSTASE	29	**22**	25000	20615	18387	2228	HCEC nr. 269 din 18.09.2016
5.	Inna POPENCO	25	**19**	24630	24645	19571	5074	HCEC nr. 303 din 26.09.2016
6.	Dumitru CIUBAŞENCO	32	**26**	24976	24973	23237	1736	HCEC nr. 315 din 29.09.2016
7.	Maia SANDU	23	**19**	24938	24970	22181	2789	HCEC nr. 316 din 29.09.2016
8.	Igor DODON	23	**23**	25000	24971	23281	1690	HCEC nr. 317 din 29.09.2016
9.	Silvia RADU	18	**18**	15673	16252	15430	822	HCEC nr. 350 din 06.10.2016
10.	Maia LAGUTA	21	**20**	18831	18641	15196	3445	HCEC nr. 346 din 06.10.2016
11.	Ana GUŢU	20	**18**	19707	19524	17701	1823	HCEC nr. 344 din 06.10.2016
12.	Valeriu GHILEŢCHI	34	**18**	18792	18927	18206	721	HCEC nr. 345 din 06.10.2016

*UAT – unităţi administrativ-teritoriale
**Numărul UAT în care au fost colectate nu mai puţin de 600 de semnături

În conformitate cu prevederile art. 102 alin. (4) din Codul electoral, dacă la verificare se constată că nu este prezentat numărul necesar de semnături sau, în urma excluderii semnăturilor nevalabile, numărul lor s-a redus faţă de plafonul minim prevăzut la alin. (1) şi alin. (2) ale aceluiaşi articol, candidatul nu este înregistrat, fiindu-i comunicată hotărîrea respectivă în termen de 24 de ore de la adoptare.

Listele de subscripție prezentate de 4 pretendenți la funcția de Președinte al Republicii Moldova nu au întrunit cerințele minime stabilite de legislația electorală - *nu mai puțin 600 de semnături din cel puțin jumătate din numărul unităților administrativ-teritoriale de nivelul al doilea*, în consecință fiind respinse cererile de înregistrare în calitate de concurenți electorali la alegerile prezidențiale din 30 octombrie 2016, după cum urmează:

Nr. d/o	Numele, prenumele candidatului	Numărul UAT* de nivelul II		Semnăturile susținătorilor declarate la prezentare	Hotărîrea Comisiei Electorale Centrale
		din care au fost colectate semnăturile susținătorilor	care corespund cerințelor art. 102 alin. (1) și (2) din Codul electoral		
1.	Ion DRON	18	**11**	17017	HCEC nr. 343 din 06.10.2016
2.	Roman MIHĂEȘ	31	**13**	15911	HCEC nr. 347 din 06.10.2016
3.	Vitalia PAVLICENCO	30	**14**	15440	HCEC nr. 349 din 06.10.2016
4.	Vasile TARLEV	26	**11**	15107	HCEC nr. 348 din 06.10.216

Ținem să menționăm că 2 din cei 4 pretendenți la funcția de Președinte al Republicii Moldova (Vitalia Pavlicenco și Roman Mihăieș) au contestat în instanța de judecată hotărîrile Comisiei privind respingerea cererilor de înregistrare în calitate de concurenți electorali la alegerile prezidențiale din 30 octombrie 2016, acțiunile cărora au fost respinse ca fiind neîntemeiate.

Comisia Electorală Centrală a înregistrat pentru toţi concurenţii electorali simbolurile electorale şi a confirmat, după caz, reprezentanţi cu drept de vot consultativ în Comisia Electorală Centrală şi persoane responsabile de finanţe (trezorieri). Concurentul electoral, Maia Laguta, nu a solicitat confirmarea reprezentantului cu drept de vot consultativ în Comisie.

În corespundere cu art. 48 din Codul electoral, Comisia Electorală Centrală a efectuat în 2 cazuri tragerea la sorţi pentru stabilirea ordinii de înscriere a concurenților electorali în buletinul de vot. Dacă în cursul zilei era depus un singur dosar, atunci Comisia se întrunea la ora 17:00 a acelei zile și întocmea un proces-verbal în acest sens, atribuindu-i respectivului concurent numărul de ordine corespunzător.

În temeiul art. 45 și art. 105 alin. (2), (3) din Codul electoral şi conform Regulamentului cu privire la activitatea persoanelor de încredere ale concurenților electorali, Comisia Electorală Centrală a stabilit, prin hotărîrea nr. 239 din 13 septembrie 2016, numărul persoanelor de încredere pentru fiecare concurent electoral la alegerile prezidențiale din 30 octombrie 2016, acesta fiind de maxim 585 persoane[13].

Comisia a adoptat 8 hotărîri, inclusiv de modificare, prin care a înregistrat 2085 persoane de încredere din partea a 6 concurenți electorali la alegerile prezidențiale din 30 octombrie 2016 (vezi Figura 2).

[13] http://www.cec.md/index.php?pag=news&id=1001&rid=17767&l=ro

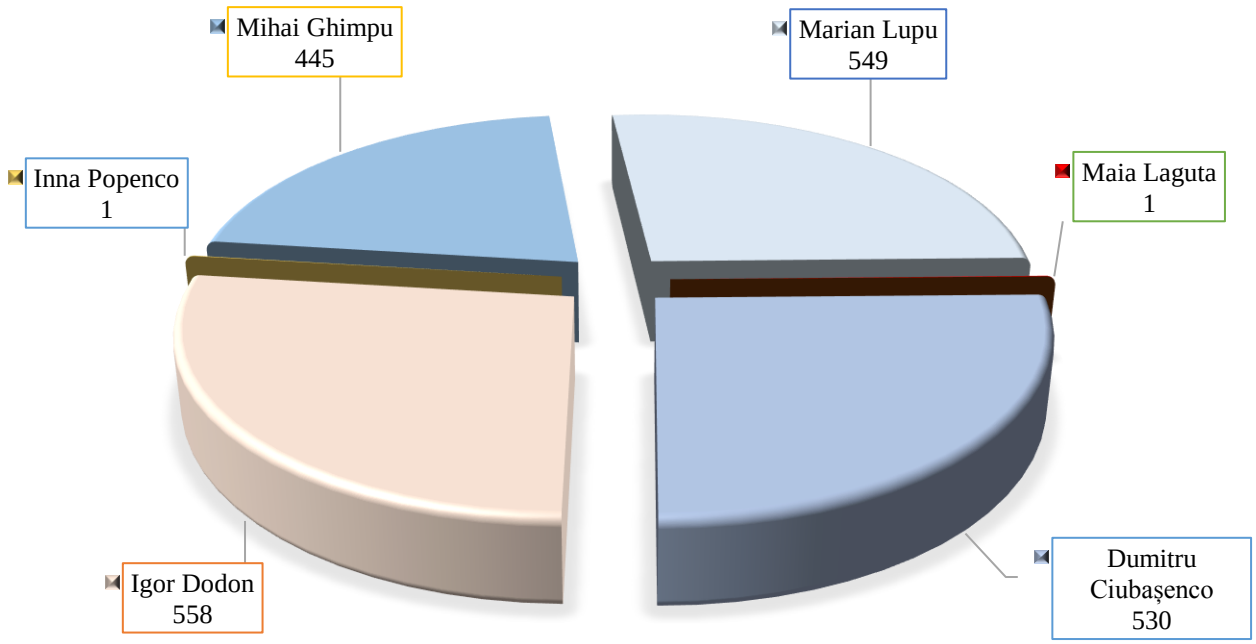

Figura 2. *Numărul persoanelor de încredere ale concurenților electorali*

Consiliile electorale de circumscripție au confirmat 49, iar birourile electorale au confirmat, respectiv, 4096 de reprezentanți cu drept de vot consultativ ai concurenților electorali.

La 20 octombrie 2016, dl Andrei Năstase, candidatul la funcția de Președinte al Republicii Moldova, desemnat de Partidul Politic „Platforma Demnitate și Adevăr", a depus la Comisia Electorală Centrală cererea privind retragerea sa din campania electorală pentru alegerile prezidențiale din 30 octombrie 2016. Comisia Electorală Centrală, prin hotărîrea nr. 437 din 21 octombrie curent[14], a luat act de cererea dlui Andrei Năstase și l-a obligat să prezinte în decurs de 24 de ore raportul financiar.

La 21 octombrie 2016, prin hotărîrea Curții de Apel Chișinău, s-a dispus admiterea cererii reprezentantului Comisiei Electorale Centrale și anularea hotărîrii CEC nr. 303 din 26 septembrie 2016 „Cu privire la înregistrarea dnei Inna Popenco în calitate de candidat la funcția de Președinte al Republicii Moldova, desemnat de către Mișcarea Social-politică „Ravnopravie", a simbolului electoral şi confirmarea reprezentantului cu drept de vot consultativ în Comisia Electorală Centrală şi a persoanei responsabile de finanţe (trezorierul)".

Ulterior, la data de 22 octombrie 2016, Curtea Supremă de Justiție s-a pronunțat asupra recursului depus de către dna Inna Popenco pe marginea hotărîrii Curții de Apel, menținînd în vigoare hotărîrea primei instanțe.

Drept temei pentru a declanșa, în corespundere cu art. 69 alin. (4) lit. a) din Codul electoral, procedura de anulare a înregistrării concurentului electoral, Inna Popenco, a fost contestația depusă de dna Silvia Radu, candidatul la funcția de Președinte al Republicii Moldova, înregistrată la Comisie sub nr. CEC-10/27 din 19 octombrie 2016, prin care a fost invocat faptul că reprezentanții și persoanele de încredere ale concurentului electoral, Inna Popenco, au organizat un eveniment în cadrul căruia au distribuit alegătorilor gratuit, conform unei baze de date, carduri de reducere pentru un magazin social ce urma să fie deschis în curînd. După examinarea contestației, probelor anexate

[14] http://www.cec.md/index.php?pag=news&id=1001&rid=18336&l=ro

și materialelor prezentate de Inspectoratul de Poliție Rîșcani, mun. Chișinău, Comisia Electorală Centrală a considerat necesar de a se adresa Curţii de Apel Chişinău cu cererea de a elucida cazul sub toate aspectele, pornind de la faptul că documentele prezentate indicau asupra faptului utilizării intenționate de către concurentul electoral sus-menţionat a mijloacelor băneşti nedeclarate.

Prin hotărîrea[15] nr. 478 din 22 octombrie 2016 „Cu privire la modificarea unor hotărîri ale Comisiei Electorale Centrale", au fost excluși concurenții nominalizați mai sus din buletinul de vot, respectiv au fost modificate conținutul și dimensiunile buletinului de vot. La primul tur în el au figurat 10 concurenți electorali.

La 27 octombrie 2016 Comisia a înregistrat sub nr. CEC-7/2332 cererea de retragere din campania electorală a unui alt concurent, dl Marian Lupu. În ziua de 28 octombrie 2016, Curtea de Apel Chişinău, printr-o hotărîre (dosar nr. 3-313/16), a constatat faptul liberei manifestări de voință a concurentului electoral, Marian Lupu, prin cererea de retragere a candidaturii sale din campania electorală, depusă la Comisie.

Comisia a luat act de hotărîrea Curţii de Apel Chişinău din 28 octombrie 2016 și și-a abrogat hotărîrile cu privire la concurentul electoral, Marian Lupu. De asemenea, în temeiul art. 46 alin. (7) din Codul electoral, Comisia a dispus birourilor electorale ale secţiilor de votare să asigure aplicarea ştampilei cu menţiunea „Retras" în dreptul concurentului electoral, Marian Lupu, înscris în primul patrulater din buletinul de vot[16].

În toate cele 3 cazuri, de retragere din campania electorală sau de anulare a înregistrării concurentului electoral, Comisia a solicitat consiliilor electorale de circumscripţie şi birourilor electorale ale secţiilor de votare să-şi abroge hotărîrile ce vizează acreditarea observatorilor şi confirmarea reprezentanților cu drept de vot consultativ în cadrul acestora din partea concurenților electorali respectivi, precum şi alte hotărîri adoptate în baza demersurilor înaintate de către aceştia.

În final, în cursa pentru primul tur de scrutin din 30 octombrie 2016 au participat 9 concurenţi electorali, dintre care 6 desemnaţi de partide politice, iar 3 fiind înregistraţi în calitate de candidaţi independenţi. Sub aspectul dimensiunii de gen, din cei 9 candidaţi înscrişi în scrutinul prezidenţial, 4 sînt femei şi 5 bărbaţi.

[15] http://www.cec.md/index.php?pag=news&id=1001&rid=18365&l=ro
[16] http://www.cec.md/index.php?pag=news&id=1001&rid=18574&l=ro

CAPITOLUL 4. CONSTITUIREA CIRCUMSCRIPŢIILOR ELECTORALE, SECŢIILOR DE VOTARE ŞI A ORGANELOR ELECTORALE IERARHIC INFERIOARE

Comisia Electorală Centrală a constituit 37 circumscripţii electorale de nivelul al doilea, hotarele cărora corespund hotarelor unităţilor administrativ-teritoriale, prevăzute de Legea nr. 764-XV din 27 decembrie 2001 privind organizarea administrativ-teritorială a Republicii Moldova.

În vederea executării art. 27 alin. (4) din Codul electoral, la 19 iulie curent, Comisia Electorală Centrală a solicitat formaţiunilor politice reprezentate în Parlament, judecătoriilor raionale, după caz curţilor de apel, precum şi autorităţilor administraţiei publice locale de nivelul al doilea, să înainteze candidaturi pentru constituirea consiliilor electorale de circumscripţie de nivelul al doilea. Astfel, Comisia Electorală Centrală a constituit 35 consilii electorale ale circumscripţiilor electorale municipale şi raionale, UTA Găgăuzia, fiecare dintre ele avînd o componenţă numerică de 9 membri, cu excepţia celui municipal Chişinău nr. 1 constituit din 11 membri (hotărîrile CEC nr. 189-223 din 9 septembrie). În total, în cadrul consiliilor electorale de circumscripţie şi-au desfăşurat activitatea 317 membri. Componența de gen a consiliilor electorale de circumscripţie de nivelul al doilea este prezentată în Figura 3.

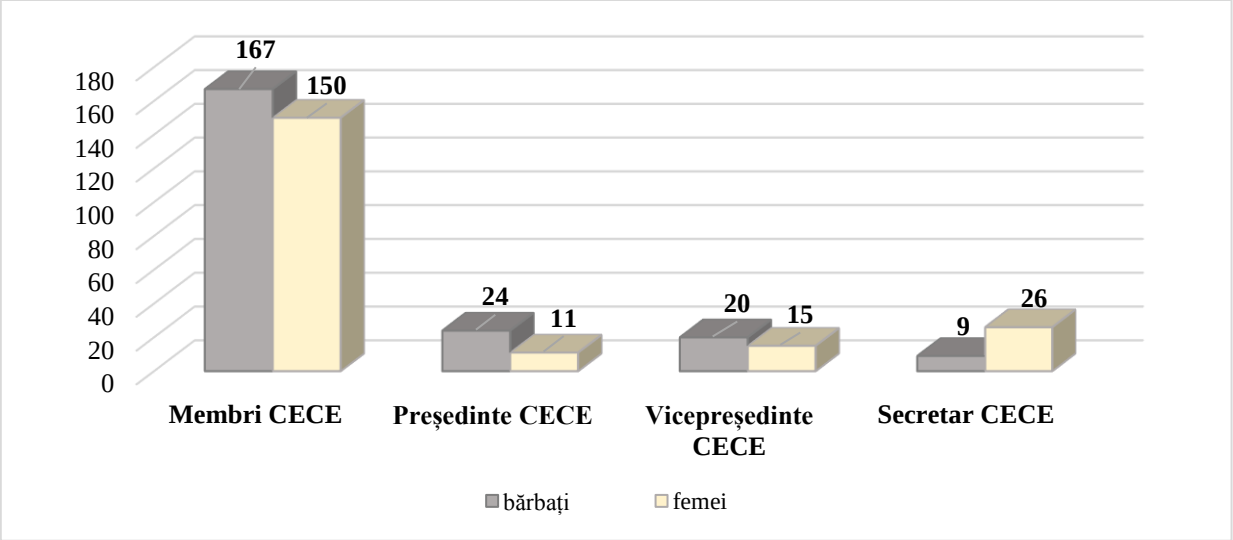

Figura 3. *Componența de gen a consiliilor electorale de circumscripţie de nivelul al doilea*

Comisia Electorală Centrală a stabilit şi numărul de membri ai organelor electorale inferioare care pot fi degrevaţi de la locul de muncă permanent, a aprobat statele de personal ale aparatelor consiliilor electorale de circumscripţie de nivelul al doilea şi a stabilit perioada pentru care funcţionarii electorali au fost convocaţi sau degrevaţi de atribuţiile de la locul de muncă permanent.

În conformitate cu art. 29 şi 29^1 din Codul electoral au fost constituite 2081 secţii de votare. Pentru scrutinul prezidențial, Comisia Electorală Centrală a organizat 100 de secții de votare în afara țării în comparație cu 95 de secții constituite la alegerile parlamentare din 30 noiembrie 2014. În birourile electorale ale secţiilor de votare au activat 18584 membri (859 în afara țării).

INFRASTRUCTURA SECŢIILOR DE VOTARE

În scopul optimizării şi uniformizării procedurilor ce ţin de organizarea, amenajarea şi dotarea localurilor secţiilor de votare cu echipamente şi utilaje necesare desfăşurării votării în bune condiţii, secţiile de votare au fost amenajate conform Instrucțiunii cu privire la asigurarea infrastructurii secţiei de votare, aprobată prin hotărîrea CEC nr. 2625 din 12 august 2014.

Urnele de vot staționare au fost securizate prin intermediul sigiliilor cu inscripţia „CEC” şi marcate cu un cod format din 6 cifre. Pe sacii cu materialele electorale a fost aplicat același tip de

sigiliu, iar plicurile au fost sigilate cu etichete de securizare. La scrutinele anterioare sigilarea sacilor și plicurilor se făcea prin aplicarea cerii roșii.

La turul întîi de scrutin Comisia a eliberat 20983 sigilii care să fie aplicate pe urnele de vot și 10405 sigilii care se aplică pe cutiile cu documente electorale (sacii din hîrtie rezistentă), iar pentru cel de-al doilea tur de scrutin a eliberat, respectiv, 17662 și 10415 sigilii, conform tabelului de mai jos.

Nr. d/o	Denumirea circumscripției	Tur-I 30 octombrie 2016		TUR II 13 noiembrie 2016	
		Sigilii urne (unități)	Sigilii saci (unități)	Sigilii urne (unități)	Sigilii saci (unități)
1	Chișinău nr. 1	4053	1560	3025	1560
	MAEIE	600	500	620	510
2	Bălți Nr. 2	687	295	587	295
3	Anenii Noi nr. 4	471	220	395	220
4	Basarabeasca nr. 5	179	75	142	75
5	Briceni nr. 6	420	200	352	200
6	Cahul nr. 7	686	320	561	320
7	Cantemir nr. 8	440	240	374	240
8	Călărași nr. 9	464	240	404	240
9	Căușeni nr. 10	537	250	449	250
10	Cimișlia nr. 11	400	230	376	230
11	Criuleni nr. 12	429	200	365	200
12	Dondușeni nr. 13	262	135	214	135
13	Drochia nr. 14	494	235	414	235
14	Dubăsari nr. 15	229	70	187	70
15	Edineț nr. 16	494	255	434	255
16	Fălești nr. 17	570	330	504	330
17	Florești nr. 18	597	355	559	355
18	Glodeni nr. 19	362	185	318	185
19	Hîncești nr. 20	686	345	594	345
20	Ialoveni nr. 21	540	250	444	250
21	Leova nr. 22	382	235	350	235
22	Nisporeni nr. 23	402	215	350	215
23	Ocnița nr. 24	326	175	290	175
24	Orhei nr. 25	774	420	698	420
25	Rezina nr. 26	356	210	315	210
26	Rîșcani Nr. 27	460	270	412	270
27	Sîngerei nr. 28	564	320	492	320
28	Soroca nr. 29	628	370	568	370
29	Strășeni nr. 30	460	250	428	250
30	Șoldănești nr. 31	292	165	256	165
31	Ștefan Vodă nr. 32	379	165	299	165
32	Taraclia nr. 33	288	160	252	160
33	Telenești nr. 34	414	225	374	225
34	Ungheni nr. 35	672	390	592	390
35	UTA Găgăuzia nr. 36	986	345	668	345
Total		**20983**	**10405**	**17662**	**10415**

<u>CAPITOLUL 5.</u> SUSŢINEREA FINANCIARĂ A GRUPURILOR DE INIȚIATIVĂ ŞI A CAMPANIILOR ELECTORALE

În temeiul pct. 6 din Regulamentul privind finanțarea grupurilor de inițiativă, aprobat prin hotărîrea Comisiei Electorale Centrale nr. 114 din 18 august 2016, plafonul general al mijloacelor financiare ce pot fi virate în contul „Destinat grupului de inițiativă" a fost stabilit de către Comisia Electorală Centrală, luînd ca bază de calcul un coeficient înmulțit la numărul maxim de semnături necesare a fi colectate de către grupul de inițiativă constituit pentru susținerea unui candidat la o funcție electivă. Potrivit prevederilor art.102 alin.(1) din Codul electoral, toţi candidaţii la funcţia de Preşedinte al Republicii Moldova depun liste de subscripţie, care conţin semnăturile a cel puţin 15000 şi nu mai mult de 25000 de alegători din cel puţin jumătate din numărul unităţilor administrativ-teritoriale de nivelul doi ale Republicii Moldova. Ca bază de raportare pentru stabilirea coeficientului s-a luat salariul mediu pe economie pentru anul precedent anului alegerilor, mărimea coeficientului fiind 0,5% din salariul mediu respectiv. Conform datelor Biroului Național de Statistică, salariul mediu pe economie din anul 2015 constituie 4610,90 lei, astfel mărimea coeficientului calculat este 23,05 lei. În acest mod a fost stabilit plafonul mijloacelor financiare ce pot fi virate în contul bancar „Destinat grupului de inițiativă" pentru susținerea candidatului la funcția de Președinte al Republicii Moldova în mărime de 576 250,00 lei.

În perioada 2-10 septembrie curent au fost înregistrate 24 grupuri de iniţiativă pentru susținerea candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova. În termen de 7 zile de la data înregistrării la Comisia Electorală Centrală, grupurile de inițiativă urmau să deschidă la bancă un cont bancar cu mențiunea „Destinat grupului de inițiativă". În cazul în care nu se deschide un asemenea cont, grupul de inițiativă este obligat să informeze Comisia Electorală Centrală despre acest fapt și să desfășoare doar activități ce nu implică cheltuieli financiare. Grupurile de iniţiativă pentru susținerea candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova – dl Mihai Ghimpu, dl Mihai Corj, dl Ion Dron, dna Ana Guțu, dna Vitalia Pavlicenco, dna Inna Popenco, dl Vasile Tarlev, dna Maia Laguta și dna Geta Savițcaia - au informat Comisia Electorală Centrală despre faptul că nu au deschis cont cu mențiunea „Destinat grupului de inițiativă" și că vor desfășura doar activități ce nu implică cheltuieli financiare. În tabelul de mai jos este prezentată informația privind veniturile și plățile efectuate de către grupurile de inițiativă ce au deschis contul cu mențiunea „Destinat grupului de inițiativă" și care au fost reflectate în rapoartele grupurilor de inițiativă privind fluxul mijloacelor bănești.

Tabel. *Venituri și plăți în perioada activității grupurilor de inițiativă*

Nr. d/o	Grupurile de iniţiativă pentru susținerea candidatului la funcția de Președinte al Republicii Moldova	Venituri	Plăţi
1	Dumitru Ciubașenco, Partidul Politic „Partidul Nostru"	476943,98	476943,98
2	Andrei Năstase, Partidul Politic „Platforma Demnitate și Adevăr"	650,00	400,00
3	Maia Sandu, Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate"	59691,55	59691,55
4	Iurie Leancă, Partidul Politic „Partidul Popular European din Moldova"	3409,00	3409,00
5	Igor Dodon, Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova"	292571,00	292571,00
6	Marian Lupu, Partidul Democrat din Moldova	90266,80	90266,80
7	Valeriu Ghilețchi, candidat susținut de adunarea cetățenilor	2170,00	2154,90
8	Roman Mihăeș, candidat susținut de adunarea cetățenilor	18500,00	18189,10

9	Vadim Brînzan, candidat susținut de adunarea cetățenilor	112082,22	111762,22
10	Silvia Radu, candidat susținut de adunarea cetățenilor	100602,00	100602,00

Cu referire la finanțarea campaniei electorale și pornind de la prevederile art. 38 alin. (2) lit. d) din Codul electoral, prin hotărîrea Comisiei Electorale Centrale nr. 240 din 13 septembrie 2016, a fost stabilit plafonul mijloacelor financiare ce au putut fi virate în fondul electoral al concurentului electoral la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din data de 30 octombrie 2016, care constituie suma de 65797538,85 lei. De asemenea, CEC a stabilit cuantumul creditului fără dobîndă acordat concurenţilor electorali la alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din data de 30 octombrie 2016, acesta constituind 30000,00 lei pentru fiecare concurent electoral. Elaborarea și aprobarea Regulamentului privind modul de acordare a creditelor fără dobîndă concurenţilor electorali în vederea desfăşurării campaniei electorale pentru alegerile prezidențiale din 30 octombrie 2016 au fost puse în sarcina Ministerului Finanţelor.

În vederea familiarizării trezorierilor concurenţilor electorali cu aspectele ce ţin de finanţarea campaniei electorale, Comisia Electorală Centrală a organizat în comun cu Centrul de Instruire în Domeniul Electoral pe lîngă Comisia Electorală Centrală (abreviat – CICDE) un seminar de instruire pentru aceştia.

Potrivit Programului calendaristic, a fost stabilit termenul de prezentare a rapoartelor despre mijloacele bănești acumulate și cheltuielile efectuate de către concurenții electorali în campania electorală. Au deschis cont cu mențiunea „Fond electoral" în care persoane fizice și juridice au virat venituri sub formă de donații și au efectuat cheltuieli în conformitate cu prevederile Regulamentului privind finanțarea campaniei electorale, aprobat prin hotărîrea CEC nr. 3352 din 4 mai 2015, următorii concurenți electorali: Lupu Marian, Leancă Iurie, Năstase Andrei, Popenco Inna, Ciubașenco Dumitru, Radu Silvia, Guțu Ana, Ghileţchi Valeriu, Dodon Igor și Sandu Maia. Concurenții menționați au prezentat rapoarte privind mijloacele bănești acumulate și cheltuielile efectuate în campania electorală a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 30 octombrie 2016, la situația din 14 și 28 octombrie curent. Comisia a luat act de aceste rapoarte prin hotărîrea nr. 404 din 18 octombrie 2016 „Cu privire la rapoartele concurenților electorali privind mijloacele bănești acumulate și cheltuielile efectuate în campania electorală a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 30 octombrie 2016, la situația din data de 14 octombrie 2016", hotărîrea nr. 514 din 30 octombrie 2016 „Cu privire la rapoartele concurenților electorali privind mijloacele bănești acumulate și cheltuielile efectuate în campania electorală a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 30 octombrie 2016, la situația din data de 28 octombrie 2016" și hotărîrea nr. 570 din 18 noiembrie 2016 „Cu privire la rapoartele concurenților electorali privind mijloacele bănești acumulate și cheltuielile efectuate în campania electorală a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 30 octombrie 2016 și a turului II de scrutin din 13 noiembrie 2016.

Comisia a constatat că rapoartele au fost întocmite și prezentate în corespundere cu art. 38^2 din Codul electoral și cu prevederile Regulamentului privind finanțarea campaniilor electorale. Conform hotărîrii Comisiei Electorale Centrale nr. 517 din 2 noiembrie 2016 „Cu privire la totalizarea rezultatelor alegerilor Președintelui Republicii Moldova din 30 octombrie 2016 și organizarea celui de-al doilea tur de scrutin", a fost stabilită data turului II de scrutin pentru candidații la funcția de Președinte al Republicii Moldova – dl Dodon Igor și dna Sandu Maia, astfel concurenții menționați au continuat campania electorală pînă la data de 11 noiembrie 2016 și respectiv au prezentat ultimul raport financiar la aceeași dată. În tabelul de mai jos se prezintă informația privind veniturile și cheltuielile efectuate de către concurenții electorali în campania electorală la alegerile Președintelui Republicii Moldova din 30 octombrie 2016.

Nr. d/o	Numele concurentului electoral	Venituri în perioada electorală	Cheltuieli în perioada electorală
1	Lupu Marian, Partidul Democrat din Moldova	24250150,00	24250150,00
2	Mihai Ghimpu, Partidul Liberal	4438430,00	4438428,48
3	Leancă Iurie, Partidul Politic „Partidul Popular European din Moldova”	3658000,00	3657555,89
4	Nastase Andrei, Partidul Politic „Platforma Demnitate și Adevăr”	70000,00	69654,20
5	Popenco Inna, Mișcarea Social-politică „Ravnopravie”	2851785,29	2851785,29
6	Ciubașenco Dumitru, Partidul Politic „Partidul Nostru”	9053614,00	9053614,00
7	Radu Silvia, Candidat independent	4678989,91	4678540,37
8	Guțu Ana, Partidul Politic „Dreapta”	40450,00	40409,27
9	Ghilețchi Valeriu, Candidat independent	503870,00	503720,00
10	Dodon Igor, Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”	8427771,59	8427771,59
11	Sandu Maia, Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”	1453414,31	1453389,31

Cu referire la concurentul electoral, dna Maia Laguta, la data de 18 octombrie 2016, Comisia a recepționat și a înregistrat sub nr. CEC-7/1986 o scrisoare prin care aceasta a informat Comisia despre faptul că nu a deschis cont bancar cu mențiunea „Fond electoral” și nu a efectuat cheltuieli de campanie, însă a folosit timpii de antenă gratuiți, acordați concurenților electorali de radiodifuzorii publici, iar în cazul în care va deschide un cont la bancă cu mențiunea „Fond electoral” va anunța despre aceasta CEC.

După cum a fost menționat mai sus, prin hotărîrea nr. 437 din 21 octombrie 2016 „Cu privire la cererea de retragere din campania electorală la funcția de Președinte al Republicii Moldova a dlui Andrei Năstase, candidat desemnat de Partidul Politic „Platforma Demnitate și Adevăr”, Comisia a luat act de cererea de retragere și l-a obligat să prezinte, în decurs de 24 de ore, raportul despre mijloacele bănești acumulate și cheltuielile efectuate din campania electorală, la situația din 21 octombrie 2016. Raportul financiar a fost depus la Comisie în ziua de 21 octombrie 2016, ora 14:07, de către trezorierul dlui Andrei Năstase.

Candidatul la funcția de Președinte al Republicii Moldova, dna Popenco Inna, a cărei înregistrare în calitate de concurent electoral a fost anulată prin hotărîrea CEC nr. 476 din 22 octombrie 2016 „Cu privire la executarea deciziei Curții Supreme de Justiție din 22 octombrie 2016”, a fost obligată să prezinte, în decurs de 48 de ore, raportul despre mijloacele bănești acumulate și cheltuielile efectuate în campania electorală pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 30 octombrie 2016, la situația din 22 octombrie 2016. Comisia relevă că raportul a fost depus în termenul indicat în hotărîre, iar la data de 28 octombrie, reprezentantul dnei Popenco Inna a prezentat Comisiei o notă de motivare și un raport de corectare a raportului precedent din 24 octombrie 2016, în care se arăta că donațiile încasate, în valoare de circa 141 mii lei, au fost restituite donatorilor și, respectiv, veniturile încasate reflectă o cifră mai mică.

CAPITOLUL 6. INFORMAREA ŞI EDUCAŢIA ELECTORALĂ A ALEGĂTORILOR

Pentru scrutinul prezidențial din acest an, Comisia a organizat și desfășurat o amplă campanie de informare și educație electorală, sloganul acesteia fiind unul sugestiv ***„VOTUL MEU, VOCEA MEA!”.*** Abordarea propusă de CEC a fost diferită de cea utilizată în campaniile anterioare, întrucît s-a urmărit o segmentare a populației vizate de mesajele de informare, astfel încît acestea să fie relevante în funcție de categoria de public spre care au fost direcționate (alegătorii din diasporă, tinerii alegători, persoanele cu nevoi speciale și minoritățile etnice).

Cu suportul partenerilor de dezvoltare, Consiliul Europei şi Programul pentru îmbunătățirea democrației în Moldova prin suport parlamentar și electoral”, implementat de către PNUD Moldova și finanțat de către Guvernele Suediei și al Norvegiei, au fost elaborate un șir de materiale ce au avut drept scop motivarea alegătorilor de a participa la vot, precum şi informarea despre procesul electoral. Toate materialele au fost difuzate/plasate pe întreg teritoriul țării, precum și în rîndul diasporei, peste hotare.

În acest context, CEC a produs ***16 spoturi video/audio*** (11 pentru primul tur de scrutin și 5 pentru al doilea), acestea au fost elaborate în limba română, subtitrate în limba rusă. E de menționat că toate spoturile video elaborate de CEC au fost însoțite de translare mimico-gestuală fiind dedicate și persoanelor cu dizabilități auditive.

Spoturile de la radio, elaborate în limbile română şi rusă, au fost difuzate de circa 26 000 de ori prin intermediul a 47 de radiodifuzori, care cumulativ acoperă tot spaţiul informaţional al Republicii Moldova.

De asemenea, spoturile menţionate au fost plasate pe pagina web oficială a Comisiei, www.cec.md (http://cec.md/index.php?pag=news&id=1045&l=ro) şi pe profilul instituției de pe rețelele sociale (Facebook şi YouTube) (https://www.facebook.com/comisiaelectorala/videos; https://www.youtube.com/channel/UCbVKJ_UNnwAczapj741Sjnw).

Nr.	Tematica spotului
Spotul nr. 1	informează despre posibilitatea înregistrării prealabile a cetăţenilor aflaţi peste hotare (https://www.youtube.com/watch?v=baOtf88odgY)
Spotul nr. 2	informează despre posibilitatea depunerii declaraţiei de şedere (https://www.youtube.com/watch?v=T27lAa4Q9jM)
Spotul nr. 3	motivaţional. „Fiecare alegere ne face auziţi!” (https://www.youtube.com/watch?v=yICUFXNl_nc)
Spotul nr. 4	motivațional pentru tinerii alegători. „A venit timpul primului tău vot!” (https://www.youtube.com/watch?v=oqKJC2Glcog)
Spotul nr. 5	motivațional pentru minoritățile etnice. ”Votul meu. Vocea mea!” (https://www.youtube.com/watch?v=TRuJQfD3pSQ)
Spotul nr. 6	informează despre posibilitatea verificării datelor în lista electorală (https://www.youtube.com/watch?v=ACNRB00g2Ow)
Spotul nr. 7	motivațional pentru diasporă. „Vocea mea ajunge acasă!” (https://www.youtube.com/watch?v=OKOraqhDixg)
Spotul nr. 8	informează despre activitatea Centrului de Instruire în Domeniul Electoral pe lîngă Comisia Electorală Centrală (https://www.youtube.com/watch?v=N_MD6NQ3LFA)
Spotul nr. 9	explică procedura de vot pentru alegătorii din țară (https://www.youtube.com/watch?v=mBRsDkC4Co8)

Spotul nr. 10	informează despre procedura de vot pentru studenți și elevii cu drept de vot (https://www.youtube.com/watch?v=Zgbps-UJY4Q)
Spotul nr. 11	explică procedura de vot pentru alegătorii din diasporă (https://www.youtube.com/watch?v=qeSVR5rFO9M)
Spotul nr. 12	motivațional pentru diasporă. „Chiar dacă ești departe de țara ta, participă la alegeri!” (turul II) (https://www.youtube.com/watch?v=oCPcaBRijYY
Spotul nr. 13	motivaţional. „Cu toții ne dorim să fim auziți!” (turul II) (https://www.youtube.com/watch?v=k2CXJRyv5YU)
Spotul nr. 14	explică procedura de vot pentru alegătorii din țară (turul II) (https://www.youtube.com/watch?v=6VagXO3vFms)
Spotul nr. 15	motivațional pentru minoritățile etnice. „Dacă aștepți o schimbare, atunci trebuie să te faci auzit!” (turul II) (https://www.youtube.com/watch?v=UO0FbHY4yVc)
Spotul nr. 16	explică procedura de vot pentru alegătorii de peste hotare (turul II) (https://www.youtube.com/watch?v=4DSxk0E913M)

În cadrul campaniei de informare şi educaţie electorală au fost elaborate şi ***materiale printate:*** Ghidul observatorului (în limba română şi în limba engleză), Ghidul alegătorului din ţară (în limba română şi limba rusă), Ghidul alegătorului din străinătate (http://voteaza.md/page_publicatii.aspx). A fost tipărită o diversitate de postere motivaționale și informative, flyere cu informaţii utile pentru cetăţenii Republicii Moldova aflaţi în țară și peste hotare, mini-broşuri cu lista și adresele secţiilor de votare organizate în străinătate (http://voteaza.md/page_materiale_printate.aspx) etc.

De asemenea, în cadrul campaniei de informare au fost utilizate diverse ***articole promoționale*** ce conțin logo-ul campaniei (hanorace, rucsacuri, pixuri, carnete, brățări reflectorizante, panglici pentru tinerii alegători, stikere și stikuri de memorie), precum și ***50 de billborduri stradale***, care au fost amplasate pe drumurile naționale, dar și în toate centrele raionale, precum și în sectoarele municipiilor Chișinău și Bălți, precum și pe teritoriul UTA Găgăuzia.

CAPITOLUL 7. INSTRUIREA FUNCŢIONARILOR ELECTORALI ŞI A ALTOR SUBIECŢI IMPLICAŢI ÎN PROCESUL ELECTORAL

În data de 1 iulie 2016 Centrul de Instruire Continuă în Domeniul Electoral de pe lîngă Comisia Electorală Centrală a aprobat Planul de instruire pentru alegerile prezidenţiale din 30 octombrie 2016. În conformitate cu acesta, au fost instruiţi: **247** membri ai CECE (77,91% din total 317 membri) şi 5664 membri ai BESV (92% din total planificat (6120).

Seminarele de instruire pentru membrii consiliilor electorale de circumscripţie au fost organizate în perioada 9 - 12 septembrie 2016 în fiecare circumscripţie electorală, la nivel de unitate administrativ-teritorială de nivelul II. La instruire au fost invitaţi toţi cei 9 membri ai CECE din fiecare circumscripţie electorală şi 11 membri ai CECEM Chişinău nr. 1, în total 317 persoane, rata de participare fiind de 77,91% (247 persoane).

În mare parte, participanţii la seminare au studii superioare (97,16%), alţi membri, 2,84%, au studii medii de specialitate sau secundare profesionale. Din punctul de vedere al egalităţii de gen, situaţia este echilibrată, numărul bărbaţilor depăşind doar cu 0,4% numărul femeilor: 124 bărbaţi (50,2%) şi 123 femei (49,8%), vezi Figura 4.

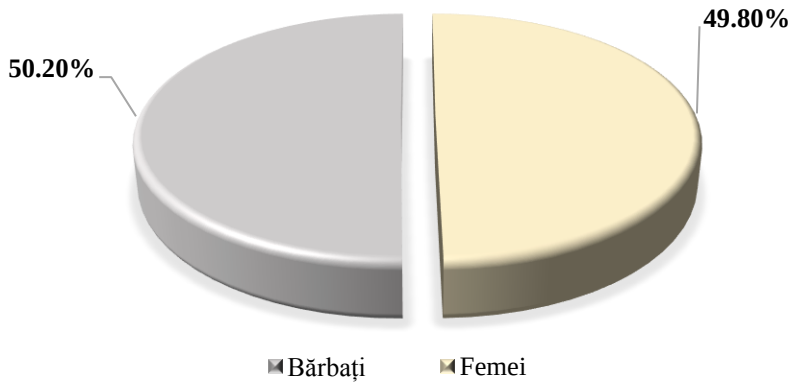

Figura 4. *Analiza sub aspectul dimensiunii de gen a participanţilor la instruirile organizate pentru consiliile electorale de circumscripţie la alegerile prezidenţiale din 30 octombrie 2016*

Tematica seminarului a vizat responsabilităţile consiliului electoral de circumscripţie de la constituire şi pînă la dizolvare. Pe parcursul instruirii participanţii s-au familiarizat cu atribuţiile prevăzute de Codul electoral şi acţiunile descrise în Programul calendaristic, şi-au format dexterităţi de completare a documentaţiei electorale şi totalizare a rezultatelor alegerilor. De asemenea, un obiectiv aparte a fost familiarizarea membrilor consiliului cu drepturile şi obligaţiile persoanelor autorizate să asiste la operaţiunile electorale, atît în cadrul CECE, cît şi în cadrul birourilor electorale ale secţiilor de votare.

În zilele de 19 şi 23 septembrie 2016, CICDE a desfăşurat instruirea operatorilor CECE. La cele două seminare au fost invitaţi toţi cei 35 operatori din cadrul CECE. Rata de participare la aceste seminare a fost de 100%. Analiza sub aspectul dimensiunii de gen prezintă un dezechilibru în favoarea bărbaţilor (85,7 % bărbaţi şi 14,3% femei), vezi Figura 5.

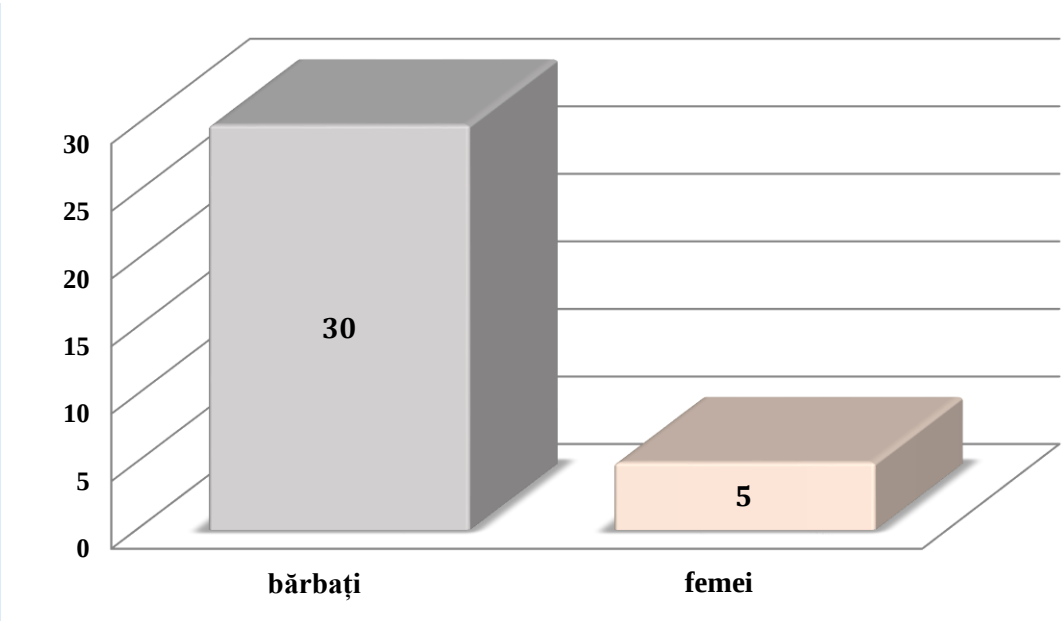

Figura 5. *Analiza sub aspectul dimensiunii de gen a participanților la instruirile organizate pentru operatorii CECE la alegerile prezidențiale din 30 octombrie 2016*

O altă categorie de beneficiari ai instruirilor organizate de CICDE au fost persoanele responsabile de evidența financiară din cadrul CECE (35 de persoane). În perioada 22-24 septembrie 2016 s-a desfășurat instruirea contabililor CECE pe tematica „Particularitățile evidenței contabile a cheltuielilor pentru organizarea și desfășurarea alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din data de 30 octombrie 2016". Analiza sub aspectul dimensiunii de gen prezintă un dezechilibru pronunțat în favoarea femeilor (vezi Figura 6).

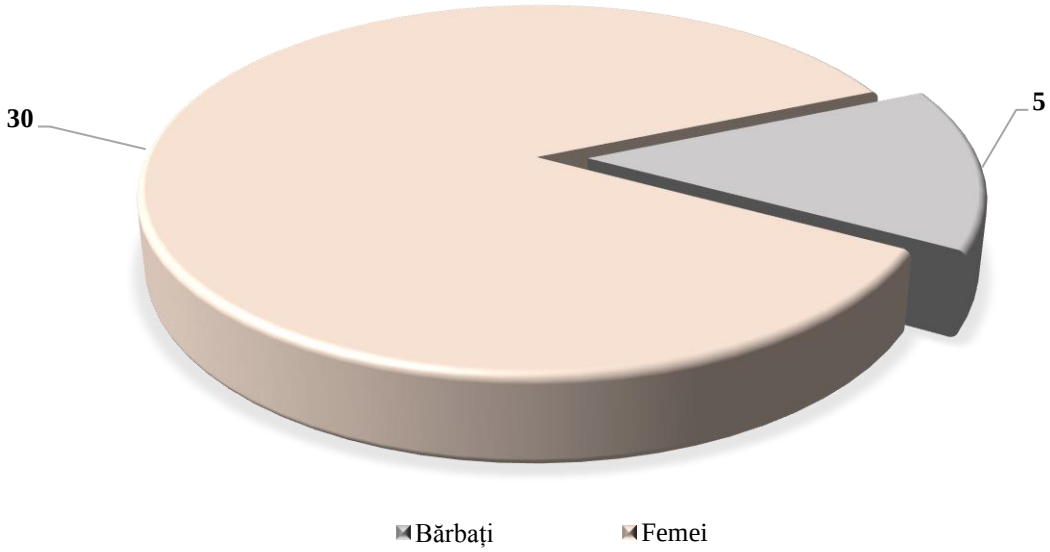

Figura 6. *Analiza sub aspectul dimensiunii de gen a persoanelor responsabile de finanțe din cadrul CECE la alegerile prezidențiale din 30 octombrie 2016*

Seminarele de instruire pentru membrii birourilor electorale ale secțiilor de votare s-au desfășurat în perioada 28 septembrie - 25 octombrie 2016. Toți funcționarii la nivel de BESV au avut posibilitatea să participe la un seminar, cu o durată de 5 ore, despre activitatea membrilor biroului

electoral pînă în ziua alegerilor, responsabilitățile acestora în ziua alegerilor - organizarea votării, numărarea și totalizarea voturilor, transmiterea documentației electorale etc. Accent deosebit s-a pus pe participarea conducerii BESV (președintele, vicepreședintele și secretarul), precum și a membrilor care nu au experiență în organele electorale. Estimativ s-a prevăzut participarea a circa 6120 de persoane, dintre care la instruiri au participat 92,5% sau 5664 participanți. Statistica privind participarea membrilor BESV la instruire este redată în Figura 7.

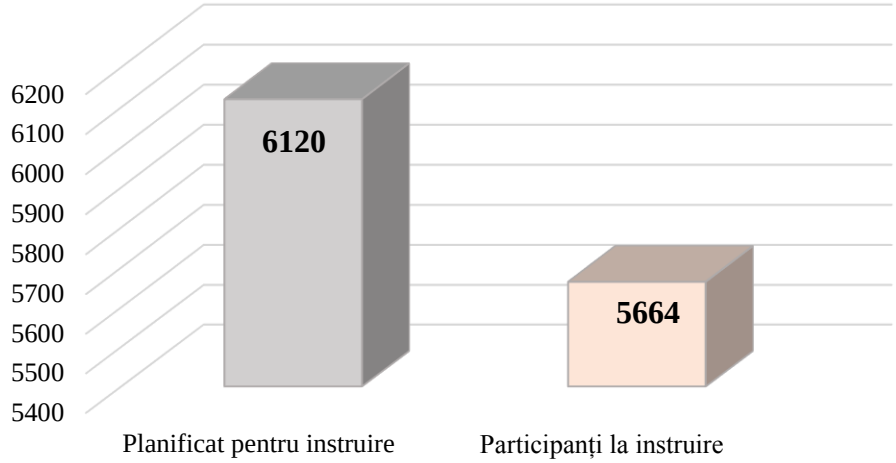

Figura 7. *Participarea membrilor BESV la seminarele de instruire pentru alegerile prezidențiale din 30 octombrie 2016 (total pe țară).*

Analizînd participarea din perspectiva de gen, s-a constatat că și în cazul birourilor electorale prevalează femeile: din 5664 participanți procentul de participare a constituit 82,57% femei (4677) și 17,43% bărbați (987). Situația este redată în Figura 8.

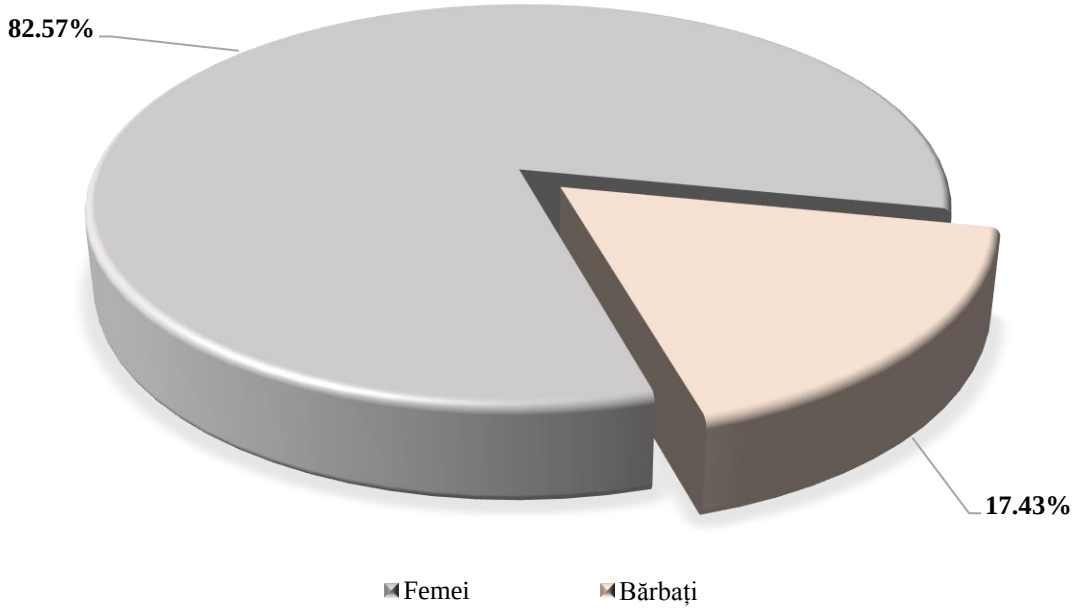

Figura 8. *Analiza sub aspectul dimensiunii de gen a participanților la instruirile organizate pentru birourile electorale ale secțiilor de votare la alegerile prezidențiale din 30 octombrie 2016*

Pe parcursul desfășurării seminarelor, s-a constatat că mai mult de 88% dintre participanți au evaluat instruirea ca fiind pe măsura așteptărilor, utilă și că au primit răspuns la toate întrebările. E de remarcat una dintre propunerile formulate de participanți, și anume ca instruirea să fie organizată separat pentru persoanele care au o experiență îndelungată în organizarea alegerilor și separat pentru membrii care au fost desemnați pentru prima dată în organul electoral.

Membrii birourilor electorale din afara țării, de asemenea, au beneficiat de seminare de instruire desfășurate de CICDE. Astfel, pe 20 octombrie 2016, 17 membri ai birourilor electorale ale secțiilor de votare constituite pe teritoriul Federației Ruse au fost instruiți cu privire la responsabilitățile acestora. În premieră, ca modalitate de instruire a fost utilizată conferința video.

Pe 22 octombrie curent, alți 30 de reprezentanți ai Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene, desemnați în calitate de președinți ai birourilor electorale de peste hotare, au participat la un seminar de instruire pe aceeași tematică.

Pentru gestionarea Registrului de Stat al Alegătorilor (abreviat – RSA), CICDE a instruit în perioada 23-25 august 2016 registratorii RSA (persoane responsabile de listele electorale din cadrul APL). La cele 16 seminare desfășurate au participat 339 registratori din cele 350 persoane invitate, rata de participare constituind 96,85%. Grupul-țintă a fost format din registratorii care au avut experiență mai mică de un an în actualizarea listelor electorale la momentul instruirii și registratorii care au întîmpinat dificultăți în exercitarea atribuțiilor. În luna septembrie curent, CICDE a organizat adițional 6 seminare de instruire, la care au participat 39 persoane. Numărul total de registratori instruiți în vederea organizării alegerilor prezidențiale a constituit 378 persoane. Analizînd profilul participanților, constatăm că mai mult de jumătate dintre aceștia (79,64%) au studii superioare, 19,48% au studii medii de specialitate, ceilalți (0,88%) au studii medii și secundar profesionale. Analiza sub aspectul dimensiunii de gen prezintă un dezechilibru în favoarea femeilor: 332 femei și 46 bărbați (vezi Figura 9).

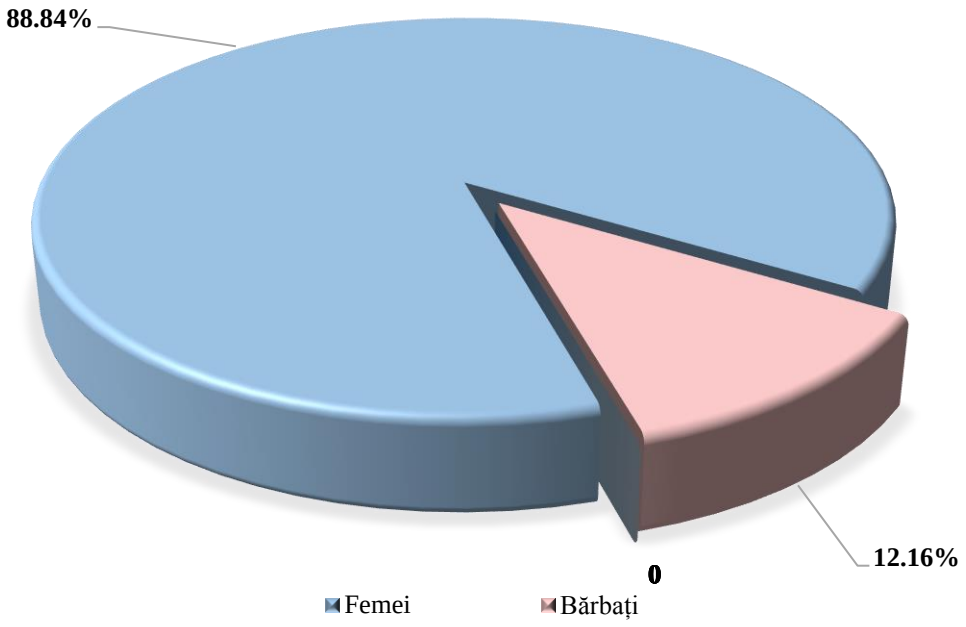

Figura 9. *Analiza sub aspectul dimensiunii de gen a participanților la instruirile organizate pentru registratorii RSA la alegerile prezidențiale din 30 octombrie 2016*

Instruirea bazată pe exerciții practice la calculator a fost axată pe sporirea calității listelor electorale, prin soluționarea neconcordanțelor în datele privind adresa alegătorilor și alocarea la secțiile de votare.

Totodată, în cadrul alegerilor prezidențiale, CICDE a desfășurat la solicitare și alte seminare de instruire pentru alte grupuri de beneficiari și subiecți interesați.

Astfel, în perioada 27 august – 6 septembrie 2016 au fost organizate 10 seminare de instruire pentru membrii grupului de inițiativă în susținerea candidatului la funcția de Președinte al Republicii Moldova. Solicitările privind instruirea au parvenit de la un potențial candidat independent şi 7 partide politice. Obiectivul instruirii a fost de a asigura aplicarea unitară a cadrului legal și a activităților specifice colectării semnăturilor în susținerea candidatului la funcția de președinte al Republicii Moldova. Cunoștințele teoretice şi exercițiile practice au ajutat membrii grupurilor de inițiativă să înțeleagă responsabilitățile pe care trebuiau să le exercite în calitate de colectori de semnături.

Din cele 300 persoane planificate, la seminare au fost prezenți 239 participanţi (rata de prezenţă – 80%), dintre care 138 bărbați și 101 de femei (57,74 % vs. 42,26%). Figura 10 prezintă numărul persoanelor delegate pentru participarea la seminare din partea solicitanților.

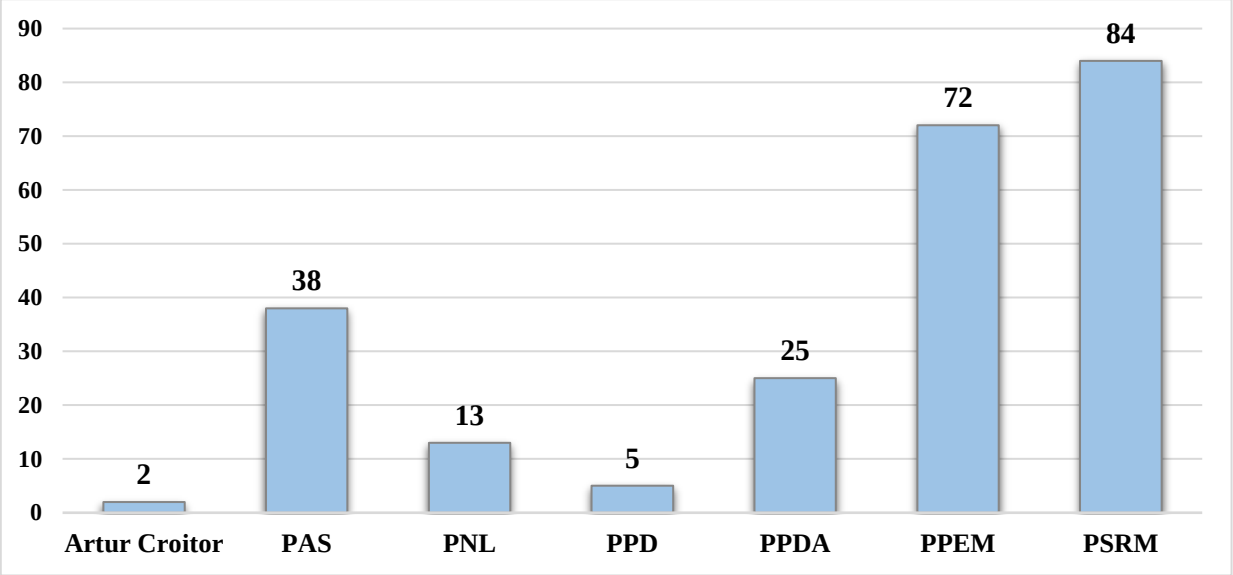

Figura 10. *Numărul persoanelor delegate pentru participare la seminare din partea grupurilor de inițiativă la alegerile prezidențiale din 30 octombrie 2016*

La solicitare a fost realizată instruirea persoanelor delegate de concurenții electorali în organele electorale în calitate de observatori și reprezentanți cu drept de vot consultativ. În perioada 17 august – 25 octombrie 2016, în cadrul a 44 seminare, au fost instruite în total 1297 de persoane delegate de 2 concurenți electorali.

De asemenea, au fost desfășurate seminare de instruire pentru observatorii desemnați de organizații obștești – Organizația *Democrație, Egalitate, Cooperare, Accesibilitate, Suport (DECAS)* și *Institutul pentru Drepturile Omului (IDOM)*. Participanții au fost instruiți referitor la cadrul legal privind acreditarea și activitatea observatorilor, drepturile și obligațiile lor, precum și particularitățile alegerilor prezidențiale. Observatorii din partea IDOM au fost instruiți într-un domeniu mai îngust – observarea procesului electoral în instituțiile psihiatrice, în speță privind procedura de înscriere în listele electorale, stabilirea dreptul de vot al persoanelor aflate în aceste instituții etc. La seminare au participat 20 și, respectiv, 25 de persoane.

În parteneriat cu Institutul Național de Justiție din Republica Moldova, CICDE a instruit la data de 13 septembrie curent 14 judecători. Seminarul s-a axat pe particularitățile alegerilor prezidențiale din 30 octombrie 2016. Obiectivele instruirii au constituit familiarizarea participanților

cu procedura de examinare și soluționare a contestațiilor electorale disputate in instanță, schimbul de experiență și practici pozitive. Participanții au beneficiat de asistența unui expert internațional din cadrul Comisiei de la Veneția, care a prezentat standardele şi practica internațională în soluționarea litigiilor electorale.

Soluționarea contestaților în domeniul electoral cu participarea expertului internațional a fost subiectul celor 2 seminare organizate pentru membrii CEC şi președinții CECE în zilele de 14 și 15 septembrie 2016. În cadrul acestor întîlniri, s-a vorbit despre rolul și competența organelor electorale în soluționarea contestaților, cu trimiteri la legislația națională şi experiența participanților, dar şi la mecanismele internaționale aplicate în soluționarea litigiilor electorale la nivelul organelor electorale. În perioada 7-8 octombrie s-a desfășurat seminarul de instruire „Asigurarea dreptului la vot pentru persoanele cu dizabilități" la care au participat 17 persoane, dintre care 9 bărbați și 8 femei cu grade și tipuri diferite de dizabilitate. Seminarul a făcut parte din proiectul „Mobilizarea participării persoanelor cu dizabilități în cadrul Alegerilor Prezidențiale 2016" implementat de A.O. Centrul de Asistență Juridică pentru Persoane cu Dizabilități în parteneriat cu CICDE. În cadrul celor două zile de training au fost abordate următoarele subiecte: drepturile persoanelor cu dizabilități în cadrul alegerilor, organizarea și amenajarea secțiilor de votare în teritoriu, asigurarea condițiilor de accesibilitate (Instrucțiunea cu privire la asigurarea infrastructurii secției de votare, aprobată prin hot. CEC nr. 2625 din 12 august 2014, Normativele în construcții etc).

În urma training-ului au fost create 8 grupuri locale formate din 2 persoane, participante la training. Fiecare grup format a fost responsabil de activitățile dintr-un raion (cel în care sînt domiciliați). Fiecare din cele 8 grupuri formate au informat și au mobilizat cel puțin 100 de persoane cu dizabilități din comunitate. Membrii celor 8 grupuri, de asemenea, au efectuat vizite de verificare la cel puțin 20 de secții de votare din raionul de care sînt responsabili, în baza cărora au venit cu recomandări concrete de amenajare/ajustare/accesibilizare ale acestora către BESV și au monitorizat procesul de amenajare/ajustare/ accesibilizare a secțiilor de votare. Grupurile au activat în raioanele Edineț, Fălești, Ungheni, Cahul, Comrat, Orhei și municipiile Chișinău, Bălți.

În scopul sporirii accesibilității procesului electoral, CICDE a organizat încă 2 seminare de instruire cu genericul „Introducere în alegeri. Încurajarea democrației participative" pentru persoanele cu dizabilități fizice, de vorbire și de vedere în parteneriat cu Alianța INFONET (30 și 70 de persoane). În cadrul instruirilor, participanții au fost familiarizați cu particularitățile alegerilor prezidențiale, procedura de votare, dar şi cu drepturile persoanelor cu dizabilități în procesul exercitării drepturilor lor electorale.

În parteneriat cu Consiliul Național al Tineretului din Moldova (CNTM) au fost organizate instruiri pentru două categorii noi de beneficiari – coordonatorii locali ai echipelor de voluntari și liderii asociațiilor studențești. Participanții au beneficiat de sesiuni de informare privind procesul electoral, istoricul și particularitățile alegerilor prezidențiale, campanii de informare desfășurate de CICDE și CEC etc. În urma instruirii, participanții au organizat evenimente de informare și educare a alegătorilor în cadrul alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova. La seminare au participat 20 și, respectiv, 25 persoane.

Pentru desfășurarea instruirilor au fost elaborate/distribuite următoarele ***materiale metodico-didactice***:

1. Manual pentru membrii consiliilor electorale de circumscripție de nivelul II (limba română)
2. Manual pentru membrii consiliilor electorale de circumscripție de nivelul II (limba rusă)
3. Manual pentru membrii birourilor electorale ale secțiilor de votare (limba română)
4. Manual pentru membrii birourilor electorale ale secțiilor de votare (limba rusă)
5. Culegere de regulamente și instrucțiuni ale Comisiei Electorale Centrale pentru membrii organelor electorale (limba română)
6. Culegere de regulamente și instrucțiuni ale Comisiei Electorale Centrale pentru membrii organelor electorale (limba rusă)

7. Poster: Axa timpului pentru membrii CECE
8. Poster: Axa timpului pentru membrii BESV
9. Poster: Axa timpului pentru membrii BESV din afara țării
10. Poster: Schema de împachetare, sigilare și transmitere a documentelor electorale, CECE
11. Poster: Schema de împachetare, sigilare și transmitere a documentelor electorale, BESV
12. Poster: Pașii de numărare a voturilor
13. Fișa didactică: Atribuțiile BESV în prima ședință
14. Carnetul de lucru al președintelui BESV
15. Carnetul de lucru al vicepreședintelui BESV
16. Carnetul de lucru al secretarului BESV
17. Manualul registratorului
18. Îndrumarul delegaților concurenților electorali
19. Îndrumarul colectorilor de semnături
20. Întrebări frecvente – îndrumar pentru operatorii liniei telefonice de informare a alegătorilor

ACTIVITĂŢI DE INFORMARE ŞI EDUCAŢIE ELECTORALĂ

Linia de informare a CEC

În perioada 15 septembrie-15 noiembrie 2016, în contextul campaniei de informare a alegătorilor cu privire la organizarea şi desfăşurarea alegerilor prezidenţiale din 30 octombrie 2016, CICDE a organizat o linie telefonică destinată să ofere suport informaţional alegătorilor şi subiecţilor implicaţi în procesul electoral. Zilnic, între 12 și 37 de operatori au răspuns la apeluri și au efectuat apeluri de la/ către registratori/operatori/ funcționari electorali și alegători. Numărul total de apeluri în perioada de referință (15.09 – 15.11.2016) este redat în Figura 11.

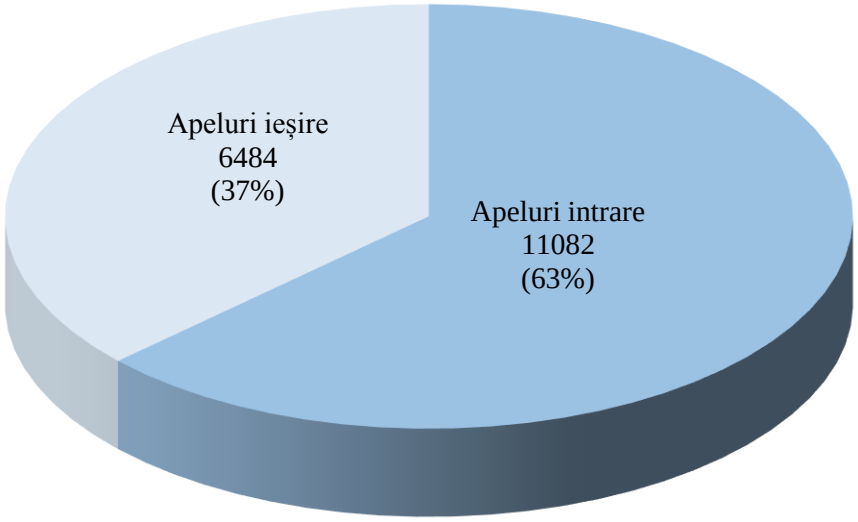

Figura 11. *Evidența apelurilor telefonice de intrare și ieșire către/de la linia telefonică de informare în perioada 15 septembrie-15 noiembrie 2016*

Cele mai multe apeluri s-au înregistrat în ziua alegerilor (30.10.16 și 13.11.16), la data de 22.10.16 – ziua testării funcționalității sistemului SIAS „Alegeri”, în zilele înaintea alegerilor, dar și la data de 29.09.16 – termenul limită pentru actualizarea listelor electorale. În prezilele alegerilor cele mai multe sunete au fost cu întrebări de la alegători despre procedura de votare, dar şi de la membrii BESV în legătură cu lucrul cu listele electorale (în special în turul II).

Apeluri de ieșire au fost efectuate de operatorii liniei de informare preponderent în ziua alegerilor (956, respectiv 911 apeluri) şi în ziua testării funcționalității sistemului SIAS „Alegeri”- 211 apeluri. Registratorii RSA au fost apelați în 201 cazuri în vederea înlăturării conflictelor existente în sistemul informațional.

În total, în perioada de referință au fost adresate 9002 întrebări. Cele mai frecvente au fost despre procedura de vot – 2973 apeluri (cu ce acte se votează, unde se aplică ștampila de control, cîte buletine de vot primește un alegător); secția de votare la care votează alegătorul – 1187 și SIAS „Alegeri” - 1001 apeluri, dar și alte subiecte prezentate în Figura 12.

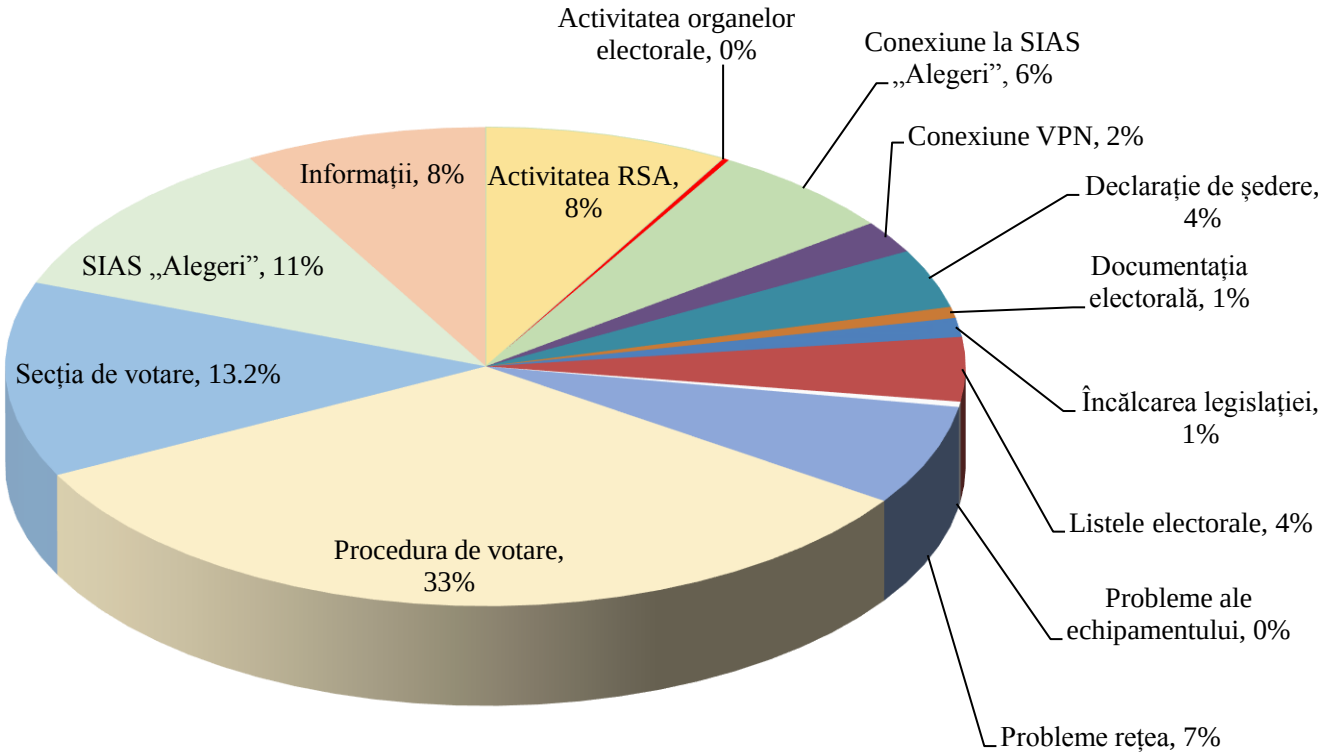

Figura 12. *Tematica apelurilor telefonice de intrare la linia de informare în perioada 15 septembrie-15 noiembrie 2016*

Analiza apelurilor după categoria de solicitanți arată că cele mai multe adresări au venit din partea cetățenilor – 4632 apeluri, 2007 din partea operatorilor SIAS „Alegeri”, 1241 apeluri din partea registratorilor RSA şi 999 de apeluri din partea funcționarilor electorali (vezi Figura 13).

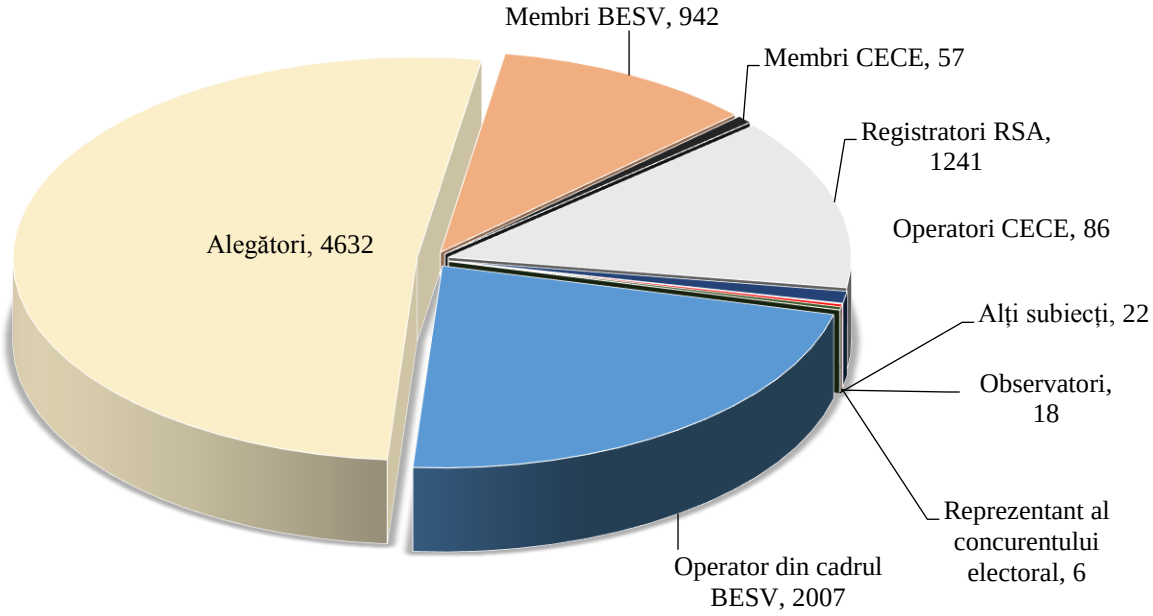

Figura 13. *Analiza apelurilor de intrare în funcție de categoria de apelanți în perioada 15 septembrie-15 noiembrie 2016*

Din perspectiva de gen, mai active au fost femeile (peste 62% apeluri), aceasta fiind de fapt și o reflectare a dezechilibrului de gen existent la nivel de funcționari electorali (vezi Figura 14).

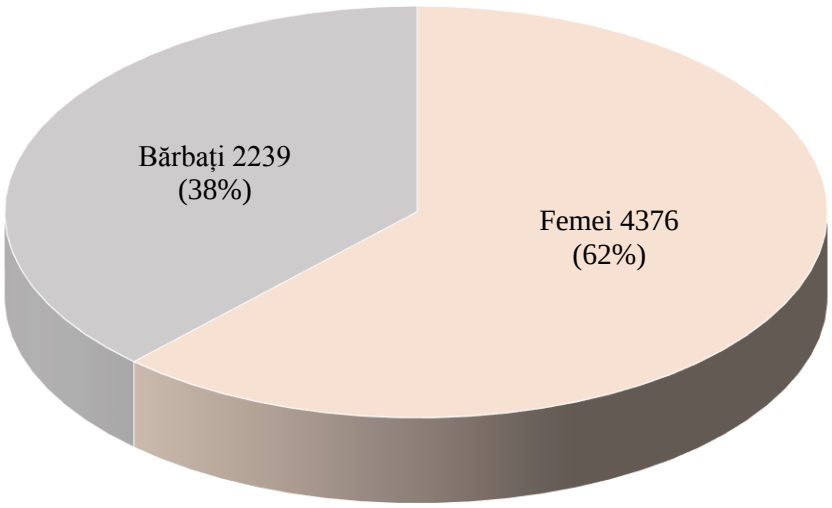

Figura 14. *Raport apelanți sub aspectul dimensiunii de gen în perioada 15 septembrie-15 noiembrie 2016*

Prin poșta electronică a Comisiei Electorale Centrale au fost recepționate 304 mesaje din partea alegătorilor și a altor subiecți implicați în procesul electoral. Tuturor solicitanților le-a fost oferit răspuns la mesajele adresate Comisiei în timp util. Tematica întrebărilor formulate este prezentată în Figura 15

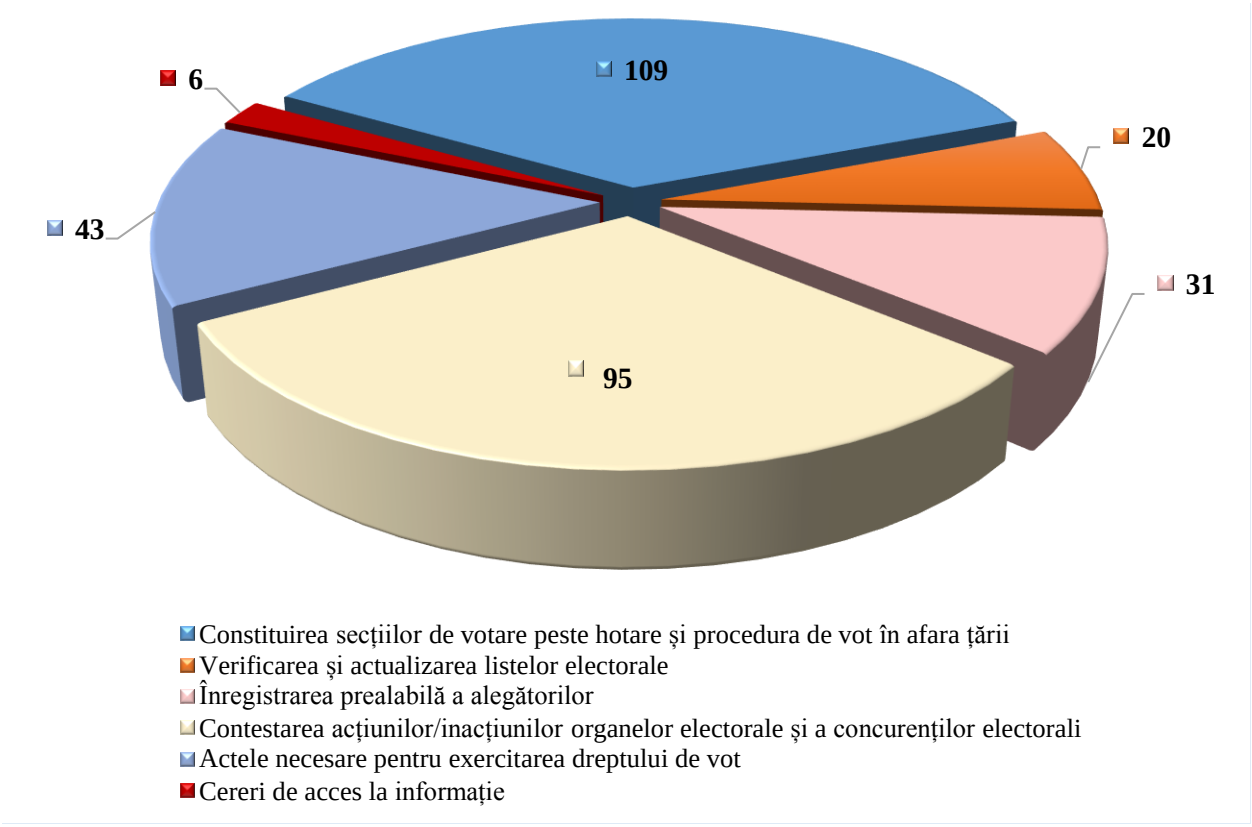

Figura 15. *Tematica întrebărilor adresate CEC prin poșta electronică*

Autobuze promoționale

În perioada 1 – 30 octombrie 2016, a fost desfășurată o campanie de informare a alegătorilor prin intermediul autobuzelor promoționale. Două echipe mobile s-au deplasat în centrele raionale ale țării și au susținut o prezentare despre importanța alegerilor, au realizat exerciții interactive cu oferirea materialelor promoționale/informaționale pentru alegători și au distribuit pliante informative, îndemnînd alegătorii să meargă la vot. Campania a avut drept scop promovarea votului informat și conștient în rîndul cetățenilor cu drept de vot, prin intermediul activităților interactive, în cadrul acesteia participînd peste 10 mii de persoane.

Lecții de educație electorală

Tinerii din cadrul Liceelor Teoretice „Dante Alighieri” și „Vasile Alecsandri” din Chișinău au beneficiat de educație electorală și informare în cadrul a două seminare organizate în perioada 21-24 octombrie 2016. Tinerii care urmau să voteze pentru prima dată au fost informați despre exercitarea dreptului la vot – unde votează, cum se verifică în listele electorale, care este specificul alegerilor prezidențiale și care este greutatea unui singur vot. De asemenea, au fost organizate două concursuri în cadrul cărora elevii au răspuns la întrebări pe tematică electorală, cei ce ofereau răspunsul corect fiind premiați cu un carnețel, pix, brățară, rucsac (materiale promoționale care au aveau imprimate sloganul campaniei de informare) și broșura „Ghidul alegătorului”. La aceste seminare au participat 40 și, respectiv, 70 de tineri.

E-Learning

Pentru alegerile prezidențiale din 30 octombrie 2016 CICDE a utilizat platforma de E-Learning ca metodă de instruire la distanță.

Au fost elaborate și puse la dispoziția publicului 5 module didactice pentru 5 grupuri țintă:

- membrii grupurilor de inițiativă în susținerea candidatului la funcția de Președinte al Republicii Moldova;

- persoanele delegate de concurenții electorali;
- membrii consiliilor electorale de circumscripție electorală;
- membrii birourilor electorale ale secțiilor de votare constituite peste hotarele țării;
- operatorii SIAS „Alegeri”.

Modulele au fost elaborate în baza materialelor didactice folosite la instruirea „față în față”.

De asemenea, a fost elaborat testul cu tematica *Istoria alegerilor prezidențiale în Republica Moldova* cu scopul de a familiariza alegătorii cu procedura de votare directă a Președintelui Republicii Moldova, precum și pentru a motiva alegătorii să participe la vot.

În perioada 31 august – 31 octombrie 2016, platforma E-Learning a fost accesată de 881 persoane. În total, în perioada electorală pentru buna desfășurare a scrutinului prezidențial, în cadrul a 331 seminare CICDE a instruit 8387 persoane, dintre care 5928 (70,68%) membri ai organelor electorale (vezi Figura 16).

Membri CECE	247	2,9%
Operatori CECE	35	0,4%
Contabili CECE	35	0,4%
Membri BESV	5634	67,2%
Membrii BESV în afara țării	47	0,6%
Registratori RSA	378	4,5%
Colectori de semnături în susținerea partidului politic/ candidatului independent	239	2,8%
Observatori/ persoane de încredere/ reprezentanți ai concurenților electorali (la solicitare)	1297	15,5%
Societatea civilă (la solicitare)	198	2,4%
Formatori CICDE	45	0,5%
Operatori ai liniei de informare	68	0,8%
Judecători	13	0,2%
Membrii organelor electorale (CEC şi CECE) referitor la *Soluționarea contestațiilor în domeniul electoral*	41	0,5%
Tineri alegători (activități de informare şi educație electorală)	110	1,3%
Total persoane instruite	**8387**	**100%**

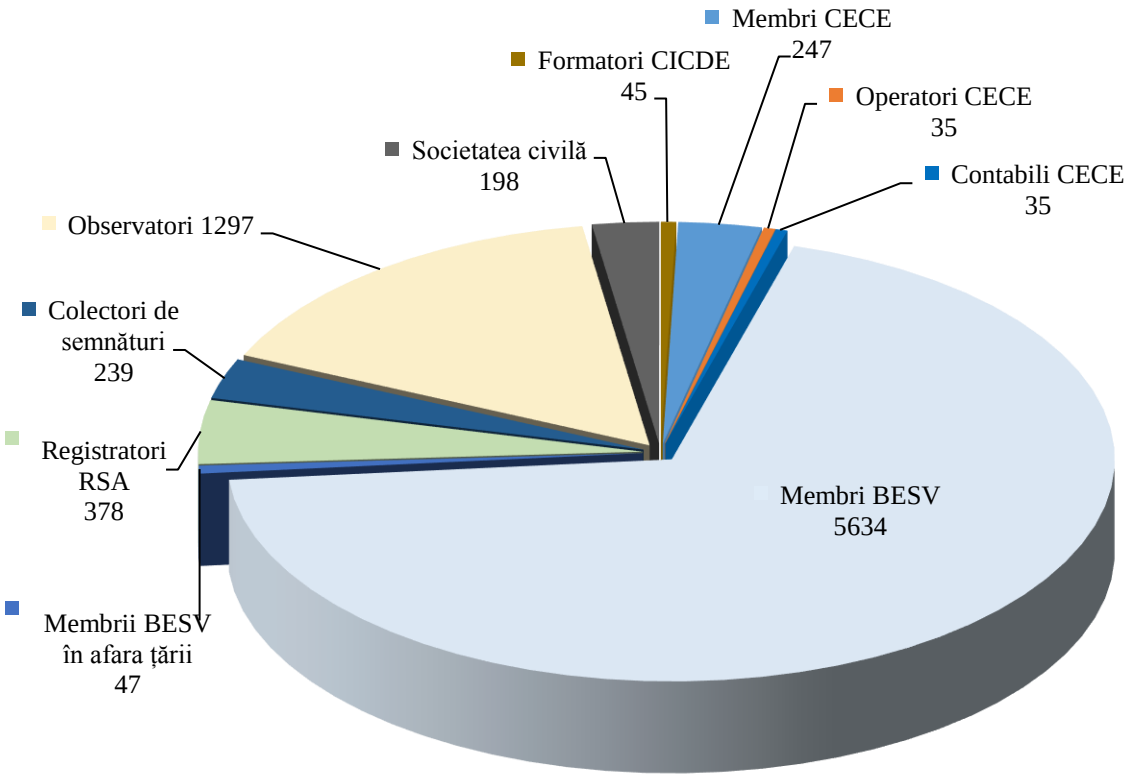

Figura 16. *Total persoane instruite de CICDE în perioada august– octombrie 2016*

Seminarele de instruire au fost moderate de 33 formatori CICDE, dintre care 22 sînt femei și 11 sînt bărbați. Adițional, 13 persoane au fost implicate în activități de informare (3 bărbați și 10 femei). În acest context, CICDE a organizat mai multe seminare de formare a formatorilor, dintre care un seminar a avut ca obiectiv formarea inițială a formatorilor (ToT desfășurat în perioada 19-23 mai, în urma cărora 23 de potențiali formatori au acumulat cunoștințe în domeniul electoral și au format abilități de instruire), dar și seminare de formare continuă, care au precedat desfășurarea seminarelor pe o anumită tematică.

CAPITOLUL 8. REGISTRUL DE STAT AL ALEGĂTORILOR. LISTELE ELECTORALE

Registrul de Stat al Alegătorilor reprezintă un sistem informațional unic integrat de evidență a alegătorilor din Republica Moldova, destinat colectării, stocării, actualizării și analizei informației referitoare la cetățenii Republicii Moldova care au atins vîrsta de 18 ani și nu au interdicții legale de a alege. Registrul constituie un modul al Sistemului Informațional Automatizat de Stat „Alegeri" (abreviat – SIAS „Alegeri"), însă este independent, întrucît funcționalitatea Registrului nu depinde de SIAS „Alegeri". Actualizarea datelor personale ale alegătorilor reprezintă un proces automatizat, continuu de modificare zilnică, prin intermediul modulului de import al datelor din Registrul de Stat al Populației, fără intervenția umană. Datele actualizate rămîn intacte, nefiind posibilă modificarea acestora. Listele electorale, întocmite în baza RSA, sînt liste ce cuprind toți cetățenii cu drept de vot care domiciliază ori își au reședința în hotarele unei secții de votare. Alegătorul poate fi înscris numai într-o singură listă electorală și numai la o singură secție de votare. Alegătorul care are și domiciliu, și reședință, este înscris, în perioada valabilității reședinței, în lista electorală de la secția de votare în a cărei rază teritorială acesta își are reședința.

Odată cu startul perioadei electorale, alegătorii au avut posibilitatea să depună la organele administrației publice locale (abreviat – APL) declarațiile de ședere. Pentru a depune declarația de ședere, alegătorul urma să prezinte registratorului din cadrul APL actele confirmative, acesta introducea datele alegătorului în formularul declarației, RSA genera declarația completată, după aceasta declarația era scoasă la imprimantă și dată alegătorului s-o semneze. În perioada 31 august – 29 septembrie curent, în cadrul APL prin intermediul RSA au fost întocmite 3771 declarații de ședere. Alegătorii care au depus declarația de ședere pentru scrutinul prezidențial au fost radiați din lista de bază conform domiciliului/reședinței și incluși în lista de bază conform declarației completate. Declarația de ședere este valabilă doar pentru scrutinul curent.

În decurs de 6 luni, adică de la 10 mai și pînă la 19 septembrie 2016, alegătorii au avut posibilitatea să se înregistreze prealabil online pentru participare la vot în străinătate, prin intermediul aplicației „Înregistrarea prealabilă". În termenul oferit pentru înregistrare au aplicat această opțiune 3570 cetățeni ai Republicii Moldova. Spre deosebire de scrutinul precedent, aplicația permite înregistrarea chiar dacă persoana se află pe teritoriul Republicii Moldova. Anterior se puteau înregistra doar persoanele aflate în afara țării.

Procesul de actualizare a datelor în RSA a durat pînă la 3 octombrie 2016, astfel la începutul perioadei electorale, în RSA existau 113500 înregistrări cu statut de conflict, dintre care 83700 – conflicte de adresă, 15300 conflicte de secție de votare și alte 14500 cu privire la cetățenii domiciliați în stînga Nistrului. Situațiile de conflict puteau afecta calitatea listelor electorale, deoarece exista probabilitatea ca alegătorii cu statut de „conflict" să se găsească pe listele electorale tipărite arondați la alte secții de votare decît cele la care ar fi trebuit să fie incluși. În perioada 31 august – 03 octombrie 2016, CEC împreună cu registratorii din APL au soluționat în RSA situațiile de conflict. În interiorul acestei perioade cel mai mare volum cu peste 75000 conflicte soluționate se raportează la perioada 19.09.2016 – 03.10.2016.

Data	Conflicte de adresă	Conflicte de secție	Conflicte de statut	Conflicte CUATM	Total conflicte
19.09.2016	68869	14949	516	8032	92366
20.09.2016	65607	13281	507	8032	87427
21.09.2016	61106	11658	439	8032	81235
22.09.2016	56254	10259	416	8032	74961
23.09.2016	49308	7265	370	8032	64605
24.09.2016	38009	5805	338	8032	52184

26.09.2016	32301	4882	335	8032	45550
27.09.2016	21720	3316	288	8032	33356
28.09.2016	14002	1106	239	8032	23379
29.09.2016	13206	880	231	8032	22349
30.09.2016	11762	800	229	8032	20823
01.10.2016	8491	705	227	8032	17228
03.10.2016	6417	79	227	8032	14755

Conform tabelului de mai sus, la data de 03.10.2016 în RSA existau nesoluționate circa 15 mii conflicte care se atribuiau cetățenilor din stînga Nistrului şi nu puteau fi soluționate de către registratorii din APL. La data de 03.10.2016 Comisia Electorală Centrală, în baza RSA, a întocmit listele electorale de bază, care au cuprins toți cetățenii cu drept de vot care domiciliau sau își aveau reședința la acel moment în hotarele unei secții de votare.

În listele electorale de bază ale secțiilor de votare deschise pe teritoriul Republicii Moldova, la momentul tipăririi, au fost incluși 2816377 alegători. Cu 22 zile înainte de ziua alegerilor Comisia a transmis către APL de nivelul al doilea/preturilor Primăriei mun. Chişinău listele electorale în trei exemplare oficiale, tipărite pe hîrtie în format A3. Pe fiecare filă a listelor electorale de bază s-a aplicat ştampila de securizare cu marcajul „LISTE ELECTORALE. Comisia Electorală Centrală”. Consiliile raionale/preturile au transmis prin act de predare-recepţionare listele electorale primite de la CEC către primării, iar acestea, la rîndul lor, au remis imediat cîte două exemplare ale listelor electorale birourilor electorale ale secţiilor de votare, iar un exemplar a fost lăsat spre păstrare la primărie.

Pentru alegerile prezidențiale din 30 octombrie 2016, Comisia Electorală Centrală a tipărit şi a distribuit mai multe tipuri de liste electorale:

- liste electorale de bază, inclusiv liste electorale de bază pentru secţiile de votare din străinătate;
- formulare pretipărite ale listelor electorale suplimentare, inclusiv pentru secţiile de votare din străinătate;
- formulare pretipărite ale listelor electorale pentru votarea la locul aflării.

Cu 20 de zile înainte de ziua alegerilor, conţinutul listelor electorale de bază a fost disponibil pe pagina web a Comisiei Electorale Centrale prin funcționalul „Verifică-te în RSA”, fiecare alegător avînd acces doar la informaţia sa personală. În acelaşi timp, membrii birourilor electorale au pus la dispoziţia alegătorilor listele electorale spre verificare în localurile secţiilor de votare.

Pentru secţiile de votare constituite în afara Republicii Moldova, listele electorale s-au întocmit în baza datelor colectate de conducătorii misiunilor diplomatice şi ai oficiilor consulare care activează pe teritoriul statelor respective. Pentru a aduce mai multă comoditate în activitatea birourilor electorale din afara țării și pentru a nu obliga cetățenii să se prezinte la anumite secții de votare, în listele electorale de bază pentru secţiile din străinătate au fost incluși doar funcționarii ambasadelor și oficiilor consulare, totodată cei circa 3500 alegători care s-au înregistrat prealabil au fost excluși din listele de bază de la domiciliu avînd posibilitatea de a vota la oricare din cele 100 secții de votare deschise în afara țării. Conform datelor statistice deţinute de CEC, în listele electorale de bază pentru secţiile de votare din străinătate au fost incluşi 343 alegători.

Avînd în vedere prevederea art. 53 alin. (3^1) din Codul electoral, conform căreia „În secţiile de votare constituite peste hotarele Republicii Moldova, alegătorul completează şi depune o declaraţie pe propria răspundere privind abţinerea de la votarea multiplă, fiind informat despre răspunderea penală în caz de încălcare a acestei obligaţii”, Comisia Electorală Centrală a aprobat prin hotărîrea nr. 321 din 30 septembrie 2016 modelul listelor electorale de bază şi celor suplimentare pentru secţiile

de votare din afara ţării, în care a fost păstrată rubrica avînd următorul conţinut: *„Conform art. 53 alin. (3[1]) din Codul electoral, semnez şi declar pe propria răspundere că mă voi abţine de la votarea multiplă”* și a fost exclusă rubrica *„Domiciliul / Reşedinţa şi termenul ei de valabilitate”,* deoarece pașapoartele nu conțin astfel de date.

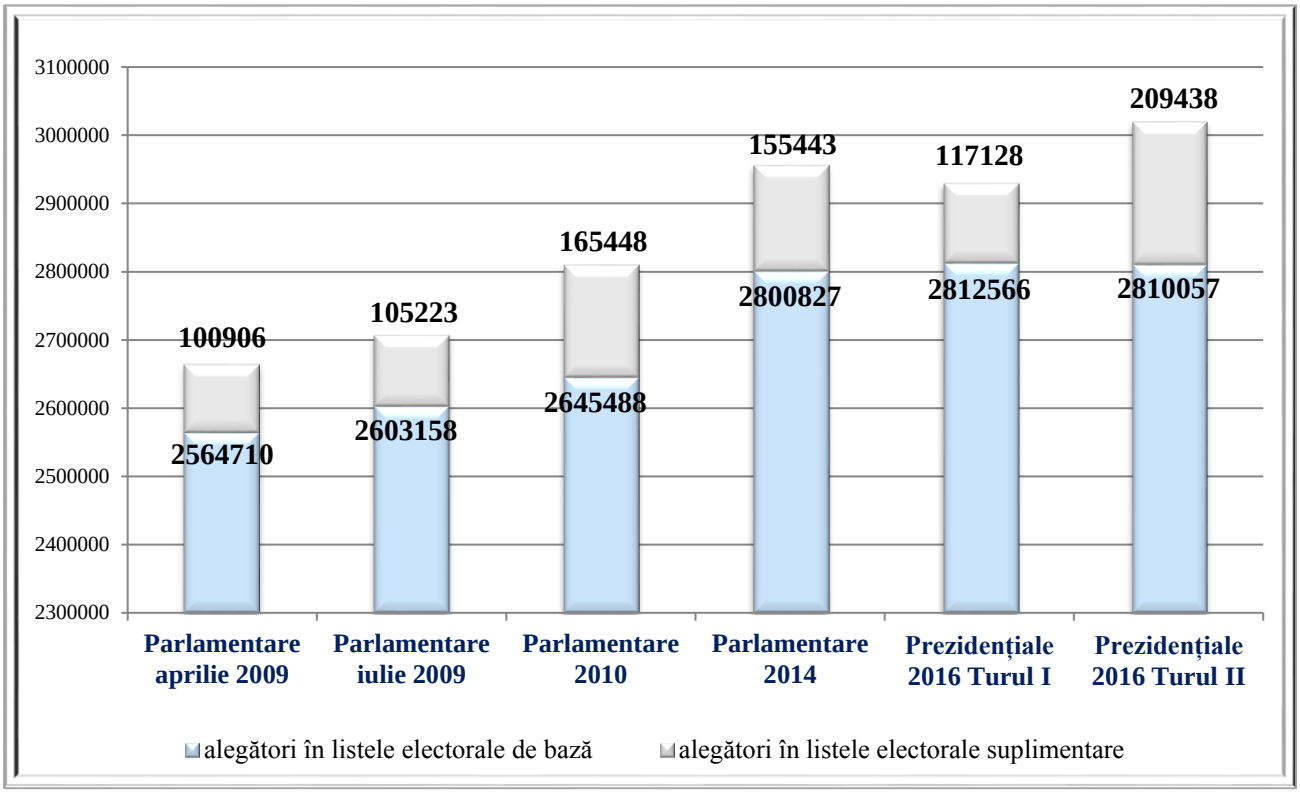

Figura 17. *Numărul de alegători incluși în listele electorale de bază şi suplimentare (2009-2016)*

După cum se vede și din Figura 17, începînd cu 2014, cînd a fost implementat RSA, numărul alegătorilor incluși în listele de bază rămîne constant, iar numărul de alegători în listele suplimentare variază în funcție de numărul de alegători care au votat în afara țării.

CAPITOLUL 9. ASIGURAREA INFORMAȚIONALĂ A PROCESULUI ELECTORAL

În scopul executării conforme a prevederilor art.29[1] alin.(3) al Codului electoral, Comisia Electorală Centrală, la data de 10 mai 2016, a lansat modulul „Înregistrarea prealabilă" al SIAS „Alegeri" care putea fi accesat pe adresa: http://www.cec.md/index.php?pag=news&id=1042&rid=15134&l=ro. Cu ajutorul acestui modul pot fi identificate pe puncte geografice concentrațiile de alegători care în ziua alegerilor se vor afla peste hotare și servesc drept temei pentru demararea procedurilor de organizare a secțiilor de votare suplimentare în afară de cele de pe lîngă misiunile diplomatice și oficiile consulare. Astfel, după cum s-a menționat mai sus, pînă la data de 19 septembrie 2016 și-au făcut înregistrarea prealabilă în total 3570 alegători.

În cadrul asigurării unei securități suplimentare procesului electoral și în vederea implementării Legii nr. 101 din 15 mai 2008 cu privire la Concepţia Sistemului informaţional automatizat de stat „Alegeri", în ziua de 30 octombrie 2016 și, respectiv, 13 noiembrie 2016, Comisia Electorală Centrală a aplicat la nivel național, în cele 2081 secții de votare deschise, modulul „Prezența la vot și procese-verbale" al SIAS „Alegeri".

În perioada 1 septembrie – 30 septembrie 2016, la sediul Comisiei Electorale Centrale au fost verificate cele 4200 laptopuri din dotare destinate alegerilor, fiind reinstalate și reconfigurate după necesitate softurile dedicate asigurării securității sistemului. În aceeași perioadă au fost reparate calculatoarele defecte, au fost testate conexiunile securizate asigurate de ÎS „Centrul de telecomunicații speciale". Au fost desfășurate activități de testare a resurselor informaționale CEC, în special au fost testate la sarcini înalte (load și stress test) pagina web a Comisiei www.cec.md și modulul „Prezența la vot și procese-verbale".

Pentru aplicația dată sarcinile propuse au fost de 4200 utilizatori concomitenți care vor asigura 200-350 solicitări pe secundă. Pentru pagina web sarcinile propuse în cadrul testelor au alcătuit 13000 utilizatori concomitenți care vor genera 120000 solicitări pe oră. Rezultatele testelor au stabilit că atît infrastructura destinată paginii web, cît și platforma tehnologică destinată modulului „Prezența la vot și procese-verbale" vor putea face față sarcinilor prevăzute.

Pentru asigurarea funcționării continue și fără deficiențe a sistemului, pentru perioada 15 octombrie – 15 noiembrie 2016, de către CEC au fost contractați 3 operatori naționali de transport de date care urmau să asigure conectarea la internet a secțiilor de votare, de asemenea fiind alocate resurse pentru contractarea serviciilor de internet în secțiile de votare de peste hotare, astfel fiecare din cele 2081 secții de votare deschise au fost conectate la internet din 2 surse diferite. Toate secțiile de votare au fost dotate cu 2 laptopuri și pentru fiecare din secțiile de votare au fost contractați cîte 2 operatori de calculator.

În perioada 03 – 10 octombrie 2016, cele 4200 laptopuri și 2300 modeme 3G destinate birourilor electorale ale secțiilor de votare au fost transmise prin acte de predare-primire către CECE de nivelul al doilea, care, la rîndul lor, prin acte de predare-primire au transmis echipamentul către președinții BESV.

Începînd cu data de 15 octombrie, pentru a asigura familiarizarea utilizatorilor cu echipamentul, softul și modalitatea de lucru, a fost lansată platforma online de training care reprezenta o simulare a modulului „Prezența la vot și procese-verbale".

La data de 22 octombrie a avut loc testarea națională a modulului SIAS „Alegeri", la testare au fost antrenați reprezentanții ÎS „Centrul de telecomunicații speciale", ai companiilor prestatoare de servicii de conectare la internet. În ziua testării naționale, la linia de informare a cetățenilor au fost înregistrate 555 apeluri de intrare, majoritatea dintre acestea fiind apeluri de solicitare a suportului pentru birouri. La sfîrșitul zilei de testare, conform datelor SIAS „Alegeri" mai urmau a fi conectate 62 secții de votare din raioane, 161 secții din municipiul Chișinău și 94 secții de votare din afara țării. Secțiile identificate cu probleme au fost soluționate pînă la data de 29 octombrie curent.

Concomitent cu activitatea de pregătire a sistemului pentru ziua alegerilor, prin intermediul modulului „Buletin de vot” au fost generate șabloanele individualizate de buletine de vot pentru fiecare din cele 2081 secții de votare.

Modulul „Verificare Liste” al SIAS „Alegeri” a permis verificarea și procesarea în timp util a datelor celor peste 300000 de susținători incluși în peste 12000 file de liste de subscripție prezentate de grupurile de inițiativă.

Modulul „Prezența la vot și procese-verbale” al SIAS „Alegeri”, parte componentă a blocului de funcții „Votarea” permite următoarele funcționalități:

Evidența prezentării alegătorului la secția de votare:

Pentru a-l identifica în baza de date, operatorul SIAS „Alegeri” introducea în sistem IDNP-ul alegătorului în baza actului de identitate prezentat, după care sistemul fixa faptul prezentării acestuia la secția de vot.

Sistemul este prevăzut să blocheze votul repetat al aceleiaşi persoane. Dacă alegătorul încearcă, după ce a votat la oricare secţie de votare, să mai voteze o dată la aceeaşi secţie sau la o altă secţie de votare, sistemul afişează alertă şi expediază un mesaj în acest sens către administratorul sistemului, păstrînd înregistrarea inițială în baza de date la CEC.

Stabilirea online a ratei de participare la vot:

Modulul permite urmărirea prezenței la vot pe întreaga durată a zilei alegerilor cu posibilitatea de analiză în timp real a datelor dezagregate pe componente de vîrstă și sexe.

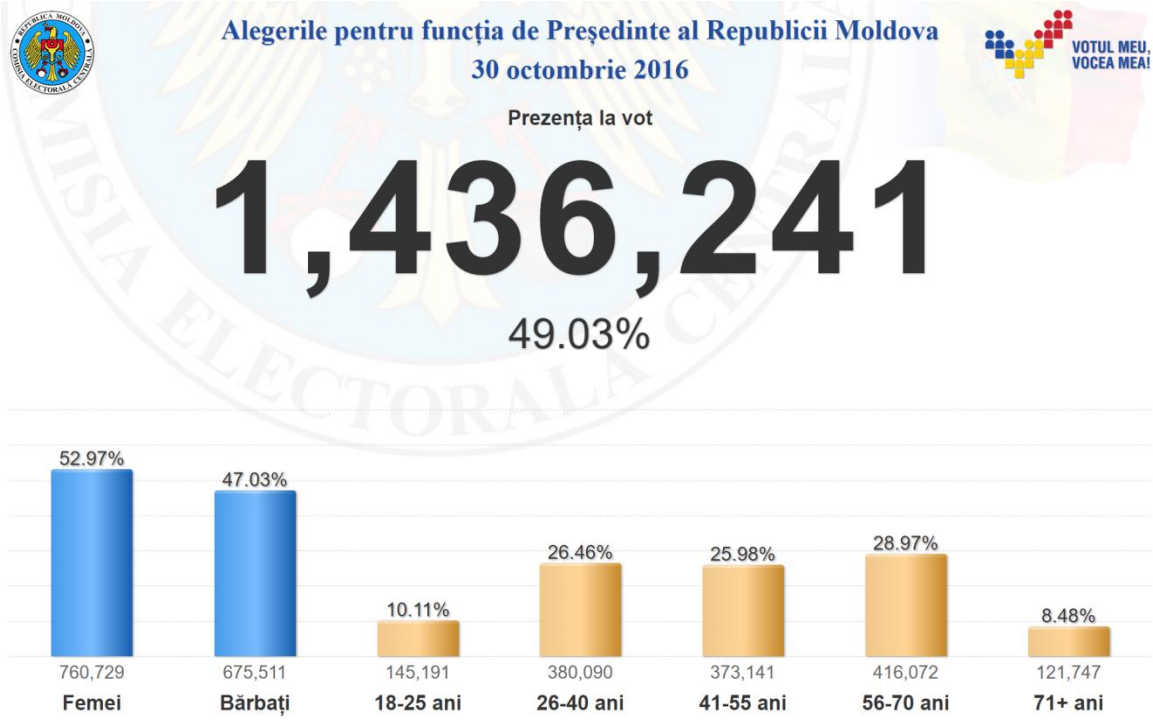

Totodată, la anumite ore prestabilite, modulul permite întocmirea și plasarea pe pagina web a rapoartelor privind prezența la vot detaliat pe fiecare secție de votare și în ansamblu pe țară. http://cec.md/r/mersul%20votarii/prezidentiale2016/

Totalizarea preliminară a rezultatelor alegerilor:

Modulul „Prezența la vot și procese-verbale" permite generarea rapoartelor privind numărul de voturi exprimate pentru fiecare concurent electoral aparte. Rapoartele se stochează în SIAS „Alegeri" şi au statut de informaţie preliminară.
http://www.cec.md/r/procese-verbale/prezidentiale2016/

Pentru turul al doilea de scrutin, în scopul sporirii transparenței și pentru o mai bună evidență a votului în străinătate, Comisia electorală Centrală a intervenit cu unele modificări în interfața de prezentare a informației din ziua alegerilor, astfel fiind afișată cifra ce reflectă prezența la vot a alegătorilor la secțiile de votare din afara țării.

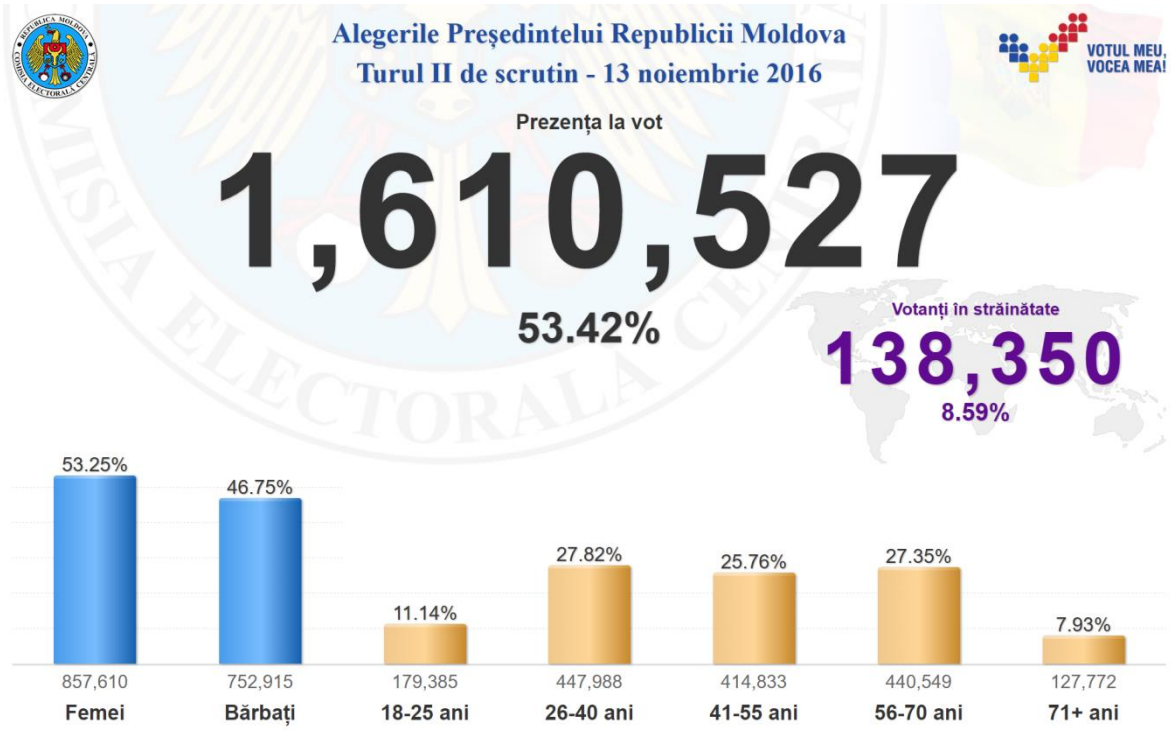

Iar pentru afișarea rezultatelor preliminare a fost completat funcționalul, astfel încît să prezinte datele dezagregate pe circumscripții.

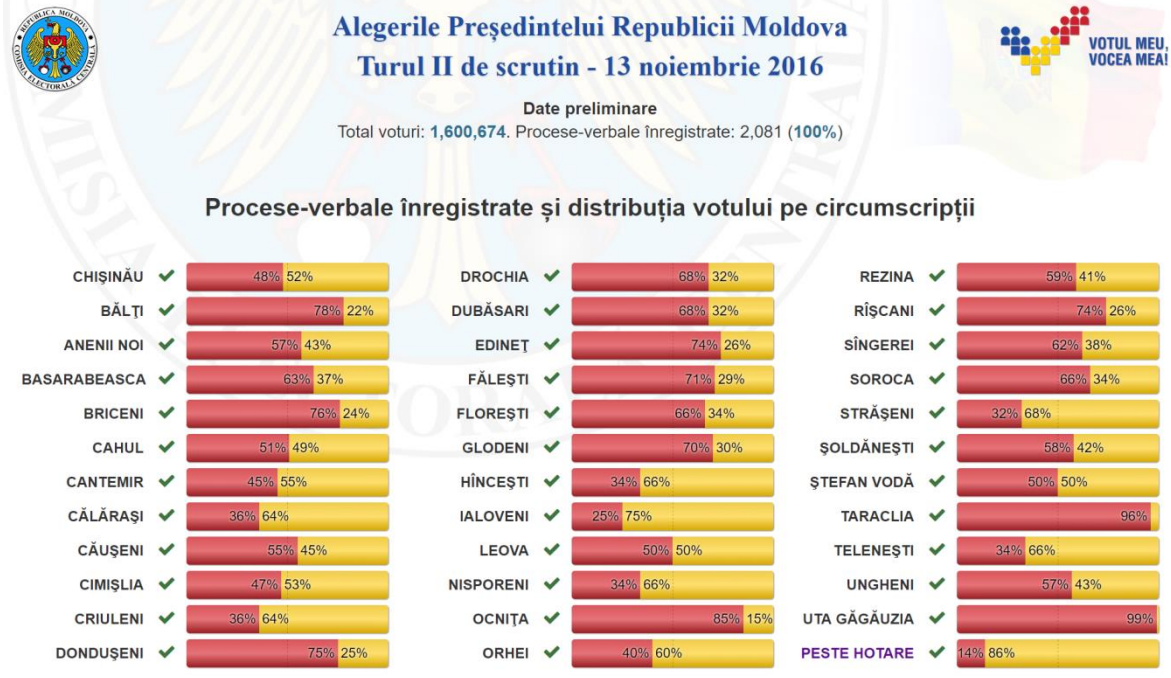

Pe parcursul întregii zile de desfășurare a scrutinului, atît în ziua de 30 octombrie – turul I, cît și în ziua de 13 noiembrie – turul II, resursele informaționale ale CEC erau monitorizate cu atenție sporită, pentru a putea preveni și interveni în cazul apariției riscurilor ce ar fi putut afecta funcționalul aplicațiilor CEC.

Pagina CEC www.cec.md la data de 30.10.2016 a înregistrat numărul maxim de utilizatori concomitenți – 10566, numărul total de afișări de pagină depășind cifra de 1 milion. Iar la data de

13.11.2016 numărul maxim de utilizatori concomitenți a atins cifra de 28 mii, numărul total de afișări de pagină depășind 1,7 milioane.

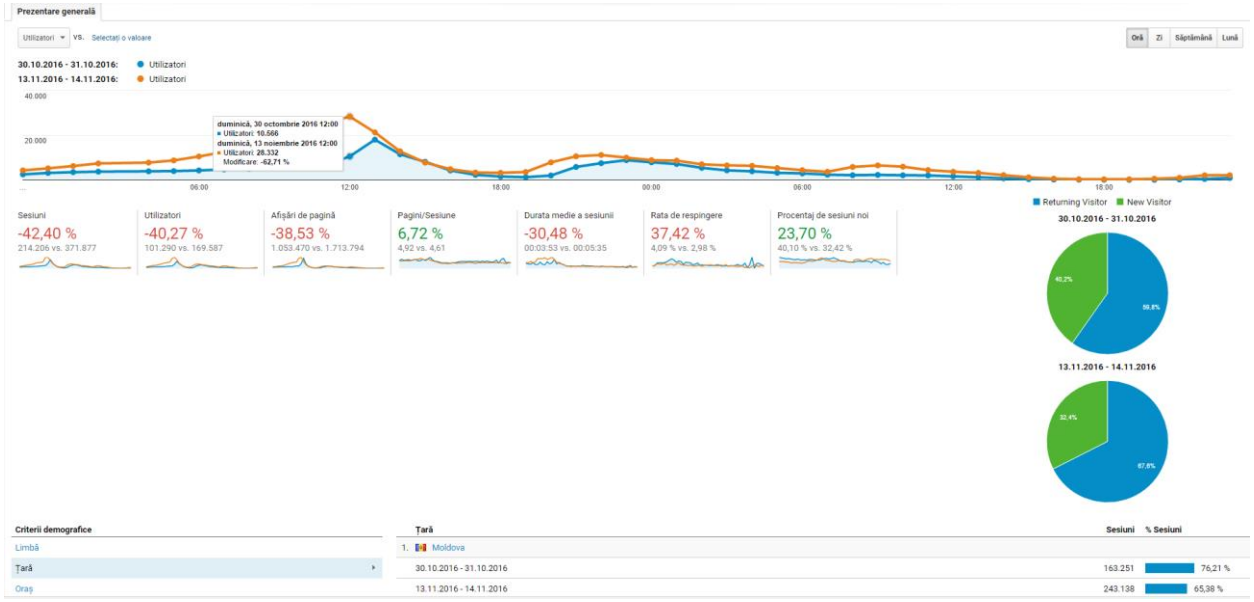

Sarcinile de lucru distribuite pe serverele de aplicații și baze de date nu au depășit limitele prevăzute în cadrul testărilor și au atins maximumul de 14000 solicitări pe minut sau circa 233 accesări/secundă. Procesoarele, în momentul interogărilor aplicației de afișare a prezenței la vot, nu au depășit sarcina de 70%.

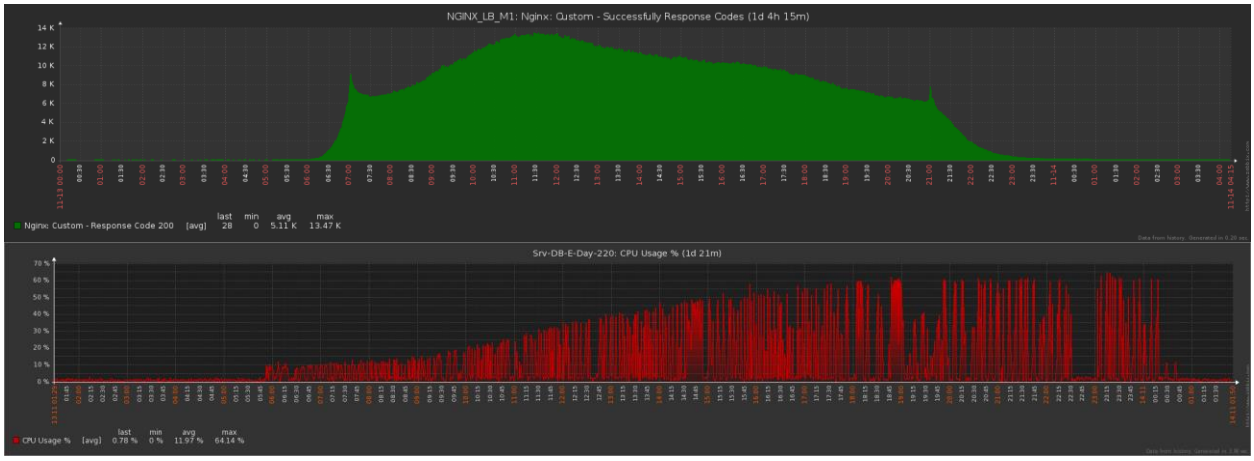

CAPITOLUL 10. BULETINUL DE VOT

În baza proceselor-verbale, întocmite în urma tragerii la sorţi şi în temeiul art. 18, art. 26 şi art. 48 alin. (3) din Codul electoral, Comisia a stabilit ordinea de înscriere a concurenţilor electorali în buletinul de vot pentru alegerea Președintelui Republicii Moldova din 30 octombrie 2016 (hotărîrea nr. 372 din 11 octombrie 2016).

Prin hotărîrea nr. 374 din 11 octombrie 2016, a fost aprobat modelul şi textul buletinului de vot cu lungimea de 348 mm şi lățimea de 140 mm. Buletinele de vot tipărite au fost divizate în 10 patrulatere, acestea avînd dimensiunile de 110 mm pe 20 mm. În fiecare patrulater a fost imprimat simbolul şi numele,prenumele concurentului electoral, denumirea partidului sau altei organizații social-politice sau, respectiv, mențiunea „candidat independent”.

Buletinele de vot au fost tipărite pe hîrtie opacă (mată) de culoare albă, iar pe fiecare a fost introdus numărul de ordine al circumscripţiei electorale şi cel al secţiei de votare.

Concurenţii electorali au fost înscrişi în buletinul de vot cu litere majuscule în ordinea stabilită prin hotărîrea nr. 372 din 11 octombrie 2016, în urma tragerii la sorţi organizate de Comisia Electorală Centrală.

Prin hotărîrea nr. 517 din 2 noiembrie 2016 a fost aprobat textul şi modelul buletinului de vot pentru turul II de scrutin cu lungimea de 105 mm şi lățimea de 120 mm. Concurenții electorali au fost înscriși în buletinul de vot în ordinea descreșterii numărului de voturi obținute în primul tur: Dodon Igor, desemnat de partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” urmat de Sandu Maia, desemnată de Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”.

La turul I, în vederea securizării procesului de vot, la înmînarea buletinului de vot, membrul biroului electoral a aplicat, în fișa de însoțire a buletinului de identitate sau în alt act de identitate în baza căruia alegătorul votează, ștampila specială cu inscripția „Alegeri prezidențiale 30.10.2016”, iar la turul II ștampila „Alegeri prezidențiale 13.11.2016 Turul II”.

În temeiul art. 18, 26 şi 49 din Codul electoral, precum şi în baza deciziilor organelor electorale inferioare, Comisia Electorală Centrală a stabilit tirajul buletinelor de vot pentru alegerile prezidențiale: pentru turul întîi din 30 octombrie 2016 – 3131927 buletine de vot, dintre care 270350 destinate secțiilor de votare din străinătate, iar pentru turul doi din 13 noiembrie 2016 un tiraj de 3165636 buletine de vot, dintre care 288850 destinate secțiilor de votare din străinătate (vezi Figura 18).

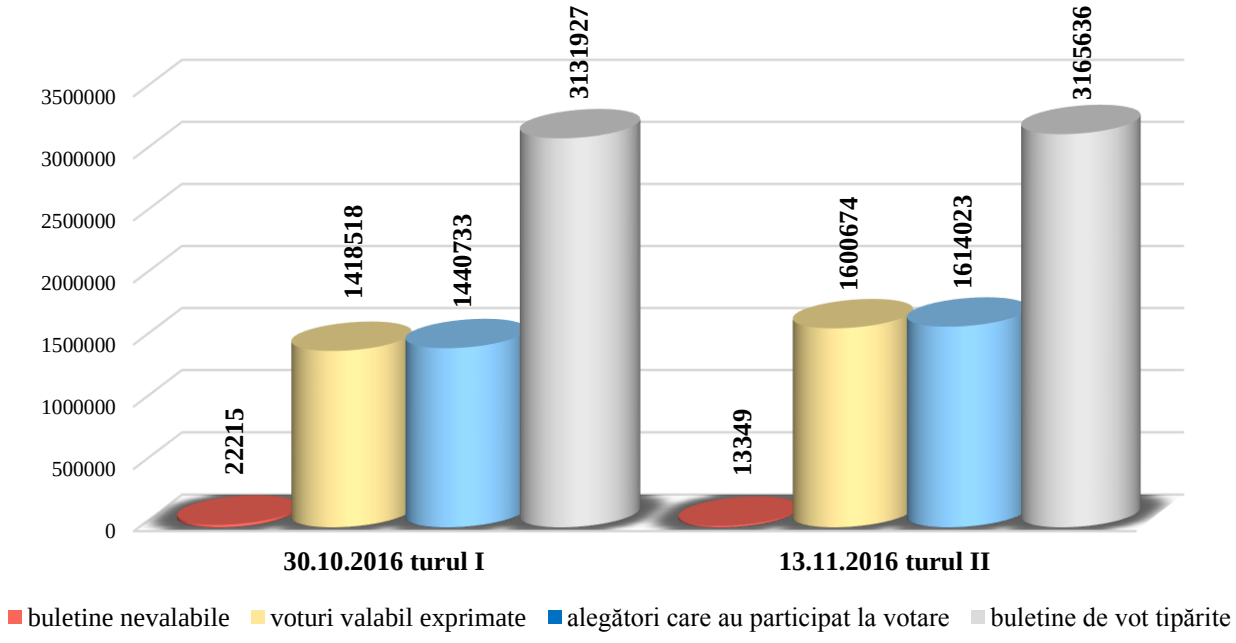

Figura 18. *Buletine de vot tipărite pentru scrutinului prezidențial*

CAPITOLUL 11. ZIUA VOTĂRII. VOTAREA ÎN STRĂINĂTATE

Pentru a asigura condiţiile necesare pentru buna desfăşurare a alegerilor Preşedintelui Republicii Moldova din 30 octombrie 2016, Comisia Electorală Centrală a stabilit prin hotărîrea nr. 237 din 14 septembrie 2016 responsabilităţi suplimentare pentru următoarele instituţii şi autorităţi ale administraţiei publice centrale:

- Ministerul Economiei;
- Ministerul Afacerilor Interne;
- Ministerul Afacerilor Externe şi Integrării Europene;
- Ministerul Tehnologiei Informaţiei şi Comunicaţiilor;
- Ministerul Transporturilor şi Infrastructurii Drumurilor;
- Serviciul de Informaţii şi Securitate;
- Serviciul Stării Civile;
- Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicaţii Electronice şi Tehnologia Informaţiei;
- ÎS „Centrul de Telecomunicații Speciale”;
- SA „Moldtelecom”;
- Autorităților administrației publice locale.

Pe tot parcursul perioadei electorale, autorităţile şi instituţiile nominalizate au prezentat periodic, o dată la 10 zile, Comisiei note informative despre mersul executării acestei hotărîri. Comisia a adoptat 4 hotărîri (nr. 306 din 27.09.16, nr. 371 din 11.10.16, nr. 436 din 21.10.16 şi nr. 502 din 28.10.16) prin care a luat act de informațiile prezentate de autorităţile vizate.

Conform informației Întreprinderii de Stat „Centrul Resurselor Informaţionale de Stat „Registru”, la situația din 13 octombrie 2016 sînt 409791 cetăţeni ai Republicii Moldova, deținători ai pașaportului cetățeanului Republicii Moldova cu termen de valabilitate expirat.

Luînd în considerare experiența alegerilor trecute şi avînd în vedere că cetățenii ce dețin pașaport expirat ar putea fi privați de dreptul de a alege, totodată, conducîndu-se de prevederile art. 38 alin. (2) din Constituţia Republicii Moldova potrivit cărora „cetăţenii Republicii Moldova au drept de vot de la vîrsta de 18 ani, împliniți pînă în ziua alegerilor inclusiv, excepție făcînd cei puși sub interdicție în modul stabilit de lege” şi dat fiind faptul că legiuitorul prin art. 53 alin. (1), (3) și (3^1) din Codul electoral a stabilit ca instrumente de prevenire a multiplei votări aplicarea stampilei de securizare în documentul în baza căruia se votează și înregistrarea electronică a faptului participării la vot a fiecărui alegător, Comisia Electorală Centrală a adoptat o hotărîre (nr. 390 din 14 octombrie 2016) prin care a permis cetăţenilor Republicii Moldova cu drept de vot aflați peste hotarele țării în ziua alegerilor Președintelui Republicii Moldova în turul I din 30 octombrie 2016 și turul II din 13 noiembrie 2016 să participe la votare în baza pașaportului cetățeanului Republicii Moldova cu termen de valabilitate expirat, ce conține numărul de identificare de stat (IDNP). Menționăm că această prevedere s-a extins doar asupra cetățenilor Republicii Moldova aflați peste hotarele țării.

Avînd în vedere informaţia prezentată de ÎS „CRIS „Registru” conform căreia 63 667 de cetăţeni cu drept de vot nu aveau la data de 25 octombrie 2016 înregistrare la domiciliu sau la reședință, dar dețineau acte de identitate, Comisia Electorală Centrală a stabilit, prin hotărîrea nr. 479 din 25 octombrie 2016, că alegătorii fără înregistrare la domiciliu sau la reședință în Republica Moldova pe motivul retragerii/anulării sau expirării acesteia, inclusiv la data de 30 octombrie 2016, să voteze la secţia de votare conform ultimului loc de domiciliu sau reședință, iar alegătorii fără înregistrare la domiciliu sau la reședință și care nu pot face dovada acesteia să voteze la orice secţie de votare din Republica Moldova, cu condiția să depună o declaraţie privind abținerea de la votarea multiplă. Acești alegători au fost incluși în lista electorală suplimentară, după ce datele lor erau introduse în SIAS „Alegeri” cu mențiunea „Fără înregistrare la domiciliu/reședință” la rubrica „Domiciliu/Reședință”.

Potrivit prevederilor art. 39 alin. (8) din Codul electoral, persoanele cu drept de vot care, după ultima participare la alegeri, şi-au schimbat locul de ședere au avut dreptul să-şi declare pînă la 29 septembrie curent locul nou de ședere la organul administraţiei publice locale pentru a putea fi înscrise în lista de alegători la secţia de votare corespunzător locului șederii.

Astfel, corespunzător datelor din rapoartele întocmite de organele electorale inferioare, în ziua alegerilor – 30 octombrie 2016, au votat în baza declarației de ședere 2470 de persoane.

În baza proceselor-verbale privind totalizarea rezultatelor votării la alegerile Președintelui Republicii Moldova din 30 octombrie 2016, turul I, întocmite de consiliile electorale de circumscripţie raionale, ale municipiilor Chişinău şi Bălţi şi Unităţii Teritoriale Autonome Găgăuzia, Comisia Electorală Centrală a constatat că numărul de alegători incluşi în listele electorale de bază este de 2.812.566, numărul de alegători incluși în listele suplimentare este de 117.128, iar în total la votare au participat 1.440.733 alegători.

Prin urmare, rata participării alegătorilor la votare în ziua de 30 octombrie 2016 este de 50,95 la sută, ceea ce constituie mai mult de 1/3 din numărul de persoane înscrise în listele electorale.

În conformitate cu art. 39 alin. (7) din Codul electoral în ziua alegerilor au votat în baza certificatelor pentru drept de vot – 14329 alegători.

Potrivit prevederilor art. 55 alin. (4) din Codul electoral, care descrie procedura de votare la locul aflării, în urma analizei rapoartelor birourilor electorale ale secţiilor întocmite după primul tur de scrutin s-a stabilit că în baza listelor privind votarea la locul aflării au votat 28362 alegători.

În baza proceselor-verbale privind totalizarea rezultatelor votării la alegerile Președintelui Republicii Moldova din 13 noiembrie 2016 turul II, întocmite de consiliile electorale de circumscripţie raionale, ale municipiilor Chişinău şi Bălţi şi Unităţii Teritoriale Autonome Găgăuzia, Comisia Electorală Centrală a constatat că numărul de alegători incluşi în listele electorale de bază este de 2.810.057, numărul de alegători incluși în listele suplimentare este de 209.438, iar în total la votare au participat 1.614.023 alegători.

În conformitate cu art. 39 alin. (7) din Codul electoral în ziua alegerilor din turul II au votat în baza certificatelor pentru drept de vot – 18895 alegători.

Potrivit prevederilor art. 55 alin. (4) din Codul electoral, care descrie procedura de votare la locul aflării, în urma analizei rapoartelor birourilor electorale ale secţiilor s-a stabilit că în baza listelor privind votarea la locul aflării au votat 36018 alegători.

VOTUL ÎN STRĂINĂTATE

În temeiul art. 29^1 din Codul electoral, în afară de secţiile de votare constiutite pe lîngă misiunile diplomatice şi oficiile consulare ale Republicii Moldova, se organizează, cu acordul autorităţilor competente ale ţării respective, secţii de votare şi în alte localităţi. Organizarea acestor secţii de votare se stabileşte de Comisia Electorală Centrală, la propunerea Guvernului, în colaborare cu Ministerul Afacerilor Externe şi Integrării Europene şi cu alte autorităţi ale administraţiei publice centrale, în baza înregistrării prealabile a cetăţenilor aflaţi în străinătate și a numărului alegătorilor care au participat la scrutinul precedent.

Imediat după încheierea perioadei stabilite pentru înregistrarea prealabilă (10 mai – 19 septembrie 2016), Comisia Electorală Centrală a asigurat transmiterea datelor privind numărul alegătorilor care au aplicat procedura înregistrării prealabile. La data de 20 septembrie 2016 această cifră constituia 3570 alegători. De asemenea, CEC a informat autoritatea executivă cu privire la numărul alegătorilor care au votat în străinătate la scrutinul parlamentar din 30 noiembrie 2014, această cifră fiind de 73311.

Prin Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr. 1080 din 26 septembrie 2016 „Cu privire la organizarea secţiilor de votare din străinătate”, a fost aprobată lista secțiilor de votare propuse pentru a fi organizate în străinătate.

Conducîndu-se de lista aprobată de Guvern, Comisia a adoptat la 27 septembrie 2016 hotărîrea nr. 307, prin care a stabilit organizarea a 100 de secţii de votare peste hotarele ţării pentru

alegerile prezidențiale din 30 octombrie 2016, mai mult cu 5 secții de votare față de alegerile parlamentare din 30 noiembrie 2014.

Hotărîrea a fost adusă la cunoștința Guvernului pentru demararea procedurilor de identificare a localurilor în care să-și aibă sediul secţiile de votare din străinătate şi pentru a fi remisă Consiliului electoral al circumscripţiei electorale municipale Chişinău nr. 1 şi Ministerului Afacerilor Externe şi Integrării Europene în vederea constituirii secţiilor de votare şi birourilor electorale ale acestora în termenele stabilite de Codul electoral.

Pentru primul tur Comisia a tipărit 270350 buletine de vot destinate votului în străinătate, iar pentru turul doi, în urma solicitărilor din partea cetățenilor Comisia a majorat tirajul pînă la 288850 buletine. Pentru 95 secții de votare, din cele 100 organizate în străinătate, a fost tipărit numărul maxim de buletine de 3000 bucăți pentru o secție, după cum prevede art. 49 alin. (3) din Codul electoral.

Mai puțin de 3 mii buletine de vot au fost tipărite pentru secțiile de votare:

1) Japonia, Tokyo, secția de votare nr. 1/326 – 500 buletine de vot;
2) Azerbaidjan, Baku, secția de votare nr. 1/338 – 550 buletine de vot;
3) China, Beijing, secția de votare nr. 1/381 – 300 buletine de vot;
4) Turcia, Ankara, secția de votare nr. 1/386 – 2000 buletine de vot;
5) Qatar, Doha, secția de votare nr. 1/409 – 500 buletine de vot.

Totodată, remarcăm că în anumite secții de votare constituite în afara țării numărul solicitărilor buletinelor de vot din partea cetățenilor a fost mai mare de 3000, plafon maxim admis și distribuit către secțiile de votare din străinătate, conform prevederilor art. 29^1 și art. 49 alin. (3) din Codul electoral. Aceste cazuri au fost atestate în secțiile de votare constituite în Canada, Federația Rusă, Irlanda, Marea Britanie, Republica Federală Germania, Republica Franceză și Republica Italiană.

În acest context, relevăm că în cel puțin 2 dintre aceste țări, Canada și Republica Federală Germania, constituirea secțiilor de votare este permisă, potrivit legislației naționale a statelor respective, doar pe lîngă misiunile diplomatice și oficiile consulare.

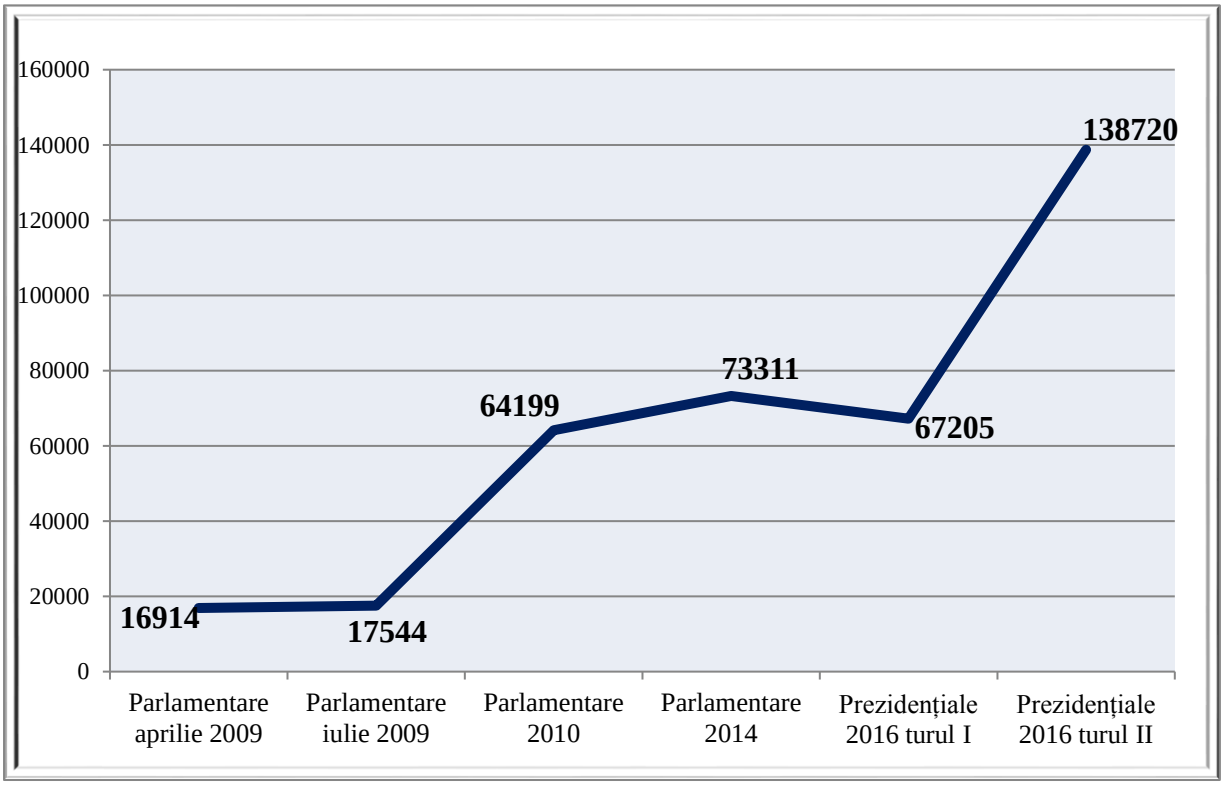

Figura 19. *Votul peste hotare (2009 – 2016)*

Astfel, în ziua de 13 noiembrie 2016, la birourile electorale din afara țării au fost depuse sesizări, contestații, solicitări privind exercitarea dreptului de vot din partea a 1434 de cetățeni în mod individual, iar 2597 de semnături au fost depuse în sesizările colective.

În contextul celor enunțate, Comisia relevă că autoritatea competentă de a se expune asupra legalității procesului de organizare a scrutinului prezidențial este Curtea Constituțională, care urmează să aprecieze consecințele celor invocate asupra totalizării rezultatelor votării.

Listele electorale, buletinele de vot, precum şi alte materiale şi documente electorale au fost transmise secţiilor din străinătate de către Comisia Electorală Centrală prin intermediul Ministerului Afacerilor Externe şi Integrării Europene.

În ziua de 30 octombrie 2016, în secţiile de votare din străinătate s-au prezentat la vot 67205 de alegători, iar la turul II din 13 noiembrie 2016 – 138720 de alegători, număr record în afara ţării din istoria alegerilor în Republica Moldova. Figura 19 prezintă dinamica participării la votare în străinătate în ultimele patru scrutine parlamentare şi un scrutin prezidențial.

Conform tabelului de mai jos se prezintă datele comparative privind numărul de alegători care au participat la votare în secțiile de votare din afara țării în primul și al doilea tur de scrutin al alegerilor prezidențiale:

Denumirea secției de votare	**Numărul secției de votare**	**Numărul de alegători care au participat la votare Turul I**	**Numărul de alegători care au participat la votare Turul II**
Canada, Ottawa	313	129	218
Canada, Montreal,	314	1995	3000
Canada, Toronto	315	362	782
Elveția, Geneva	316	406	841
Federația Rusă, Moscova (secţia consulară a Ambasadei),	317	2049	3000
Federația Rusă, Moscova,	318	1316	2997
Federația Rusă, Sankt-Petersburg	319	408	858
Federația Rusă, Sankt-Petersburg	320	504	1323
Federația Rusă, Krasnoyarsk	321	30	32
Federația Rusă, Nijnevartovsk	322	42	92
Federația Rusă, Soci, 354207	323	137	325
Federația Rusă, Kursk	324	97	131
Irlanda, Dublin	325	2079	3000
Japonia, Tokyo	326	25	46
Principatul Monaco, Monaco	327	399	1130
Regatul Belgiei, Bruxelles (sediul misiunii)	328	1419	2995
Regatul Spaniei, Madrid (sediul misiunii)	329	678	1495
Regatul Spaniei, Barcelona,	330	498	1360
Regatul Spaniei, Santander,	331	830	1553
Regatul Spaniei, Castello de la Plana	332	228	642
Regatul Suediei, Stockholm (sediul misiunii)	333	143	332
Regatul tarilor de Jos, Haga (sediul misiunii)	334	297	953
Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord, Londra, (sediul misiunii)	335	1010	3000

Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord, Londra - Stratford	336	2998	3000
Republica Austria, Viena (sediul misiunii)	337	460	839
Republica Azerbaidjan, Baku (sediul misiunii)	338	28	51
Republica Belarus, Minsk (sediul misiunii)	339	71	116
Republica Bulgaria, Sofia (sediul misiunii)	340	150	188
Republica Cehă, Praga (sediul misiunii)	341	622	1762
Republica Elenă, Atena (sediul misiunii)	342	393	611
Republica, Atena	343	725	1492
Republica Estonia, Tallin (sediul misiunii)	344	74	111
Republica Federală Germania, Berlin (sediul misiunii)	345	1074	2718
Republica Federală Germania, Frankfurt	346	1495	2999
Republica Franceză, Paris (sediul misiunii)	347	1794	2999
Republica Franceză, Strasbourg	348	349	1199
Republica Franceză, Villeneuve-Saint-Georges	349	1374	3000
Republica Franceză, Montreuil	350	1175	2998
Republica Franceză, Lyon	351	235	463
Republica Franceză, Bordeaux	352	217	526
Republica Italiană, Ancona,	353	194	546
Republica Italiană, Bergamo	354	289	843
Republica Italiană, Bologna	355	1666	2998
Republica Italiană, Brescia	356	1355	2931
Republica Italiană, Firenze	357	329	1178
Republica Italiană, Ferrara	358	450	1743
Republica Italiană, Mestre	359	1898	2999
Republica Italiană, Milano	360	1313	2678
Republica Italiană, Milano	361	634	2561
Republica Italiană, Modena	362	977	2902
Republica Italiană, Napoli	363	59	265
Republica Italiană, Padova	364	1917	3000
Republica Italiană, Padova	365	604	2505
Republica Italiană, Parma	366	1977	3000
Republica Italiană, Perugia,	367	351	770
Republica Italiană, Pesaro	368	592	1834
Republica Italiană, Roma	369	755	2080
Republica Italiană, Roma	370	850	2652
Republica Italiană, Torino	371	717	1789
Republica Italiană, Torino	372	678	1736
Republica Italiană, Trento	373	758	1870
Republica Italiană, Treviso	374	851	2748
Republica Italiană, Verona	375	1667	3000
Republica Italiană, Vicenza,	376	776	2246
Republica Italiană, Udine,	377	263	864
Republica Letonia, Riga (sediul misiunii)	378	57	88

Republica Lituania, Vilnius (sediul misiunii)	379	37	64
Republica Polonia, Varşovia (sediul misiunii)	380	121	228
Republica Populară Chineză, Beijing (sediul misiunii)	381	19	27
Republica Portugheză, Lisabona	382	883	2173
Republica Portugheză, Portimao	383	346	678
Republica Portugheză, Faro	384	250	665
Republica Portugheză, Setubal	385	241	585
Republica Turcia, Ankara (sediul misiunii)	386	95	112
Republica Turcia, Istanbul	387	315	1117
Republica Turcia, Antalya	388	31	54
ROMÂNIA, București (sediul misiunii)	389	2381	3000
Romania, București (secţia consulară)	390	1275	3000
Romania, Iași (sediul misiunii)	391	1427	2527
Romania, Galați	392	463	829
Romania, Timișoara	393	644	1064
Romania, Brașov	394	604	1198
Romania, Cluj-Napoca	395	1329	2114
Romania, Constanța	396	382	595
Romania, Bacău	397	389	704
Romania, Suceava	398	369	568
Romania, Craiova	399	184	429
SUA, New York	400	513	1189
SUA, Washington (sediul misiunii)	401	241	541
SUA, Sacramento,	402	423	742
SUA, Chicago	403	1433	2495
SUA, Seattle,	404	699	1115
SUA, Atlanta	405	262	539
USA, Raleigh	406	172	194
ISRAEL , Tel Aviv (sediul misiunii)	407	888	1967
ISRAEL, Haifa,	408	153	381
Qatar, Doha (sediul misiunii)	409	34	61
Ucraina, Kiev (sediul misiunii)	410	116	344
Ucraina, Odessa (sediul misiunii)	411	107	232
Ungaria, Budapesta (sediul misiunii)	412	87	186
TOTAL		**67205**	**138720**

CAPITOLUL 12. VOTUL ALEGĂTORILOR CU DOMICILIUL ÎN STÎNGA NISTRULUI

Pentru a asigura exercitarea dreptului de vot al cetăţenilor Republicii Moldova domiciliaţi în unităţile administrativ-teritoriale din stînga Nistrului, în municipiul Bender şi în unele localităţi ale raionului Căuşeni, aflate provizoriu în afara controlului suveran al autorităţilor constituţionale ale Republicii Moldova, la alegerile prezidențiale din 30 octombrie 2016, Comisia Electorală Centrală, prin hotărîrea nr. 330 din 4 octombrie 2016, a stabilit organizarea a 30 de secţii de votare pentru această categorie de cetăţeni, cu 4 mai mult față de cele 26 de secții de votare din scrutinul parlamentar din 30 noiembrie 2014 (vezi Figura 20).

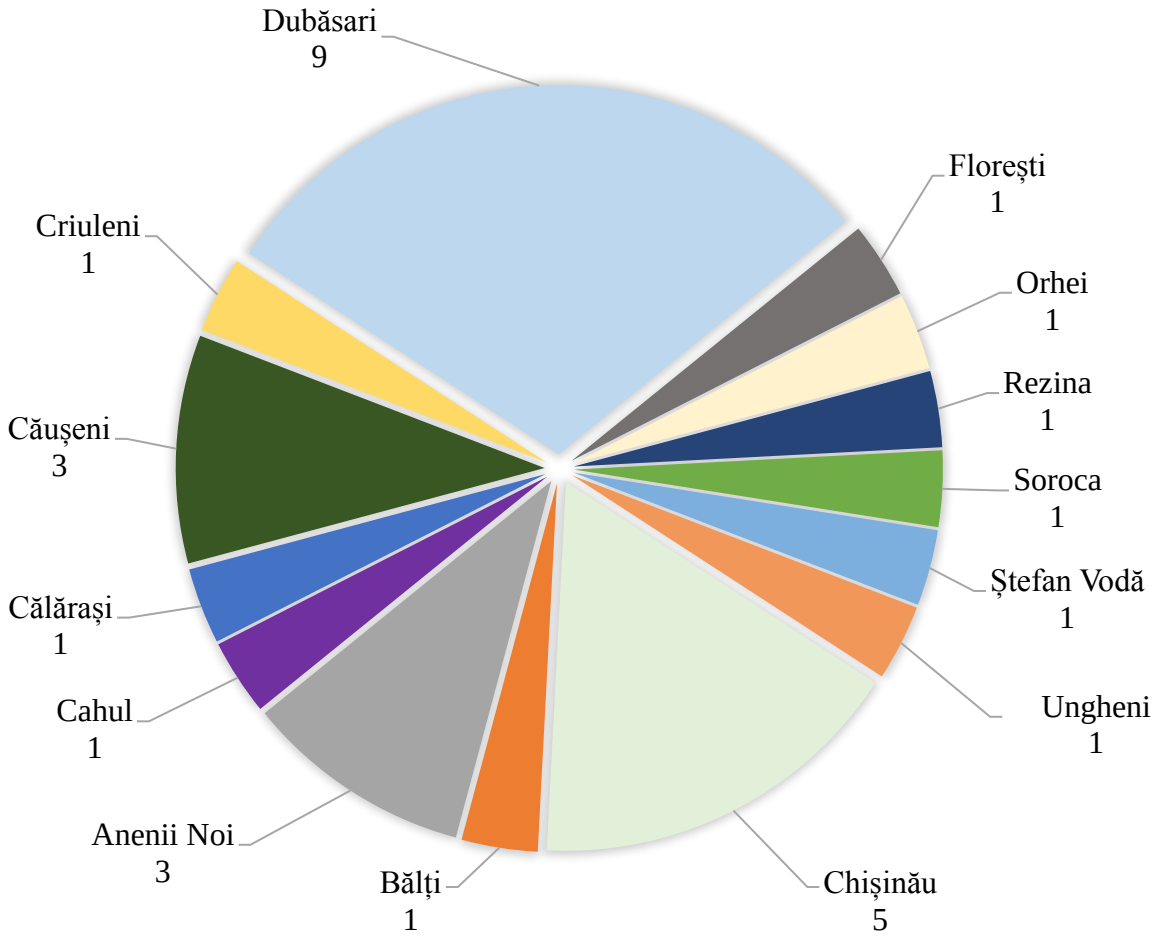

Figura 20. *Secțiile de votare stabilite pentru alegătorii domiciliaţi în unităţile administrativ-teritoriale din stînga Nistrului, în municipiul Bender şi în unele localităţi ale raionului Căuşeni*

Aceste 4 secții de votare pentru alegătorii din localitățile din stînga Nistrului au fost constituite cîte una în fiecare din următoarele circumscripții electorale: Călărași, Orhei, Soroca și Ungheni.

Remarcăm că la alegerile prezidențiale din 30 octombrie 2016 secțiile de votare Varnița nr. 4/41 și nr. 4/42 din Anenii Noi și secția de votare Rezina nr. 26/42 au deservit doar alegătorii din unitățile administrativ-teritoriale sus-menționate.

Alegătorii cu acte de identitate ce atestă domiciliul sau reședința în localitatea pentru care s-a constituit secția au votat în baza listelor suplimentare. La rubrica „Notă” din lista suplimentară s-a făcut mențiunea „UATSN” (Unitățile administrativ-teritoriale din stînga Nistrului). Birourile electorale au consemnat numărul votanților pe secție în raportul cu privire la numărarea voturilor.

În urma analizei rapoartelor prezentate de consiliile electorale de circumscripţie, s-a constatat că în turul I au participat la votare în total 6964 alegători din aceste localități, iar în cel de-al doilea tur de scrutin – 16728 persoane.

Nr. d/o	Denumirea circumscripției electorale	Nr. d/o	Denumirea secției de votare	Nr. secţiei de votare	Nr. de alegători Turul I	Nr. de alegători Turul II
1.	CECEM Chişinău nr. 1	**1.**	BESV Chişinău	1/5	44	103
		2.	BESV Chişinău	1/109	73	150
		3.	BESV Chişinău	1/121	130	208
		4.	BESV Chişinău	1/193	36	42
		5.	BESV Chişinău	1/225	77	168
2.	CECEM Bălți nr. 2	**6.**	BESV Bălți	2/6	8	12
3.	CECER Anenii Noi nr. 4	**7.**	BESV Bîcului	4/24	21	626
		8.	BESV Varnița	4/41	2149	3000
		9.	BESV Varnița	4/42	1443	2986
4.	CECER Cahul nr. 7	**10.**	BESV Cahul	7/9	2	0
5.	CECER Călărași nr. 9	**11.**	BESV Călărași	9/8	0	2
6.	CECER Căușeni nr. 10	**12.**	BESV Copanca	10/22	153	448
		13.	BESV Fîrlădeni	10/26	90	198
		14.	BESV Hagimus	10/32	167	648
7.	CECER Criuleni nr. 12	**15.**	BESV Criuleni	12/3	26	33
8.	CECER Dubăsari nr. 15	**16.**	BESV Cocieri	15/1	592	927
		17.	BESV Cocieri	15/2	149	783
		18.	BESV Coşniţa	15/4	10	29
		19.	BESV Coşniţa	15/5	39	107
		20.	BESV Doroţcaia	15/6	236	602
		21.	BESV Molovata Nouă	15/10	38	379
		22.	BESV Pîrîta	15/12	6	18
		23.	BESV Pohrebea	15/13	6	10
		24.	BESV Ustia	15/14	53	65
9.	CECER Florești nr. 18	**25.**	BESV Sănătăuca	18/58	178	1465
10.	CECER Orhei nr. 25	**26.**	BESV Orhei	25/10	2	7
11.	CECER Rezina nr. 26	**27.**	BESV Rezina	26/42	1117	3000
12.	CECER Soroca nr. 29	**28.**	BESV Soroca	29/3	1	1
13.	CECER Ștefan Vodă nr. 32	**29.**	BESV Răscăieţi	32/24	118	710
14.	CECER Ungheni nr. 35	**30.**	BESV Ungheni	35/6	0	1
TOTAL					**6964**	**16728**

În scopul garantării securității procesului de votare la secţiile de votare din localitățile aflate în Zona de Securitate, Comisia Electorală Centrală a făcut apel către observatorii naţionali, internaţionali şi Comisia Unificată de Control, în vederea monitorizării desfăşurării paşnice a procesului electoral în cadrul secţiilor de votare nominalizate în hotărîrea CEC.

Totodată, Comisia Electorală Centrală a solicitat Ministerului Afacerilor Interne, în baza atribuțiilor ce-i revin conform prevederilor Codului electoral, să întreprindă toate măsurile necesare privind menţinerea ordinii publice în localitățile unde îşi au sediul secţiile de votare.

CAPITOLUL 13. ACCESIBILITATEA PROCESULUI ELECTORAL PENTRU PERSOANELE CU DIZABILITĂȚI

În vederea asigurării accesului neîngrădit și nediscriminatoriu al persoanelor cu dizabilități la procesele electorale și a condițiilor de participare neasistată la vot, Comisia Electorală Centrală a aprobat, prin hotărîrea nr. 4463 din 26 ianuarie 2016, Regulamentul cu privire la accesabilitatea procesului electoral pentru persoanele cu dizabilități. În perioada de pînă la alegeri, în lunile aprilie - iunie 2016, Comisia a efectuat evaluarea nivelului de accesibilitate și dotare cu echipamente destinate votării a celor 1598 secții de votare constituite la alegerile locale generale din 2015, prin intermediul unui chestionar transmis către 898 de primării. Rezultatele acestei evaluări au fost prezentate în studiul elaborat de CEC „Mecanisme eficiente de incluziune a persoanelor cu dizabilități în procesul electoral", scopul căruia a constat în descrierea situației curente privind accesibilitatea procesului electoral pentru persoanele cu dizabilități, relevarea bunelor practici în domeniu aplicate în alte țări și formularea propunerilor realizabile în țara noastră cu privire la mecanismele de incluziune tot mai sporită a categoriei respective în cadrul scrutinelor următoare.

Pentru persoanele cu dizabilităţi de vedere, Comisia a asigurat secțiile de votare cu lupe speciale.

Prin hotărîrea Comisiei Electorale Centrale nr. 480 din 25 octombrie 2016 „Cu privire la demersul Asociației Obștești Alianța INFONET pentru oferirea suportului logistic la implementarea proiectului "Politici sociale pentru realizarea drepturilor electorale ale persoanelor cu dizabilități", a fost aprobată desfășurarea serviciului de translare mimico-gestuală, în cadrul a 3 secții de votare din mun. Chișinău, precum și instalarea sistemelor televizate cu circuit închis (STVCI) în cadrul a 3 secții de votare cu sediul în orașul Basarabeasca, municipiile Chișinău și Bălți. Aceste servicii au fost oferite la primul tur al alegerilor prezidențiale din 30 octombrie 2016 și la turul al doilea de scrutin din 13 noiembrie.

În 4 secții de votare din mun. Chișinău (nr. 1/22 cu sediul în Creșa-grădiniță mixtă nr. 49 de pe str. Independenței nr. 32/2, nr. 1/152 cu sediul în Casa Radio de pe str. Miorita nr. 1, nr. 1/177 cu sediul în Liceul teoretic "Constantin Negruzzi" de pe str. Igor Vieru nr. 6/2, 1/185 cu sediul în Liceul teoretic cu profil de arte „Mihail Berezovschi" (bl A), str. Igor Vieru, 15/4), persoanele delegate în acest scop au facilitat în limbajul mimico-gestual comunicarea dintre membrii birourilor electorale și alegătorii cu dizabilități de auz. La primul tur au solicitat ajutorul translatorilor 116 alegători, iar în turul II – 136 alegători.

În alte 3 secții de votare din țară (nr. 1/137 din municipiul Chișinău, nr. 2/36 din municipiul Bălți și nr. 5/3 din orașul Basarabeasca) au fost instalate sisteme televizate cu circuit închis deservite de persoane autorizate. În primul tur de scrutin au apelat la acest serviciu 30 de alegători, iar în turul II – 17 alegători.

Persoanele delegate pentru aceste servicii au avut și calitatea de observator național, fiind acreditați de CEC cu puțin timp înainte de demararea implementării proiectului respectiv.

De asemenea, în conformitate cu prevederile Instrucțiunii cu privire la asigurarea infrastructurii secţiei de votare, aprobată prin hotărîrea Comisiei Electorale Centrale nr. 2625 din 12 august 2014, la cererea organelor administraţiei publice locale, localurile secţiilor de votare au fost suplimentate cu cabine de vot destinate persoanelor cu dizabilităţi locomotorii.

CAPITOLUL 14. MONITORIZAREA ALEGERILOR

În scopul asigurării activităţii eficiente a observatorilor internaţionali la alegerile Preşedintelui Republicii Moldova din 30 octombrie 2016, în temeiul art. 18 şi 63 alin. (7) din Codul electoral şi în conformitate cu pct. 17 din Regulamentul privind statutul observatorilor şi procedura de acreditare a acestora, Comisia Electorală Centrală a constituit Oficiul de protocol al observatorilor internaţionali pe lîngă CEC (hotărîrea nr. 357 din 10 octombrie 2016). Sediul Oficiului de protocol a fost stabilit în incinta Comisiei Electorale Centrale. Prin aceeaşi hotărîre au fost stabilite şi atribuţiile acestuia.

În calitate de suport informațional CEC a pus la dispoziția observatorilor acreditați următoarele materiale tipărite: Codul electoral (în limbile română, rusă și engleză) și Ghidul observatorului (în limbile română și engleză).

Comisia Electorală Centrală a acreditat 3285 observatori naţionali înaintaţi de 20 de instituţii. Aceștia și-au desfășurat activitatea în secțiile de votare deschise pe teritoriul republicii Moldova (dintre care 197 au fost acreditaţi suplimentar pentru turul II). În secțiile din afara țării au monitorizat procesul electoral 114 persoane, inclusiv 103 din partea a 2 ONG-uri și 11 din partea unui concurent electoral. Organizaţia care a solicitat acreditarea celor mai mulţi observatori naţionali a fost Asociaţia Obştească „Promo-LEX” (2720 de observatori).

La capitolul observatori internaţionali, CEC a acreditat 636 persoane (dintre care 74 suplimentar pentru turul II) din partea a 54 instituţii, inclusiv 35 experţi electorali din partea a 16 organe electorale din alte state. Vom remarca tot aici 83 observatori internaţionali acreditaţi din partea a 21 misiuni diplomatice acreditate în Republica Moldova, 418 observatori internaţonali din partea a 8 organizaţii internaţionale guvernamentale (dintre care 309 au reprezentat OSCE/BIDDO și PA OSCE), 97 observatori internaţionali din partea a 8 ONG-uri (4 din alte state și 4 internaționale) și 3 observatori din partea guvernului unui stat străin.

Menționăm că toate cererile de acreditare depuse la CEC au fost satisfăcute, niciunei persoane nu i-a fost refuzată acreditarea.

Pentru monitorizarea alegerilor prezidențiale din 30 octombrie 2016, consiliile electorale de circumscripţie au acreditat 7419 de observatori din partea concurenţilor electorali şi 55 de observatori din partea asociaţiilor obşteşti.

În ziua alegerilor, la deschiderea secției de votare au asistat 9170 de observatori naţionali/internaţionali și/sau reprezentanți ai concurenților electorali, iar la procedura de numărare a voturilor, respectiv, 9672 de persoane.

CAPITOLUL 15. REFLECTAREA ACTIVITĂŢII CEC ŞI A CAMPANIILOR ELECTORALE ÎN MASS-MEDIA

Pentru asigurarea unei reflectări corecte, imparţiale şi echilibrate a campaniei electorale în mass-media, CEC a aprobat la 6 septembrie 2016, Regulamentul privind reflectarea campaniei electorale la alegerile prezidenţiale din 30 octombrie 2016 în mijloacele de informare în masă din Republica Moldova. Documentul stabileşte modul de oferire a timpilor de antenă gratuiţi şi contra plată pentru publicitate electorală, organizarea dezbaterilor electorale şi principiile de reflectare a campaniei electorale în instituţiile audiovizualului, presa scrisă, internet şi telefonie mobilă.

În temeiul prevederilor art.64 alin. (12) din Codul electoral şi în conformitate cu pct. 60 din Regulamentul sus-menţionat, Consiliul Coordonator al Audiovizualului a prezentat Comisiei Electorale Centrale rapoarte de monitorizare a modului de reflectare a campaniei electorale de către radiodifuzori naţionali, după cum urmează:

- ✓ primul raport - la 04 octombrie 2016 (înregistrat la CEC cu nr. CEC-7/1516);
- ✓ al doilea raport – la 18 octombrie 2016 (înregistrat la CEC cu nr. CEC-7/1664);
- ✓ al treilea raport – la 28 octombrie 2016 (înregistrat la CEC cu nr. CEC-7/2393);
- ✓ al patrulea raport – la 15 noiembrie 2016 (înregistrat la CEC cu nr. CEC-7/2884).

Pe parcursul campaniei electorale, mass-media a reflectat diverse aspecte ale procesului electoral. Conform dosarului de presă, campania electorală pentru alegerile la funcţia de Preşedinte al Republicii Moldova din 30 octombrie 2016 a fost reflectată de către instituţiile mass-media în modul următor:

- 60 de posturi de televiziune: ”Media TV”, ”TV Euronova”, ”ALBASAT”, ”ALT TV”, ”Euro TV”, ”TV-Prim”, ”PRO TV CHIŞINĂU”, ”Acasă în Moldova”, ”Impuls TV”, ”Bravo”, ”Busuioc TV”, ”TV-6 Bălţi”, ”Super TV”, ”FLOR–TV”, ”TV Drochia”, ”Jurnal TV”, ”TV 7”, ”NTS”, ”Prut”, ”Inter TV”, ”SOR–TV”, ”RTR Moldova”, ”MBC”, ”Realitatea TV”, ”Accent TV”, ”Moldova Sport”, ”ART–TV”, ”Canal Regional”, ”TVC 21”, ”Gold TV”, ”Ren Moldova”, ”Moldova 1”, ”Prime”, ”TV BIZIM DALGAMIZ”, ”Canal 2”, ”Publika TV”, Canal 3, ”Eni Ai”, ”CTC Mega”, ”N 4”, ”VTV–Ungheni”, ”TV Elita”, ”TV Bălţi”, ”TV-Găgăuzia”, ”Bizim-aidinic”, ”Noroc TV”, ”Zona M”, ”Bas TV”, ”Aiîn Aciîc”, ”Studio-L”, ”AGRO TV MOLDOVA”, ”TV Coguk”, GRT, Vocea Basarabiei, 10TV, NTV Moldova, Independent TV, Moldova 2, Gurinel TV, TVR Moldova;
- 45 posturi de radio: ”RETRO FM”, ”RADIO Poli Disc, Like FM–Русское Радио”, ”Jurnal FM”, ”RADIO MEDIA”, ”Pro100Radio Gagauzia”, ”Europa Plus Moldova”, ”Radio Prim”, ”Radio Sport”, ”Radio 21”, ”RADIO PLAI”, ”AQUARELLE–FM”, ”Discovery FM”, ”Impuls FM”, ”Autoradio/Avtoradio”, ”Radio Stil/Стильное Радио”, ”Radio Alla”, ”Hit FM”, FLOR–FM”, ”Drochia FM”, ”Radio 7/GOLD FM”, ”Albena”, ”Radio Soroca”, ”Noroc”, ”Plus FM”, ”Radio Orhei”, ”Radio Naţional FM”, ”Radio Zum”, ”Radio 911”, ”Univers FM”, ”Radio Moldova”, ”Radio Moldova Tineret”, ”Maestro FM”, ”Muz FM”, ”Publika FM”, ”Radio Dor”, ”Bugeac FM”, ”ART FM”, ”Vocea Basarabiei”, ”GRT”, ”Euronova FM”, ”Radio Pro-Mingir”, ECO FM, Cool Radio, Radio 7.
- presa scrisă: Ziarul de Gardă, Timpul, Jurnal de Chişinău, Cuvântul (Rezina), Expresul (Ungheni);
- presa online/portaluri de ştiri: www.tribuna.md, www.curentul.md, www.noi.md, www.agora.md, www.adevarul.md, www.trm.md, www.jurnal.md, www.newsmaker.md, www.diez.md, www.unimedia.info, www.politik.md, www.evzmd.md. www.deschide.md, www.independent.md, www.a-tv.md, www.oficial.md, www.bani.md, www.politics.md, www.moldova.org, www.sputnik.md, www.stirilocale.md, www.allmoldova.com, www.inprofunzime.md, www.zugo.md, www.anticoruptie.md, www.mesaj.md,

www.hotnews.md, www.infomoldova.net, www.actualitati.md, www.24h.md, www.moldnova.eu, www. today.md , www.moldovanews.md, www.press.try.md, www.golos.md, www.abcnews.md, www.report.md, www.libertv.md, www.stiri24.md, www.evenimentul.md, www.basarabia.md, www.24news.md, www.mold-street.com, www.itvmoldova.md, www.moldova24.net, www.provincial.md, www.glasul.md, www.moldnova.eu;

- agenţii de presă: IPN, INFOTAG, MOLDPRES, Interlic;
- alte site-uri: www.epochtimes-romania.com, www.rnews.ro, www.agerpres.ro, www.eldor.info, www.infoprut.ro, www.mediafax.ro, www.nasul.tv, www.rfi.ro, www.api.md, www.privesc.eu, www.puterea.info, www.md.undp.org, www.parlament.md, www.nmedia.ro, www.subiectulzilei.md, www.studentie.md, www.assembly.coe.int, www.sfm.md.

Printre cele mai mediatizate subiecte pe durata perioadei electorale au fost: înregistrarea grupurilor de inițiativă pentru colectarea semnăturilor în vederea susținerii candidaților la funcția de Președinte al Republicii Moldova; înregistrarea concurenților electorali în calitate de candidați la funcția de Președinte al Republicii Moldova; modalitatea de participare a studenților și elevilor cu drept de vot; înregistrarea prealabilă a cetăţenilor Republicii Moldova aflaţi peste hotarele ţării (numărul de persoane înregistrate pe www.alegator.md), organizarea secţiilor de votare în străinătate; acreditarea observatorilor naționali/internaționali pentru monitorizarea alegerilor prezidențiale din 30 octombrie 2016; stabilirea tirajului buletinelor de vot; difuzarea spoturilor procedurale şi motivaţionale în cadrul campaniei de informare (vezi Figura 21).

Comisia Electorală Centrală a difuzat 113 anunţuri şi comunicate de presă privind activităţile ce ţin de organizarea și desfășurarea alegerilor la funcția de Președinte al Republicii Moldova din 30 octombrie 2016.

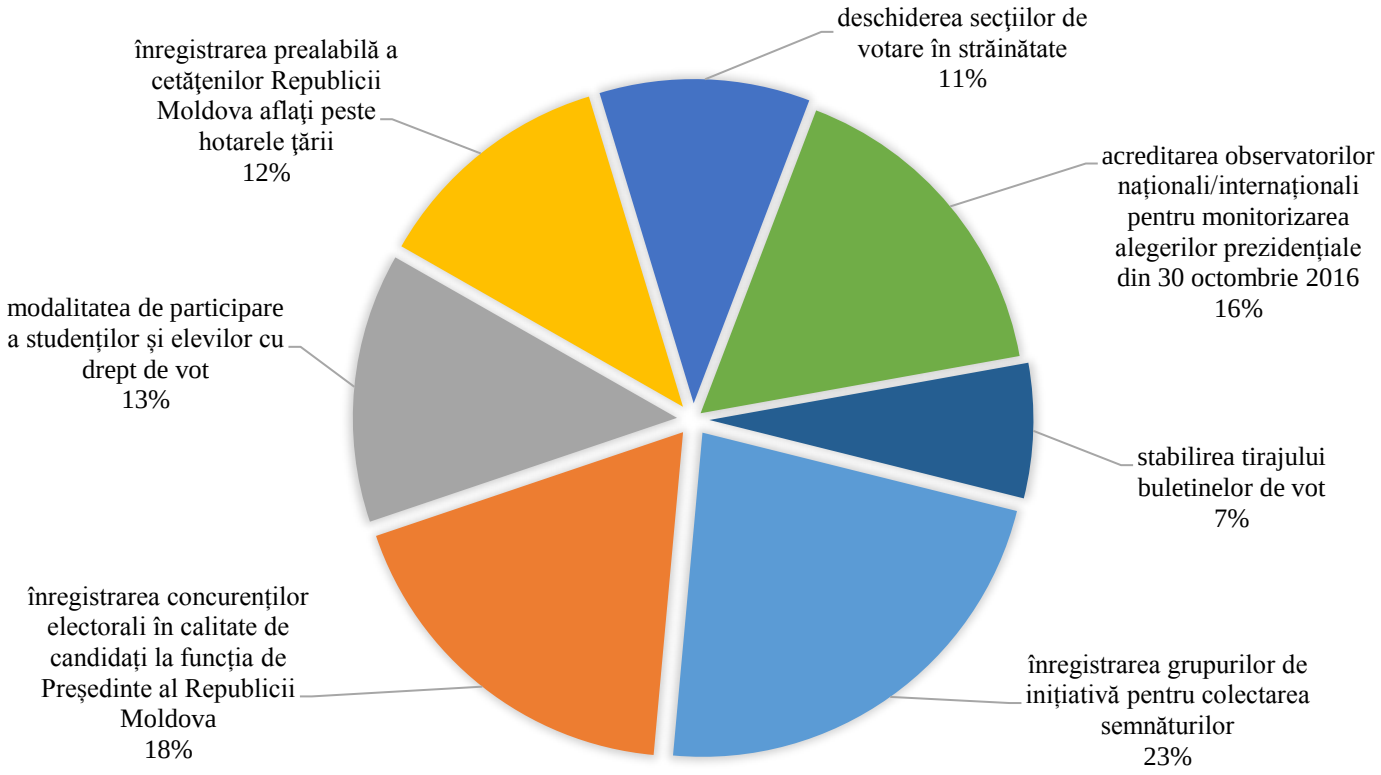

Figura 21. *Cele mai mediatizate subiecte pe durata perioadei electorale*

CAPITOLUL 16. EXAMINAREA CONTESTAŢIILOR

DE CĂTRE COMISIA ELECTORALĂ CENTRALĂ:

În perioada electorală a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova la Comisie au fost depuse 52 contestații, dintre care:

- 34 contestații în cadrul primului tur de scrutin (în perioada 04.10.- 29.10.2016);
- 9 contestații în cadrul celui de-al doilea tur de scrutin (în perioada 02.11.-11.11.2016);
- 9 contestații după ziua celui de-al doilea tur de scrutin (în perioada 14.11-17.11.2016).

În ziua alegerilor, nici în ziua primului tur – 30 octombrie și nici în ziua celui de-al doilea tur – 13 noiembrie, la Comisie nu au fost depuse contestații ce ar corespunde după formă și conținut prevederilor art. 65 din Codul electoral, precum și Regulamentului privind procedura de examinare și soluționare a contestațiilor de către organele electorale în perioada electorală, aprobat prin hotărîrea Comisiei Electorale Centrale nr. 3353 din 20 iulie 2010, cu modificările ulterioare. În aceste două zile Comisia a fost sesizată, prin intermediul poștei electronice, asupra unor pretinse încălcări ce aveau ca obiect contestarea acțiunilor/inacțiunilor organelor electorale și concurenților electorali (a se vedea Figura 15 de la pag. 32).

Informația privind ***contestatarii și numărul contestațiilor*** depuse de fiecare este prezentată în Figura 22.

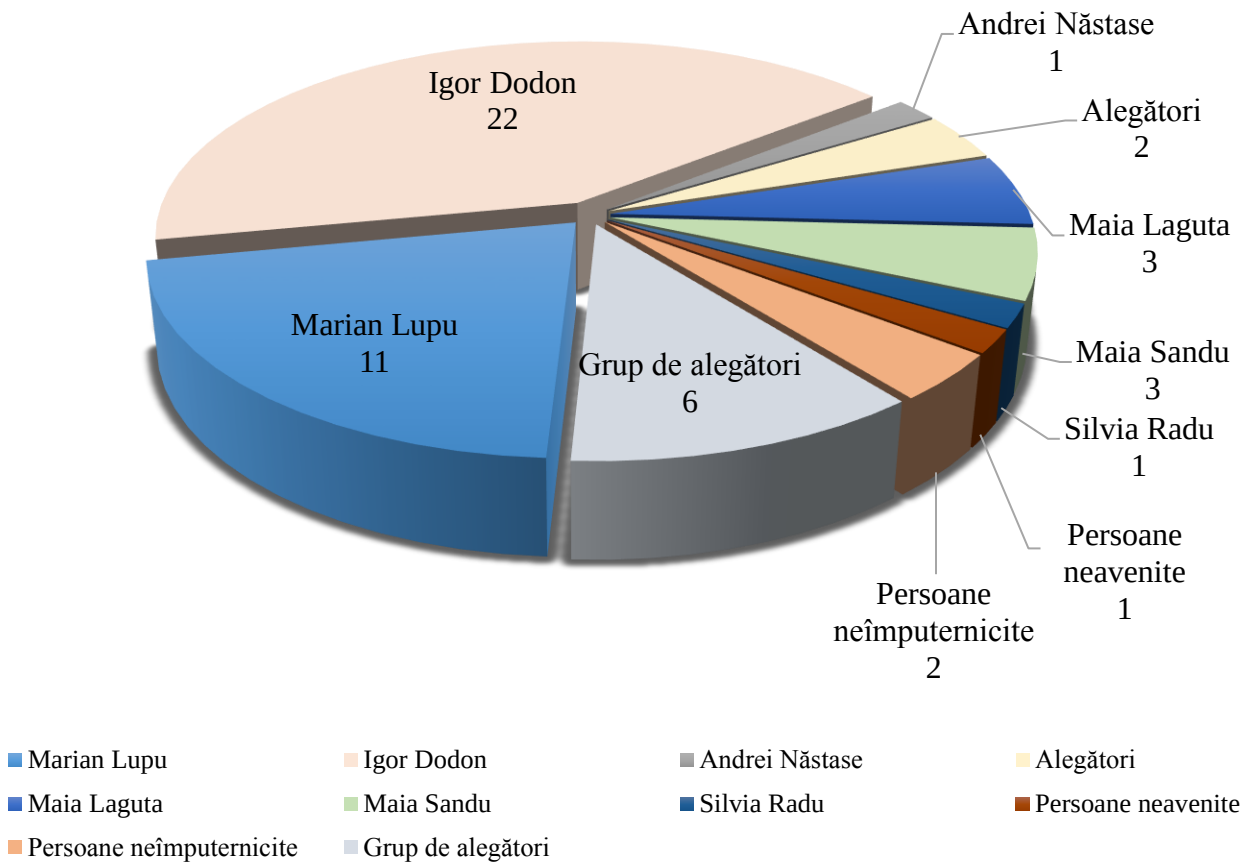

Figura 22. *Contestatarii și numărul contestațiilor*

Contestațiile depuse la Comisie au avut ca **obiect**:

1) exercitarea dreptului la vot;
2) libertatea de exprimare, inclusiv acțiuni de defăimare sau denigrare a concurentului electoral;
3) dreptul de autor;
4) publicitatea electorală în rețeaua internet;
5) amplasarea afișajului electoral în locuri neautorizate;
6) reflectarea campaniei electorale de către mijloacele de informare în masa;
7) utilizarea în scop de publicitate electorală a materialelor în care apar imagini a unor persoane oficiale străine, de asemenea implicarea în acțiuni de agitație electorală a persoanelor care nu sînt cetățeni străini;
8) modalitatea de raportare financiară de către concurenții electorali;
9) utilizarea în campania electorală a fondurilor financiare și materiale nedeclarate.

Contestațiile ce au avut ca obiect situațiile indicate la pct. 1, 2, 3 și 4 au fost restituite depunătorilor, deoarece soluționarea acestora nu ține de competența Comisiei, ci a instanței de judecată, după cum prevăd art. 64^1 alin. (8), art. 65 alin. (3) din Codul electoral și Legea nr. 64 din 23 aprilie 2010 cu privire la libertatea de exprimare.

În cazul contestațiilor ce vizează încălcarea condițiilor de reflectare a campaniei electorale de către radiodifuzori, Comisia, conducîndu-se de prevederile art. 65 alin. (3) din Codul electoral, a dispus remiterea acestora spre examinare Consiliului Coordonator al Audiovizualului.

Contestațiile în care se invoca încălcarea art. 47 din Codul electoral, și anume amplasarea afișelor electorale în alte locuri decît cele stabilite, au fost remise Inspectoratului General al Poliției pentru întreprinderea acțiunilor sub aspectul constatării elementelor constitutive ale contravenţiilor și identificarea făptuitorului.

Un număr de 7 contestații (dintre care 6 depuse de grupuri de alegători de peste hotarele țării), care au avut drept obiect imposibilitatea exercitării dreptului la vot și depuse cu respectarea procedurii stabilite de Codul electoral și Regulamentul privind procedura de examinare și soluționare a contestațiilor de către organele electorale în perioada electorală, au fost remise pentru examinare conform competenței Consiliului electoral al circumscripției electorale municipale Chișinău nr. 1.

În ceea ce privește contestațiile depuse de persoane neîmputernicite și neavenite, Comisia, în temeiul pct. 3 din Regulamentul privind procedura de examinare și soluționare a contestațiilor în perioada electorală și pe motivul că nu corespund cerințelor legale, a dispus restituirea acestora fără a fi examinate.

Contestațiile depuse cu respectarea cerințelor legale și a procedurii stabilite, au fost examinate de către Comisie în termenul stabilit și în conformitate cu prevederile Codului electoral, Regulamentului cu privire la activitatea Comisiei Electorale Centrale, Regulamentului privind procedura de examinare și soluționare a contestațiilor de către organele electorale în perioada electorală, precum și în corespundere cu alte acte legislative și normative conexe procedurilor electorale.

În urma examinării contestațiilor, Comisia Electorală Centrală **a decis**:

- pe marginea a 17 contestații a adoptat 16 hotărîri;
- 2 contestații au fost remise pentru examinare după competență Consiliului Coordonator al Audiovizualului;
- 6 contestații au fost transmise spre examinare după competență la Inspectoratul General al Poliției;
- 7 contestații au fost expediate spre examinare după competență la Consiliul electoral al circumscripției electorale municipale nr. 1;

- o contestație a fost remisă altor instituții pentru întreprinderea acțiunilor corespunzătoare (ÎS „CRIS ”Registru” și instituțiilor de învățământ);

- 13 contestații au fost restituite pe motiv că nu întrunesc cerințele legale după formă, conținut și subiect de depunere;

- 6 contestații au fost retrase de către concurentul electoral care le-a depus.

Informația grafică este prezentată în figura de mai jos.

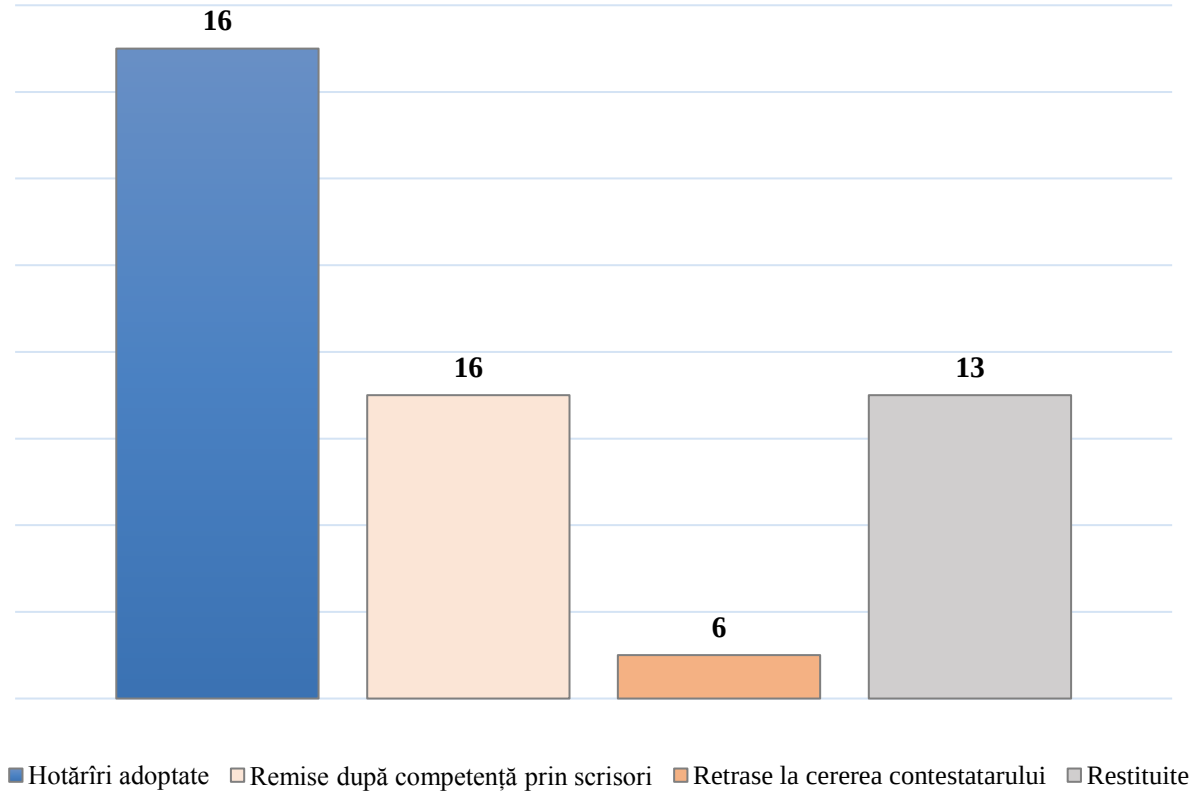

Prin 16 hotărîri adoptate pe marginea celor 17 contestații depuse Comisia a dat următoarele soluții, prezentate în figura de mai jos:

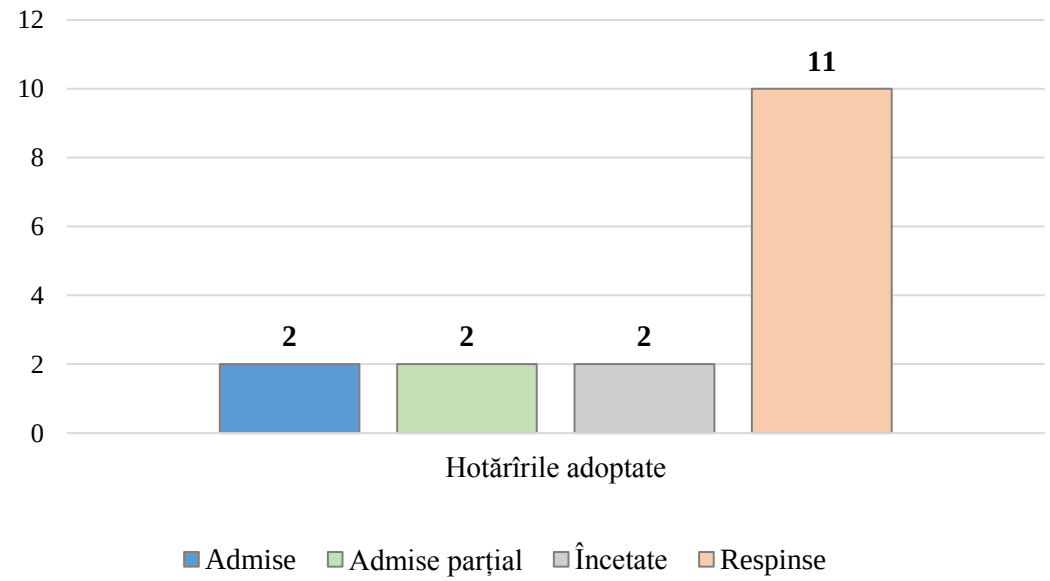

- Admise – contestațiile înregistrate la Comisie sub nr. *10/23 şi 10/27*
- Admise parţial - contestațiile nr. *10/28 şi 10/31*
- Respinse - contestațiile nr. *10/1,10/2, 10/3, 10/4, 10/7, 10/8, 10/18, 10/19, 10/22, 10/24, 10/43*
- Încetate – contestațiile nr. *10/25 şi 10/26.*

Prin hotărîrile adoptate Comisia Electorală Centrală a dispus și sesizarea altor organe în vederea constatării situațiilor descrise în contestații, după cum urmează:

- Inspectoratul general al Poliției (în 2 cazuri)
- Consiliul Coordonator al Audiovizualului (în 2 cazuri)
- Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene (1 caz).

Urmare a soluţionării contestaţiilor Comisia Electorală Centrală, prin hotărîrile adoptate, a constatat ***următoarele încălcări*** ale legislației electorale:

1) nerespectarea modalității de întocmire a rapoartelor financiare;
2) încălcarea prevederilor art. 38 alin. (3), (4) și (5) și ale art. 38^2 alin. (1) din Codul electoral prin folosirea fondurilor financiare și materiale nedeclarate;
3) nerespectarea art. 47 alin. (2^1) din Codul electoral prin implicarea persoanelor străine în acțiuni de agitație electorală.

Totodată în urma constatărilor făcute a dispus:

- în 2 cazuri avertizarea concurentului electoral, Maia Sandu, pentru nerespectarea art. 47 alin. (2^1) din Codul electoral și pentru nerespectarea modalității de întocmire a rapoartelor financiare;

- în privința candidatului, Inna Popenco, în temeiul art. 69 alin. (4) din Codul electoral, Comisia a solicitat Curții de Apel Chișinău anularea înregistrării pe motivul încălcării de către concurent a prevederilor art. 38 alin. (3), (4) și (5) și ale art. 38^2 alin. (1) din Codul electoral, fiind constatat că a folosit în campania electorală fonduri și mijloace financiare nedeclarate.

Prin hotărîrea Curţii de Apel Chişinău din 21 octombrie 2016, a fost admisă cererea Comisiei Electorale Centrale şi anulată hotărîrea Comisiei Electorale Centrale nr.303 din 26 septembrie 2016 „Cu privire la înregistrarea Innei Popenco în calitate de candidat la funcţia de Preşedinte al Republicii Moldova, desemnat de către Mişcarea Social-politică „Ravnopravie", a simbolului electoral şi confirmarea reprezentantului cu drept de vot consultativ în Comisia Electorală Centrală şi a persoanei responsabile de finanţe (trezorierul)", cu modificările ulterioare. Totodată, a fost respinsă, ca fiind neîntemeiată, contestaţia depusă de Inna Popenco privind anularea hotărîrii Comisiei Electorale Centrale nr. 465 din 20 octombrie 2016, prin care s-a solicitat anularea înregistrării Innei Popenco în calitate de concurent electoral la alegerile prezidenţiale. Ulterior, hotărîrea Curții de Apel Chișinău a fost menținută de către Curtea Supremă de Justiție prin decizia din 22 octombrie 2016.

DE CĂTRE ORGANELE ELECTORALE IERARHIC INFERIOARE

Potrivit art. 28 lit. l) și art. 30 lit. f) din Codul electoral, atît consiliile electorale de circumscripție, cît și birourile electorale examinează contestații ce vizează organizarea și desfășurarea alegerilor, adoptînd hotărîri asupra lor.

Subiecții care au depus contestații la respectivele organe electorale au fost următorii:

1) alegători – 88;
2) concurenți electorali – 48;
3) persoane neîmputernicite – 43.

Informația privind examinarea contestațiilor de către organele electorale și reflectată de către acestea în rapoartele prezentate Comisiei este prezentată în tabelul de mai jos.

Nr. de contestații depuse la organul electoral, cu excepția zilei votării		Nr. de contestații depuse în ziua alegerilor	Nr. contestațiilor pe marginea cărora au fost adoptate hotărîri	Nr. contestațiilor la care s-a răspuns prin scrisoare	Nr. de contestații remise conform competenței	Nr. de contestații restituite depunătorilor	Nr. contestațiilor soluționate în regim de lucru
CECE	45	4	15	4	10	2	18
BESV	119	11	62	11	22	8	27
Total	**164**	**15**	**77**	**15**	**32**	**10**	**45**

DE CĂTRE INSTANȚA DE JUDECATĂ

Pe parcursul perioadei electorale pentru alegerile Președintelui Republicii Moldova au fost contestate în instanța de judecată atît acțiunile/inacțiunile, cît și hotărîri ale Comisiei, după cum urmează:

- Oleg Brega, Maia Laguta și Veaceslav Platon, în calitate de solicitanți individuali de a candida la funcția de Președinte al Republicii Moldova, au contestat în instanța de judecată refuzul Comisiei de a elibera listele de subscripție pentru colectarea semnăturilor. În urma examinării cererilor, instanța, prin hotărîrile din 13, 19 și, respectiv, 24 septembrie 2016, a decis respingerea acestora ca fiind nefondate;

- Andrei Năstase, în calitate de pretendent la funcția de Președinte al Republicii Moldova, și Alexandru Slusari, au cerut instanței de judecată anularea hotărîrii Comisiei nr. 236 din 10 septembrie 2016 care vizează înregistrarea unui candidat în alegeri. Atît instanța de fond, cît și Curtea Supremă de Justiție s-a pronunțat asupra cererii de chemare în judecată prin a o respinge, iar hotărîrea CEC a rămas în vigoare;

- Vitalia Pavlicenco și Roman Mihăieș, candidați la funcția de Președinte al Republicii Moldova, au solicitat instanței de judecată anularea hotărîrilor Comisiei nr. 347 și 349 din 6 octombrie prin care Comisia a refuzat înregistrarea acestora în calitate de candidați în alegerile prezidențiale din 2016, precum și anularea hotărîrilor Comisiei nr. 344, 345, 346 și 350 din 6 octombrie 2016 prin care Comisia a înregistrat unii candidați în alegeri. Prin hotărîrile Curții de Apel, menținute de Curtea Supremă de Justiție, cererile reclamanților au fost respinse ca neîntemeiate;

- Arseni Vladimir a depus în instanță 251 de contestații asupra hotărîrilor Comisiei ce vizează procesul de organizare a alegerilor, dintre care instanța a respins/restituit 250 contestații, pe motiv de nerespectare a cerințelor legale, iar pe un caz contestația domnului Arseni a fost admisă, instanța obligînd Comisia Electorală Centrală să prezinte documentele solicitate de către contestatar și oferirea unui răspuns;

- concurentul electoral, Maia Sandu, a contestat în instanță hotărîrea Comisiei Electorale Centrale nr. 498 din 25 octombire 2016 adoptată pe marginea contestațiilor nr. CEC-10/28 și CEC-10/31 din 21 octombrie 2016, solicitînd instanței anularea hotărîrii în partea ce ține de aplicarea avertismentului pentru încălcarea art. 47 alin. (2^1) din Codul electoral care interzice implicarea cetățenilor străini în acțiunile de agitație electorală. Curtea de Apel Chișinău a ajuns la concluzia că temeinică este acțiunea concurentului, dispunînd admiterea acesteia prin hotărîrea din 28 octombrie

2016, care ulterior a font casată prin decizia din 30 octombrie a Curții Supreme de Justiție, fapt pentru care hotărîrea Comisiei a rămas intactă.

Un caz aparte examinat de către instanță în campania electorală a alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova s-a referit la anularea hotărîrii Comisiei Electorale Centrale nr. 303 din 26 septembrie 2016. Cererea de anulare a hotărîrii a fost înaintată însăși de Comisie, care în urma examinării contestaţiei nr. CEC-10/27 din 19 octombrie 2016 depusă de candidatul la funcția de Președinte al Republicii Moldova, dna Silvia Radu, a constatat că documentele prezentate denotă faptul utilizării intenţionate de către concurentul electoral, Inna Popenco, a mijloacelor bănești nedeclarate. În acest fel Comisia a ajuns la concluzia existenței temeiului rezonabil de a declanșa procedura de solicitare Curții de Apel examinarea cererii de anulare a înregistrării candidatului la funcția de Președinte al Republicii Moldova, dna Inna Popenco, prevăzută de art.69 alin. (4) lit.a) din Codul electoral. Ca urmare a examinării, cererea a fost admisă de către Curtea de Apel Chișinău prin hotărîrea din 21 octombrie 2016 și menținută prin decizia Curții Supreme de Justiție din 22 octombrie 2016, iar hotărîrea Comisiei a fost anulată cu excluderea respectivului concurent din cursa electorală.

În încheiere, menționăm că din cele 263 de procese de judecată la care Comisia Electorală Centrală a fost parte, doar un proces a fost pierdut, Comisia fiind obligată să prezinte dlui Vladimir Arseni documentele electorale solicitate, iar cele 260 de hotărîri ale Comisiei a căror anulare s-a solicitat pe motiv că ar fi ilegale, instanța de judecată le-a lăsat în vigoare ca fiind adoptate în corespundere cu procedura stabilită și legislația în vigoare.

CAPITOLUL 17. NUMĂRAREA VOTURILOR ŞI TOTALIZAREA REZULTATELOR ALEGERILOR

În baza proceselor-verbale privind totalizarea rezultatelor votării pentru alegerile Președintelui Republicii Moldova din 30 octombrie 2016 ale consiliilor electorale de circumscripţie raionale, municipale Chişinău şi Bălţi, Unităţii Teritoriale Autonome Găgăuzia, Comisia Electorală Centrală a constatat că numărul de alegători incluşi în listele electorale de bază este de 2.812.566, numărul de alegători incluși în listele suplimentare este de 117.128, iar în total la votare au participat 1.440.733 alegători.

Conform art. 39 din Codul electoral, listele electorale includ toţi cetăţenii cu drept de vot care domiciliază ori îşi au reşedinţa pe teritoriul unei secţii de votare. Astfel, din numărul alegătorilor incluşi în listele electorale suplimentare, doar 15097 nu au fost înscrişi în lista electorală de bază.

Prin urmare, rata participării alegătorilor la votare în ziua de 30 octombrie 2016 este de 50,95 la sută, ceea ce constituie mai mult de 1/3 din numărul de persoane înscrise în listele electorale.

Comisia Electorală Centrală a declarat valabile alegerile pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 30 octombrie 2016, organizate în primul tur de scrutin[17].

Din numărul total de votanți la scrutinul prezidențial din 30 octombrie 2016, componența de gen este următoarea: 47,03% sunt bărbați și 52,97% sunt femei.

După criteriul de vîrstă, 10,11% dintre votanţi au fost tinerii cu vîrsta între 18 și 25 de ani, 26,46% - alegătorii cu vîrsta cuprinsă între 26-40 ani, 25,98% au constituit alegătorii de 41-55 ani, 28,97% - alegătorii cu vîrsta cuprinsă între 56-70 ani, iar 8,48% - electoratul cu vîrstă de peste 71 ani.

Conform datelor procesate în urma alegerilor prezidențiale din 30 octombrie 2016, niciunul dintre candidaţii la funcţia de Preşedinte al Republicii Moldova nu a întrunit cel puţin jumătate din voturile alegătorilor care au participat la alegeri în primul tur de scrutin. Astfel, potrivit art. 109 alin. (1) din Codul electoral, Comisia Electorală Centrală a stabilit pentru data de 13 noiembrie 2016 desfăşurarea turului al doilea de scrutin pentru alegerea Președintelui Republicii Moldova.

În temeiul hotărîrii nr. 517 din 2 noiembrie 2016, Comisia a dispus organizarea celui de-al doilea tur de scrutin pentru primii doi candidaţi stabiliţi în ordinea descreşterii numărului de voturi obţinute în primul tur[18], după cum urmează:

DODON Igor, desemnat de Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”, care a obținut 680.550 voturi;

SANDU Maia, desemnată de Partidul Politic „Partidul Acțiune și Solidaritate”, care a obținut 549.152 voturi.

Potrivit art. 109 alin. (5) din Codul electoral, este declarat ales candidatul care a obţinut cel mai mare număr de voturi în al doilea tur de scrutin. Voturile date pentru un candidat se consideră ca fiind voturi exprimate împotriva celuilalt candidat.

Conform datelor procesate în urma organizării și desfășurării celui de-al doilea tur de scrutin al alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 13 noiembrie 2016 și în temeiul art. 60, 108 și 109 alin. (5) din Codul electoral, Comisia Electorală Centrală l-a declarat ales pe concurentul electoral, Igor Dodon, desemnat de Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”, care a obținut cel mai mare număr de voturi în al doilea tur de scrutin - 834.081 voturi.

Contracandidatul, Maia Sandu, a obținut, în cadrul celui de-al doilea tur de scrutin 766.593 voturi.

Cu titlu comparativ, datele reflectate în procesul-verbal cu privire la totalizarea rezultatelor alegerilor pentru funcția de Președintelui Republicii Moldova din 30 octombrie 2016 și, respectiv,

[17] http://www.cec.md/index.php?pag=news&id=1001&rid=18682&l=ro
[18] http://www.cec.md/index.php?pag=news&id=1001&rid=18683&l=ro

cel cu privire la cel de-al doilea tur de scrutin prezidențial din 13 noiembrie 2016 se prezintă în felul următor:

Indicatori procesului-verbal privind totalizarea rezultatelor alegerilor Președintelui Republicii Moldova	Turul I de scrutin 30 octombrie 2016	Turul II de scrutin 13 noiembrie 2016
a) numărul de alegători incluşi în listele electorale	2.812.566	**2.810.057**
b) numărul de alegători incluşi în listele suplimentare	117.128	**209.438**
c) numărul de alegători care au primit buletine de vot	1.440.830	**1.614.067**
d) numărul de alegători care au participat la votare	1.440.733	**1.614.023**
e) cifra ce reflectă diferenţa dintre numărul buletinelor de vot primite de alegători şi numărul alegătorilor care au participat la votare	97	**44**
f) numărul buletinelor de vot declarate nevalabile	22.215	**13.349**
h) numărul total de voturi valabil exprimate	1.418.518	**1.600.674**
i) numărul buletinelor de vot tipărite	3.131.947	**3.164.549**
j) numărul buletinelor de vot neutilizate şi anulate (inclusiv buletinele de vot completate greşit şi anulate)	1.691.117	**1.550.482**

Sub aspectul dimensiunii de gen al electoratului participant la cel de-al doilea tur de scrutin prezidențial din 13 noiembrie 2016, femeile au reprezentat 53,25%, iar bărbații 46,75% din numărul total de votanți.

După criteriul de vîrstă, 11,14 % dintre votanţi au fost tinerii de 18-25 ani, 27,82% - alegătorii cu vîrsta cuprinsă între 26-40 ani, 25,76% au constituit alegătorii de 41-55 ani, 27,35% - alegătorii cu vîrsta cuprinsă între 56-70 ani, iar 7,93% - electoratul cu vîrstă de peste 71 ani.

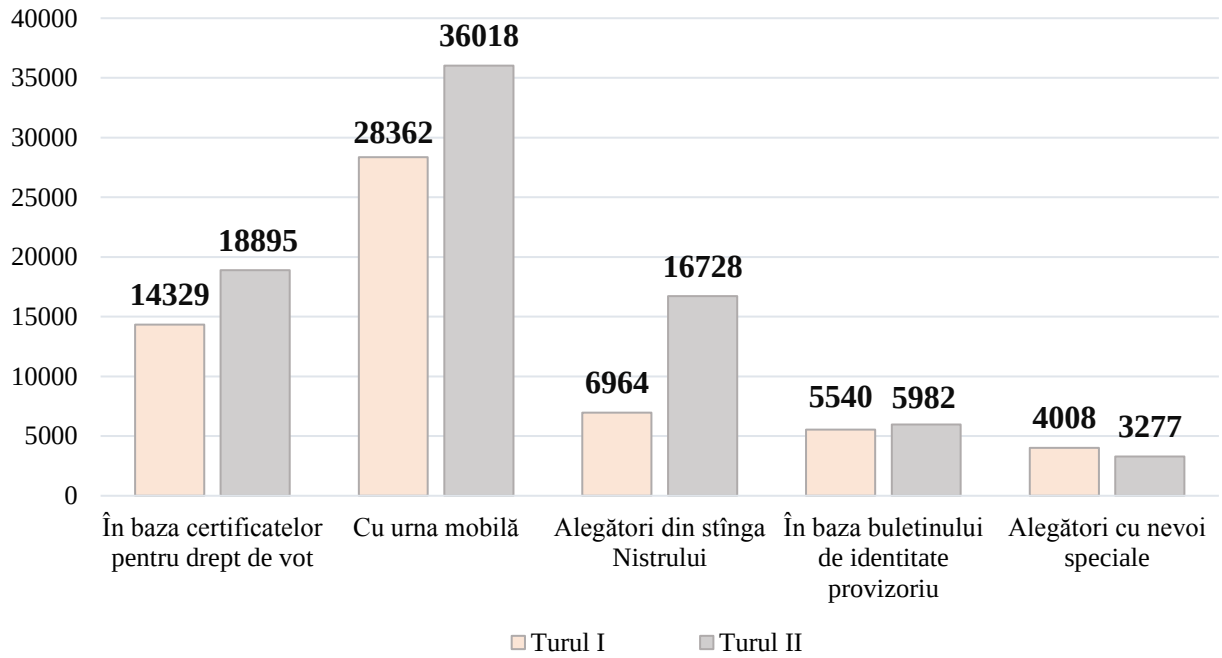

Figura 23. *Date privind categoriile de votanți la alegerile prezidențiale din 2016*

Comisia Electorală Centrală va prezenta Curţii Constituţionale procesul-verbal privind totalizarea rezultatelor alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 30 octombrie 2016 și Raportul cu privire la rezultatele alegerilor pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova din 30 octombrie 2016 în vederea confirmării rezultatelor alegerilor și validării mandatului de Președinte al Republicii Moldova.